

Kauhajoen Pallonevan tuulivoimahanke

Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys

Kauhajoen Pallonevan tuulivoimahanke

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
1.1	Tarkoitus ja tavoitteet	6
1.2	Menetelmät ja aineisto	7
1.3	Tuulivoiman maisemavaikutuksista yleisesti	7
2	Selvitysalue.....	12
2.1	Yleiskuvaus.....	13
2.1.1	Suhde muihin tuulivoimahankkeisiin.....	14
2.2	Tarkastelualueen raja.....	16
2.3	Aiemmin laaditut inventoinnit ja selvitykset	18
3	Maiseman ja kulttuuriympäristön perustiedot	20
3.1	Maisemamaakunta ja maisemaseutu	20
3.2	Maiseman perusrunko.....	21
3.2.1	Maa- ja kallioperä	21
3.2.2	Hydrologia ja topografia.....	23
3.2.3	Maiseman avoimuus.....	24
3.2.4	Kasvillisuus ja suojelualueet.....	26
3.2.5	Kulttuuriympäristöt.....	30
3.3	Maisemarakenne.....	32
3.4	Maisemakuva.....	33
4	Maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueet ja -kohteet.....	36
4.1	Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA)	36
4.1.1	Luopajärven viljelylakeus (VAM110107).....	37
4.1.2	Hyypänjokilaakson kulttuurimaisema (VAM110106)	39
4.1.3	Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema (VAM110108)	40
4.2	Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet.....	41
4.2.1	Sahankylä (3–6 km voimaloista / lähivaikutusalueella).....	43

4.2.2	Jalasjoen viljelylakeus (6–15 km voimaloista / ulommalla vaikutusalueella).	43
4.2.3	Jalasjärven kulttuurimaisemat (6–15 km voimaloista / ulommalla vaikutusalueella).....	44
4.2.4	Kauhajokilaakson kulttuurimaisema (6–15 km voimaloista / ulommalla vaikutusalueella).....	45
4.2.5	Kainaston viljelylakeus (6–15 km voimaloista / ulommalla vaikutusalueella)	46
4.2.6	Koskuen kulttuurimaisema (6–15 km voimaloista / ulommalla vaikutusalueella).....	47
4.2.7	Nummijärven maisema-alue (15–30 km voimaloista / kaukovaikutusalueella)	48
4.2.8	Esihistorialliset muinaisjäännökset (15–30 km voimaloista / kaukovaikutusalueella)	49
4.2.9	Kauhajoen keskustan rakennettu kulttuuriympäristö (15–30 km voimaloista / kaukovaikutusalueella)	50
4.2.10	Kurikan-Ilmajoen kulttuurimaisemat (15–30 km voimaloista / kaukovaikutusalueella)	50
4.2.11	Hirvikylän kulttuurimaisema (15–30 km voimaloista / kaukovaikutusalueella)	51
4.2.12	Päntäneen jokivarsimaisema (15–30 km voimaloista / kaukovaikutusalueella)	52
4.2.13	Teuvanjoenlaakson-Tiukanjoenlaakson kulttuurimaisemat (15–30 km voimaloista / kaukovaikutusalueella)	53
4.2.14	Seinäjokivarren kulttuurimaisema (15–30 km voimaloista / kaukovaikutusalueella)	53
4.2.15	Kihniönjoen kulttuurimaisema (15–30 km voimaloista / kaukovaikutusalueella)	54
4.3	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, RKY	54
4.3.1	Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie.....	55
4.3.2	Luopajärven kyläasutus.....	56
4.3.3	Jalasjärven kirkkoympäristö	57
4.3.4	Hämes-Havusen umpipiha	58
4.3.5	Nummijärven kirkko	59
4.3.6	Panttilan kylä ja Kurikan lakkitehdas	60

4.3.7	Koskenkorvan tehtaot.....	61
4.3.8	Karviankylä.....	62
4.3.9	Ilmajoen kirkko ja kirkonseutu	63
4.3.10	Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot.....	64
4.3.11	Ilmajoen rautatieasema.....	65
4.3.12	Seinäjokivarren kyläasutus.....	66
4.3.13	Yli-Lauroselan pihapiiri	67
4.4	Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt	68
4.4.1	Petäyskylä	70
4.4.2	Harjankylä	70
4.4.3	Kyrönkankaantie.....	71
4.4.4	Jalasjärven hautausmaa ja museo	71
4.4.5	Jalasjärven kirkonkylä	71
4.4.6	Jyllinkosken voimalaitos ympäristöineen	72
4.4.7	Mäntykosken kylä ja Hirvijärven tienvarsiasutus	72
4.4.8	Vuorenmaanmäen taloryhmä	72
4.4.9	Kurikankylä.....	73
4.4.10	Kauhajoen keskusta.....	73
4.4.11	Kurikan keskusta.....	73
4.4.12	Teollisuusalue Velsa, Kurikan puunjalostustehdas ja Sauma	74
4.4.13	Postitie	74
4.4.14	Hirvikylä.....	74
4.4.15	Kosken kirkkoympäristö	75
4.4.16	Norinkylä	75
4.4.17	Yli-Koskela	75
4.4.18	Ilmanjoen keskusta.....	75
4.4.19	Kyrönjoen kulttuurimaisema, keskustan pohjoispuoli	76
4.4.20	Peräseinäjoenkirkonkylä (keskusta, Koukkari ja Myllyniemi).....	76
5	Vaikutukset	77
5.1	Näkemäalueanalyysi	77
5.1.1	Kuvasovitteet.....	80
5.1.2	Dominanssivyöhyke 0-3 km voimaloista.....	80
5.1.2.1	Lähivaikutusalue 3-6 km voimaloista.....	82

5.1.3	Ulompi vaikutusalue 6-15 km voimaloista.....	84
5.1.4	Kaukovaikutusalue 15-30 km voimaloista.....	88
5.2	Yleiskuvaus vaikutuksista	92
5.3	Vaikutukset maisemassa tarkasteluvyöhykkeittäin.....	93
5.3.1	Dominanssivyöhyke 0 – 3 km voimaloista.....	93
5.3.2	Lähivaikutusalue 3 – 6 km voimaloista	96
5.3.3	Ulompi vaikutusalue 6-15 km voimaloista.....	99
5.3.4	Kaukovaikutusalue 15-30 km voimaloista.....	104
5.4	Lentoestevalojen vaikutukset	112
5.5	Toiminnan jälkeiset vaikutukset.....	112
5.6	Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.....	113
6	Yhteenveto	115
6.1	Johtopäätökset.....	115
6.2	Ehdotetut lievennysmenetelmät	117
6.3	Epävarmuustekijät.....	118
7	Lähteet.....	118
8	Liitteet.....	119

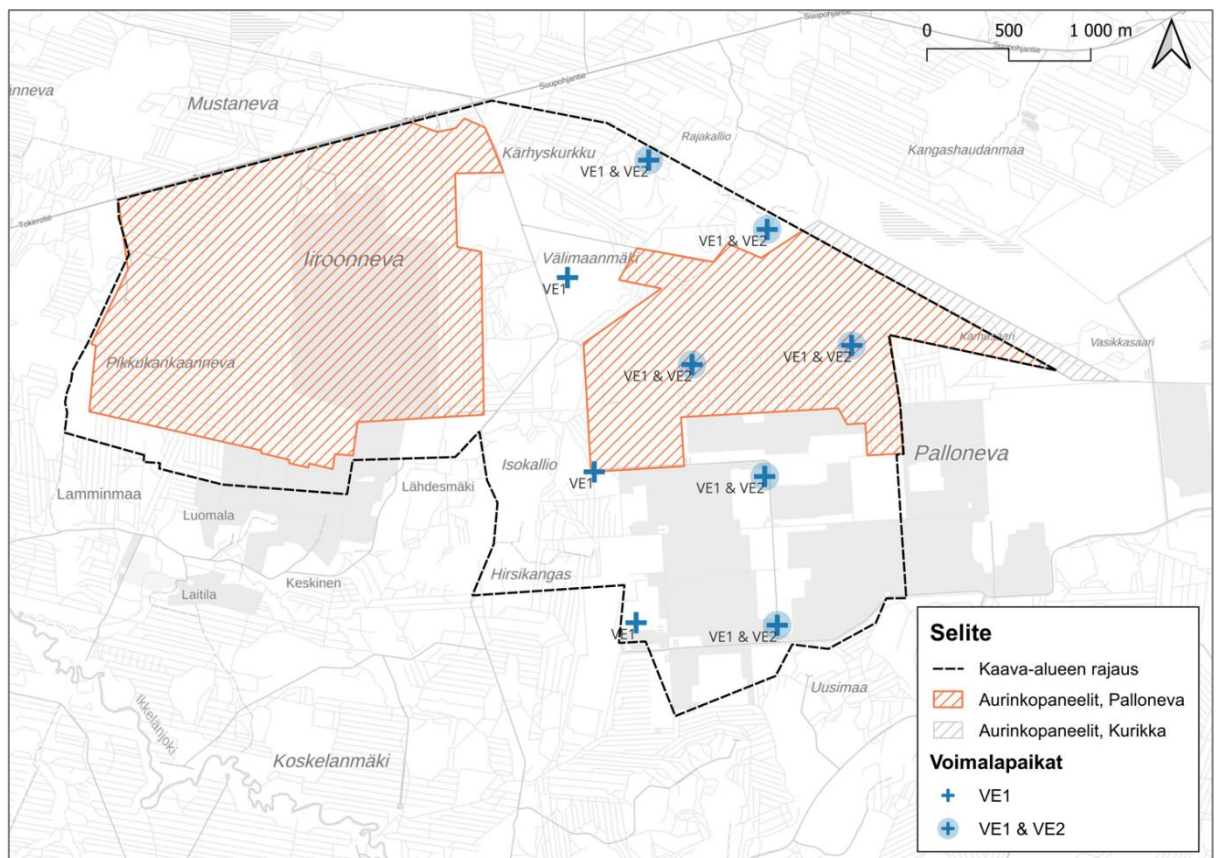
Kauhajoen Pallonevan tuulivoimahanke Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys

Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys

1 Johdanto

Tämä maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys tehdään ATP Palloneva Oy:n toimeksiantona ja sen tarkoituksena on selvittää Kauhajoen suunnitellun Pallonevan tuulivoimaston vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön.

Selvityksessä käsitellään kahta erilaista vaihtoehtoa tuulivoimaloiden sijoittelussa.

Kuva 1. Hankkeen vaihtoehdot

Vaihtoehto 1 (VE1): Hankealueelle rakennetaan enintään 9 tuulivoimalaa sekä aurinkovoimaa kahdelle alueelle. Aurinkovoimaloiden kokonaistehoksi on suunniteltu 300–700 MW ja voimala-alueiden pinta-ala on yhteensä noin 620 ha. Suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m ja yksikköteho korkeintaan 7–10 MW.

Vaihtoehto 2 (VE2): Aurinkovoimalat toteutetaan kuten vaihtoehdossa 1, mutta tuulivoimaloita rakennetaan 6 kpl. Suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m ja yksikköteho korkeintaan 7–10 MW.

Maisemaselvityksessä keskitytään tuulivoimaloiden vaikutusten arviointiin ja tarkastellaan aurinkovoimaa vain tarpeellisessa laajuudessa.

Selvityksen on laatinut A-Insinöörit Suunnittelu Oy:stä suunnittelija Seda Suman Buruk, ja työtä ovat ohjanneet arkkitehti Katri Peltoniemi ja maisema-arkkitehti Anu Juonen. Selvitykseen liittyvän näkyvyysalueanalyysin ja kuvasovitteen on laatinut Etha Wind Oy.

1.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Selvityksen tarkoituksena on tuottaa tausta-aineistoa Kauhajoen Pallonevan tuulivoimahankeen ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) sekä tuulivoima-alueen yleiskaavoituksen tueksi (Tuulivoimaosayleiskaava MRL § 77 a).

Tavoitteena on selvittää alueen maisemalliset- ja kulttuurihistorialliset arvot. Hankkeen pääasialliset vaikutukset maisemaan arvioidaan osana tuulivoimaosayleiskaavan laatimista ja YVA-prosessia.

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa (VAT) on yleistavoitteiksi kirjattu kansallisen kulttuuri- ja rakennusperinnön huomioon ottaminen. Alueiden käytöllä on edistettävä kulttuuriympäristön, rakennusperinnön kerroksellisuuden ja alueellisesti vaihtelevien luonteiden säilymistä.

MRL:n 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. MRL 39 §, yleiskaavan sisältövaatimusten mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen.

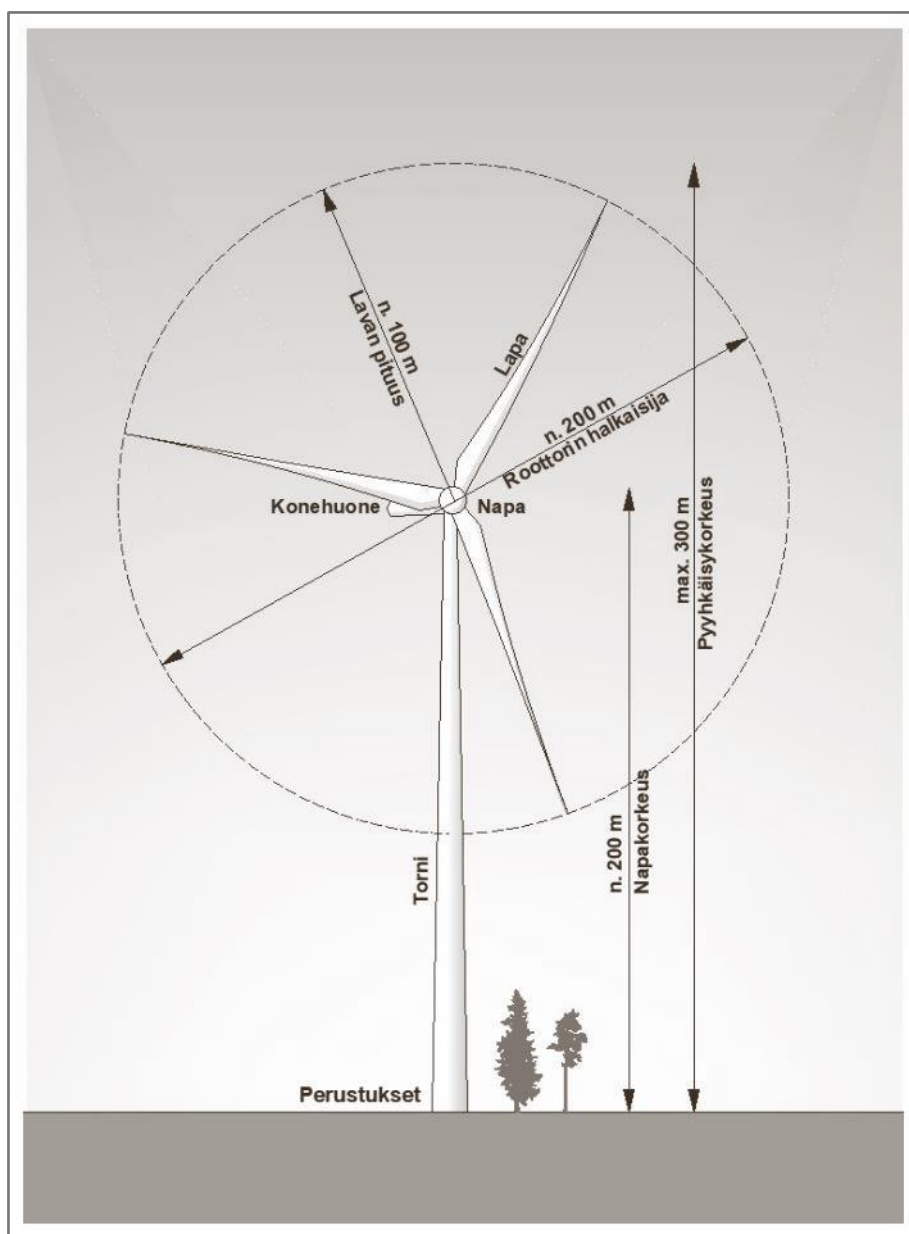
1.2 Menetelmät ja aineisto

Aineistoa on koottu saatavilla olevista lähteistä, kuten maakuntakaavoista ja niiden liitteistä, Maanmittauslaitokselta, Museoviraston sivuilta (www.rky.fi), Ympäristöhallinnon verkkopalvelusta, kuntien kotisivuilta ja maakuntien liitolta. Selvityksessä on hyödynnetty alueelta aiemmin tehtyjä selvityksiä. Hankkeen viranomais- ja ohjausryhmäneuvotteluja on hyödynnetty paikallistietouden lisäämiseen tärkeistä kohteista.

Alueesta on tehty näkyvyysalueanalyysi, jonka pohjalta on valittu kuvasovitteiden kuvauspisteet ja tehty kuvasovitteet (Ethä Wind Oy). Alueella on suoritettu maastokäynti syyskuussa 2023. Maastokäynnin reitit ja tarkastelupisteet on valittu ottaen huomioon näkyvyysalueet ja selvitysalueelle sijoittuvat arvokohteet ja -alueet. Valokuvat alueen nykytilasta on otettu A-Insinöörit Suunnittelu Oy:n toimesta, kuvaajina Seda Suman Buruk ja Anu Juvonen.

1.3 Tuulivoiman maisemavaikutuksista yleisesti

Tuulivoimalat vaikuttavat maisemassa varsin laajalle alueelle ja vaikutus on voimakainta voimaloiden lähialueella. Voimaloiden vaikutusmekanismi perustuu pitkäaikaiseen vaikutukseen, joka aiheutuu voimaloista itsestään, sekä väliaikaiseen vaikutukseen, joka näkyy etenkin hakkuualueina voimaloiden pystytys- ja perustamisalueilla sekä voimalanosien kuljetusreiteillä. Lisäksi vaikutuksia maisemaan aiheuttavat voimalinjat, joilla voimala-alue liitetään sähköverkkoon.

Kuva 2. Tuulivoimalan mitat suhteessa alueella vallitseviin korkeimpiin havupuulajeihin, mäntyyn (15-30 metriä) ja kuuseen (30-45 metriä). Kuva A-Insinöörit Suunnittelu Oy

Tuulivoimala koostuu perustuksista, tornista, konehuoneesta ja roottorista. Lentoestevalot sijoitetaan konehuoneen korkeudelle. Tuulivoimaloiden harmaanvalkoisella väriyksellä pyritään minimoimaan maisemavaikutuksia.

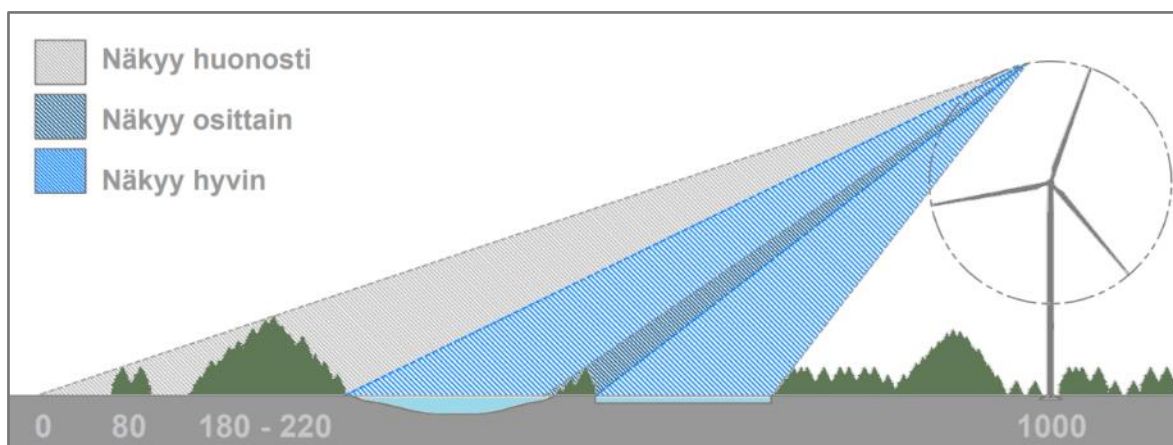
Tuulivoimaloiden maisemavaikutuksia on tarkasteltava useilta eri etäisyysvyöhykkeiltä, sillä etäisyys vaikuttaa merkittävästi vaikutuksen voimakkuuteen.

Oheisessa taulukossa on kuvattu selvityksessä käytettyä vyöhykejakoja, jotka pohjautuvat pääosin Ympäristöministeriön ohjeistukseen vyöhykejaosta.

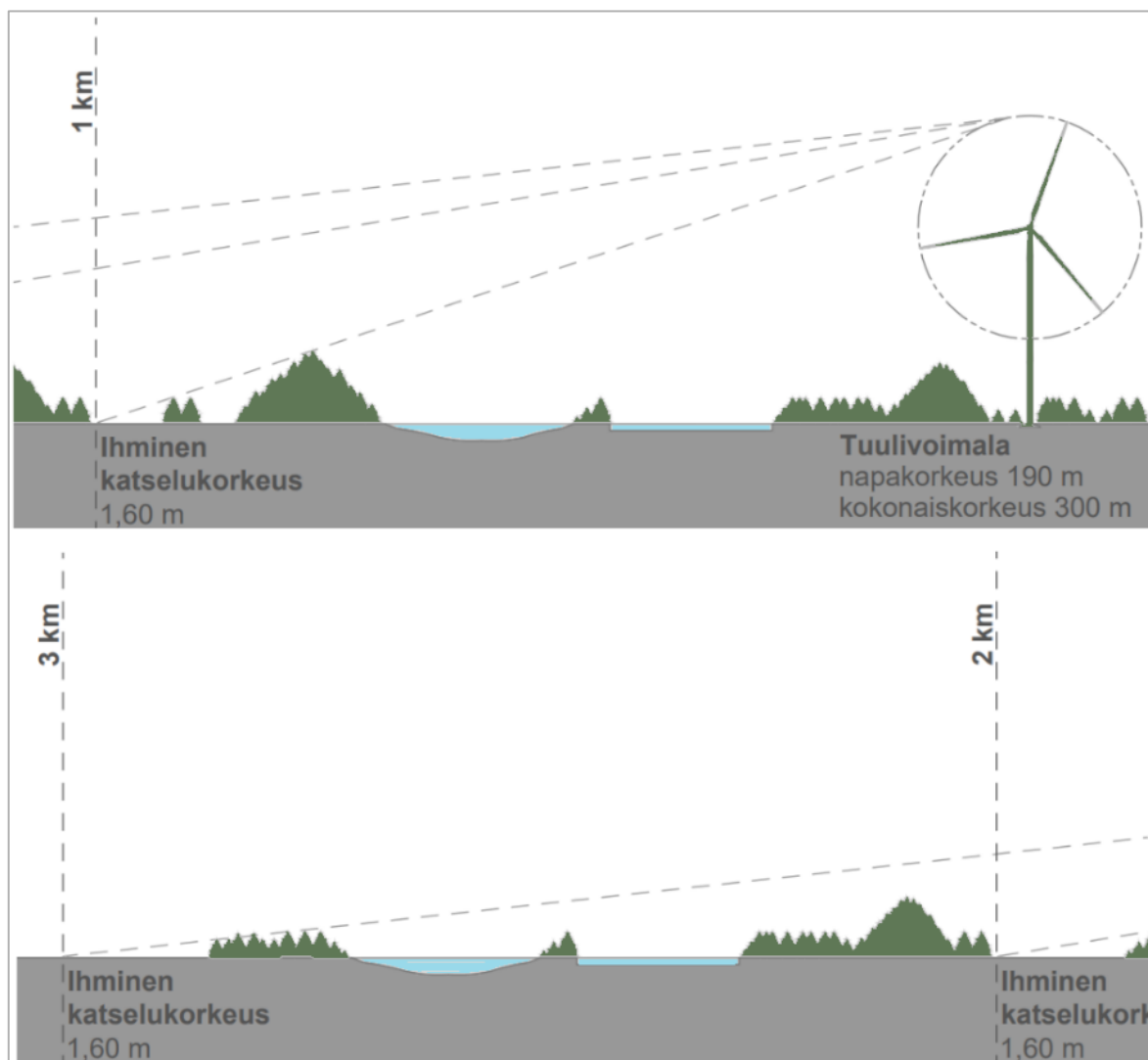
Taulukko 1. Tuulivoimaloiden maisemavaikutuksien tarkasteluviyöhykkeet perustuen Ympäristöministeriön tilaamaan ohjeeseen.

Tuulivoima-alue ja sen välitön ympäristö	0 ...1–3 km voimaloista	välittömät vaikutukset maisemaan
Lähivaikutusalue	0 ...1–3 km 3–6 km voimaloista	- alue, jolla visuaaliset vaikutukset voivat olla niin merkittäviä, että ne voivat vaikuttaa maiseman luonteeseen ja laatuun - tuulivoimalat voivat olla maisemakuvassa hallitsevia
Ulompi vaikutusalue	0 ...3–6 km 10–15 km voimaloista	- alue, jolle voimalat voivat näkyä selvästi, mutta jolla niiden mahdolliset vaikutukset maiseman luonteeseen ja laatuun vähenevät etäisyyden kasvaessa - voimalat ovat osa laajempaa maisemakokonaisuutta - voimaloiden kokoa ja etäisyyttä voimaloille voi olla vaikea hahmottaa
Kaukovaikutusalue	0 ...10–15 km 20–25 km voimaloista	alue, jolle voimalat voivat näkyä, mutta jolla niillä ei välttämättä enää ole merkitystä maiseman luonteen ja laadun kannalta; poikkeuksena esimerkiksi erämaiset alueet
Teoreettinen maksiminäkyvyysalue	0 ...20–25 km 35 km voimaloista	voimalat voi hyvissä sää- ja valaistusolosuhteissa erottaa paljaalla silmällä; todennäköisesti ei merkitystä maiseman luonteen tai laadun kannalta

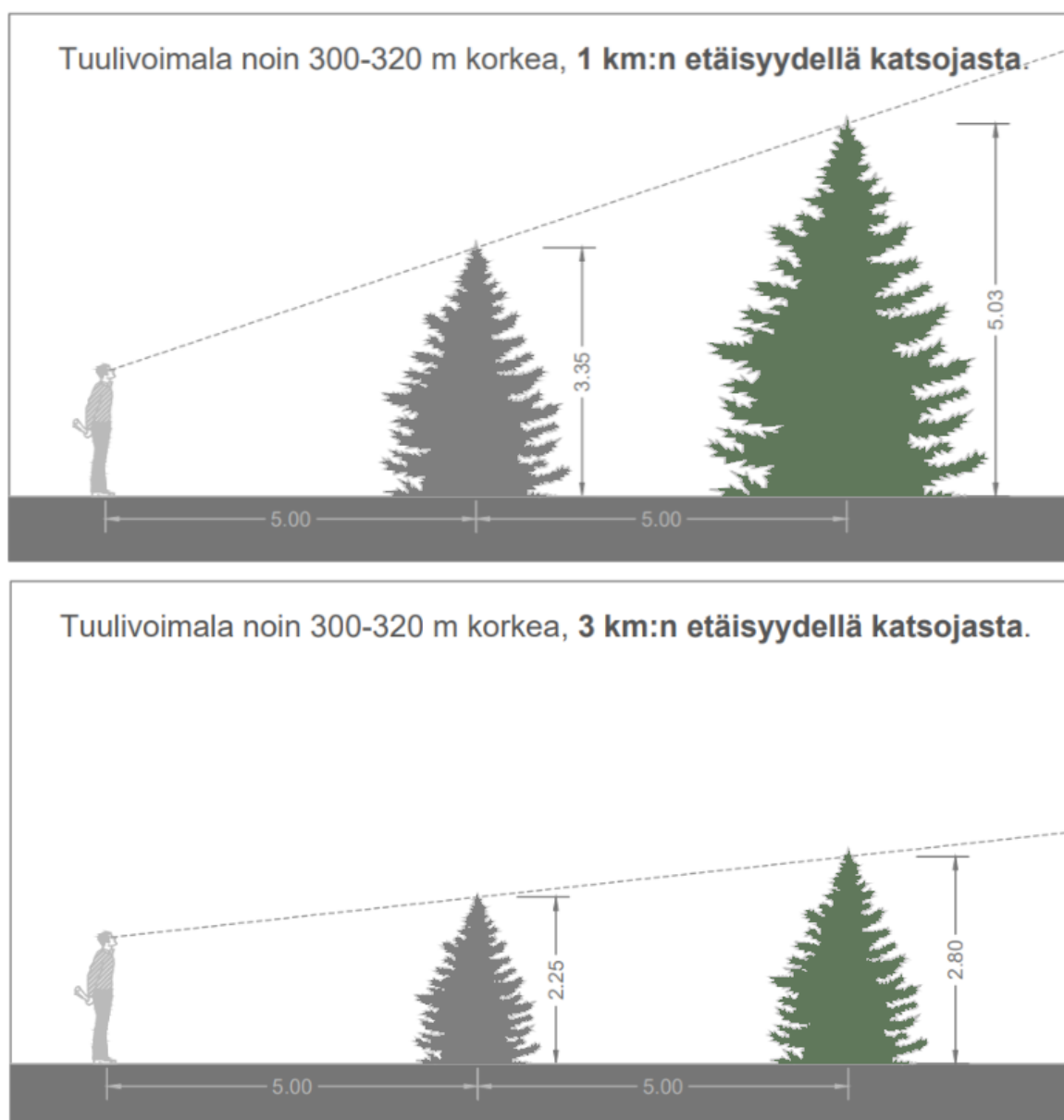
Ympäristöministeriön tilaama ohje on tehty, kun tuulivoimaloiden tyypilliset korkeudet jäivät alle 200 metriin. Nykyisin kaavoitettavat tai rakennettavat, noin 300 metriä korkeat voimalat aiheuttavat suurempia vaikutuksia etenkin lähialueelle. Kaukovaikutusalueella ja teoreettisella maksiminäkyvyysalueella vaikutukset tasaantuvat, sillä ilmakehän häiriötekijät ja ihmisen silmän erotuskyky tulevat vastaan. On arvioitu, että esimerkiksi tuulivoimalan lapojen erottaminen on hankalaa noin 20 kilometrin etäisyydeltä.

Kuva 3. Tuulivoimalan näkyvyys maisemassa. Maaston ominaispiirteet vaikuttavat siihen, minne tuulivoimalat näkyvät. Kuva A-Insinöörit Suunnittelu Oy (Pienennös liitteestä).

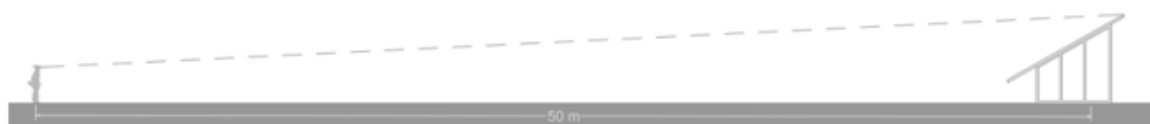
Kuva 4. Tuulivoimalan näkyvyys ja hallitsevuus eri etäisyyksillä 0–3 km.

Kuva 5. Kasvillisuuden peittävä vaikutus lapakorkeudeltaan 300 metriä korkeaan tuulivoimalaan nähden eri etäisyydellä voimalasta, 0–3 km (alemmat kuvat). (Suunta-antava)

Aurinkopaneelien vaikutus maisemaan liittyy osittain näkymiä rajaavaan, mutta enemmän maiseman ominaisuuksia muuttavaan vaikutukseen. Aurinkopaneelit ovat tyypillisesti varsin matalia eikä niitä ole mahdollista havaita etäältä, mikäli välissä on vähäistäkin kasvillisuutta. Laaja aurinkopaneeliverhous kuitenkin muuttaa maiseman luonnetta.

Aurinkopaneeli noin 3,5-5,5 m korkea, 50 m:n etäisyydellä katsojasta

Aurinkopaneeli noin 3,5-5,5 m korkea, 50 m:n etäisyydellä katsojasta

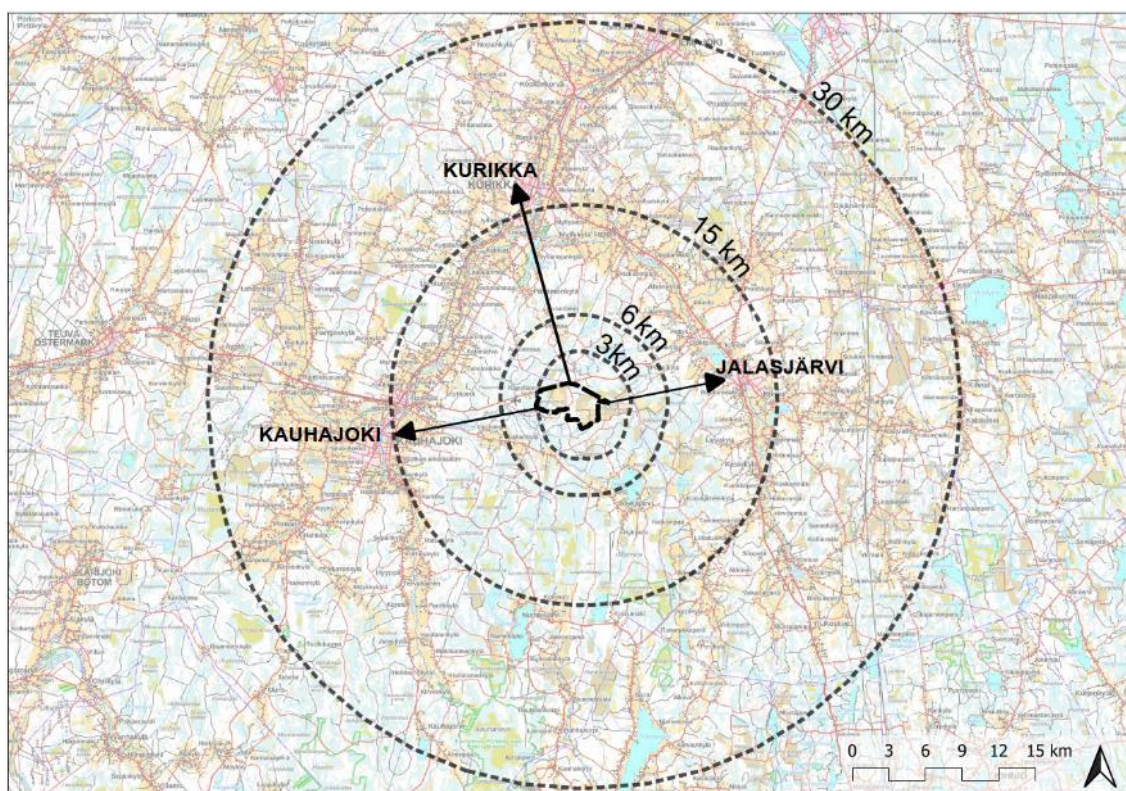

Kuva 6. Kasvillisuuden peittävä vaikutus aurinkovoimalaan nähden etäisyydellä aurinkovoimalasta 50 m (alemmat kuvat). (Suunta-antava)

2 Selvitysalue

Hankealue sijaitsee Etelä-Pohjanmaan lounaisosissa Kauhajoella. Hankealue käsittää tuuli- ja aurinkovoimalat ja tiestön tuulipuiston alueella.

Tarkastelualue ulottuu 30 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista voimaloista. Alle 30 kilometrin vaikutusalueelle sijoittuvat kunnat ovat Kauhajoki ja Kurikka, niiden kuntakeskukset sekä Jalasjärven taajama. Hankealue sijaitsee noin 15 kilometrin etäisyydellä Kauhajoen keskustasta itään, noin 10 km Jalasjärven taajamasta länteen ja noin 16 km etäisyydellä Kurikan keskustasta etelään.

Kuva 7. Hankealueen sijainti ja tarkasteluvyöhykkeet.

2.1 Yleiskuvaus

Hankealue sijaitsee Etelä-Pohjanmaalla Kauhajoen kunnassa, liiroonnevan ja Pallonevan alueella.

Hankealue sijaitsee pääasiassa erillään muusta yhdyskuntarakenteesta. Sekä hankealueen sisällä että sen ympäristössä sijaitsee laajoja turvetuotantoalueita. Alue on maastoltaan pääasiassa turvetuotannossa ollutta suota ja metsätalousmaata. Alueelta on aiemmin rajattu yksi metsälain 10 §:n mukainen arvokas elinympäristö, joka edelleen täyttää arvokkaan elinympäristön kriteerit. Hankealueen sisällä eikä sen läheisyydessä ole luonnonsuojelualueita (Luontotyytit ja kasvillisuus 2.11.2023, Faunatican raporteja 99/2023).

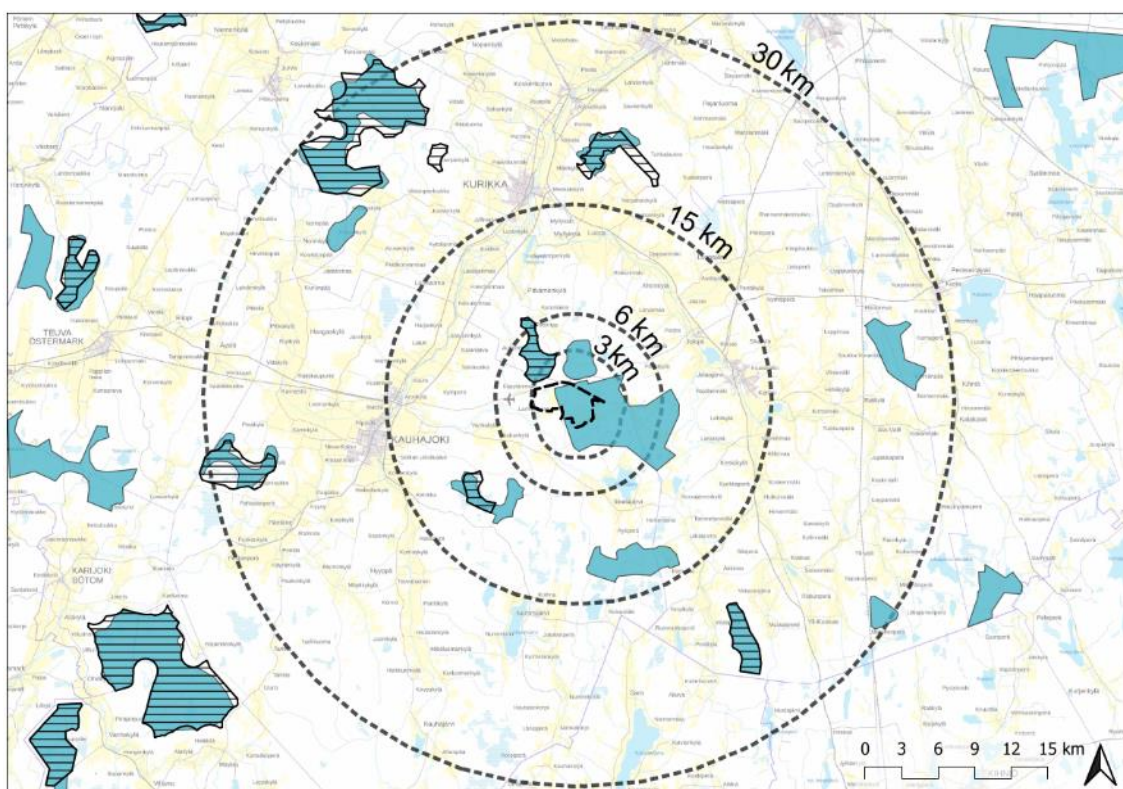
Kuva 8. Kuva hankealueesta, A-Insinöörit Suunnittelu Oy.

2.1.1 Suhde muihin tuulivoimahankkeisiin

Kauhajoen kaupungin alueella ja naapurikuntien alueella on käynnissä tai suunnitteilla myös muita tuulivoimahankkeita. Hankealueen 30 kilometrin vaikutusalueella on 10 rakennettua ja 4 suunnitteilla olevaa tuulivoimapuistoa.

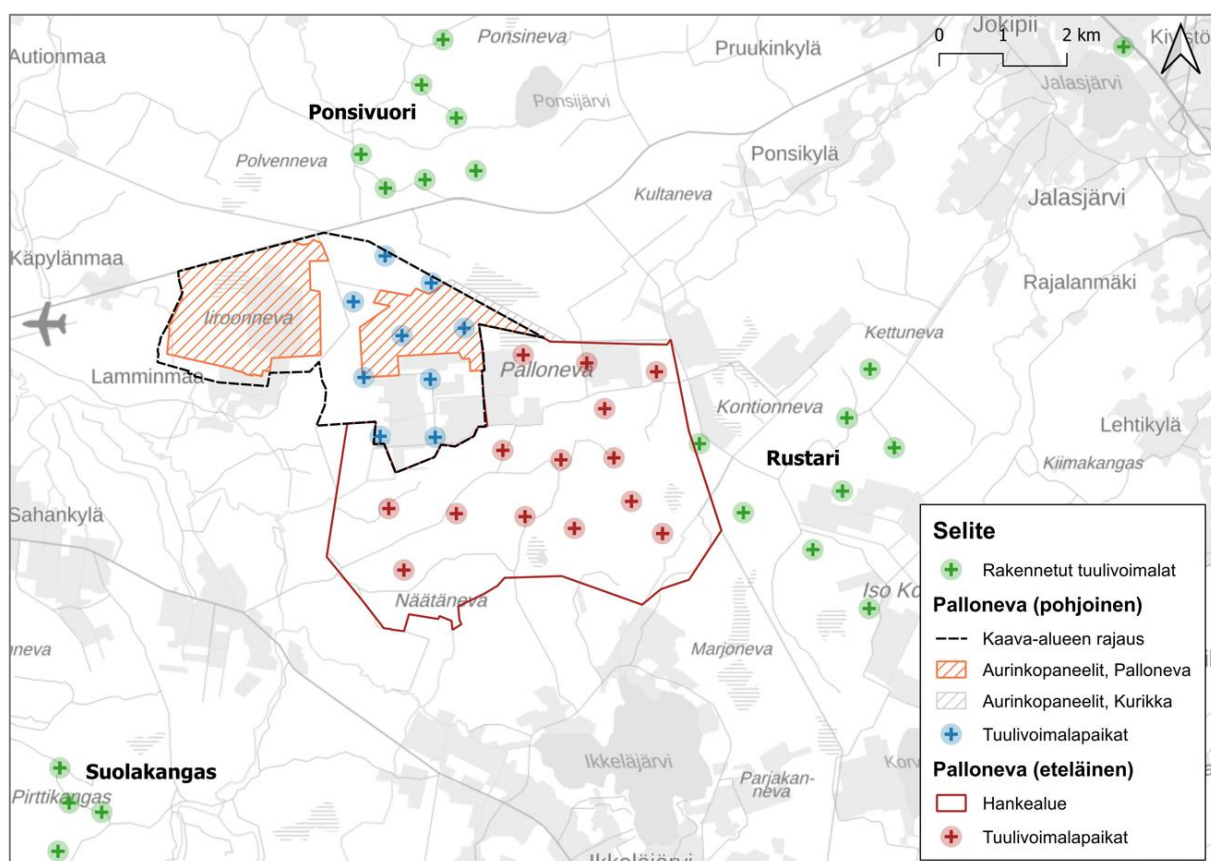
Taulukko 2: Hankealueen 30 kilometrin vaikutusalueella olevat tuulivoimahankkeet (Lähde: Suomen tuulivoimayhdistys, tuulivoimakartta)

Tuotannossa	Suunnitteilla
1. Kauhajoki, Mustaisneva	1. Kauhajoki, Riuttakallio: Luvitettu
2. Kauhajoki, Sysyimyly	2. Palloneva, Neova: Kaavoitus aloitettu
3. Kauhajoki, Suolakangas	3. Kauhajoki Ristiharjunkalliot: Kaavaehdotus
4. Kurikka, PosivuoriS	4. Kauhajoki ja Kurikka, Harjaneva: YVA-menettely käynnissä
5. Kurikka, Rustari	
6. Kurikka, Jyliseva	
7. Kurikka, Ilvesjoki	
8. Kurikka, Saunamaa	
9. Ilmajoki, Santavuori	
10. Jalasjärvi, Haukineva	

Kuva 9. Sinisellä tuulivoimaloiden alueet Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksessa, joka on ollut nähtävillä keväällä 2024. Mustalla viivarasterilla tuulivoimaloiden alueet Etelä-Pohjanmaan I vaihemaakuntakaavassa, eli voimassa olevassa maakuntakaavassa (Lähde: Etelä-Pohjanmaan liitto).

Pallonevan pohjoinen aurinko- ja tuulivoimapuiston hankealue rajautuu etelässä Neova Oy:n omistaman tytäryhtiön, Vapo terra Oy:n suunnittelemaan Palloneva (eteläinen) tuulivoima-alueeseen. Muuten lähimmät muut tuulivoimahankkeet ovat Kurikan kaupungin alueella, hankealueen itäpuolella, sijaitseva käyttöönotettu Rustari, sekä Kauhajoella, noin 5 kilometrin päässä lounaassa sijaitseva Suolakangas. Lisäksi hankealueen pohjoispuolella, Kurikassa, sijaitsee Ponsivuoren jo käytössä oleva tuulivoimala-alue.

Kuva 10. Hankealue Palloneva pohjoinen ja Neova Palloneva eteläinen hankealue sekä lähimmät rakennetut tuulivoimapaistot (Taustakartta: MML)

Neova Oy:n omistaman tytäryhtiön, Vapo Terra Oy:n suunnittelemaan Pallonevan (eteläinen) hankealueeseen suunnitellaan enintään 14 voimalan tuulipuistoa, jossa voimaloiden yksikköteho tulisi olemaan enintään 7–10 MW. Voimaloiden napakorkeus on enintään 200 metriä, roottorin halkaisija enintään 200 metriä ja voimaloiden pyyhkäisykorkeuden maksimi 300 metriä. Tuulivoimaloiden kanssa samalle hankealueelle suunnitellaan myös aurinkoenergian tuotantoa. Aurinkopaneeleita on suunniteltu Näättänevan entiselle turvetuotantoalueelle ja Pallonevan alueelle.

2.2 Tarkastelualueen raja

Vaikutusten tarkastelua on tehty tarkemmin Pallonevan pohjoisen tuulivoimapaiston välittömältä lähialueelta 0 - 3 km voimaloista. Lisäksi vaikutuksia on arvioitu 3 – 6 km lähivaikutusalueelta, 6 – 15 km ulommalta vaikutusalueelta ja 15 – 30 km kaukovaikutusalueelta. Teoreettisesti voimat voivat näkyä hyvällä säällä noin 35 km etäisyydelle, mutta maisemavaikutukset jäävät tällöin yleensä vähäisiksi. Tarkastelualueen kokonaislaajuus ulottuu tuulivoimaloiden potentiaaliselle näkymäalueelle noin 30

kilometrin etäisyydelle voimaloista. Etäisyysvyöhykkeet määriteltiin tuulivoimaloiden sijaintialueen ja korkeuden (300 m) mukaan (Kuva 10, sininen katkoviiva).

Maisemavaikutusten tarkastelussa huomioidaan YVA-ohjelmasta sekä osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadut palautteet. Vaikutusalueiden etäisyyksissä on huomioitu ympäristöministeriön ohjeessa esitettyjen etäisyysvyöhykkeiden sijasta (perustuu voimalakorkeuteen n. 200 m) poikkeava voimaloiden kokonaiskorkeus (300 metriä) ja siitä aiheutuvat laajemmat vyöhykkeet.

Taulukko 3. Tuulivoimaloiden maisemavaikutuksien tarkasteluvyöhykkeet perustuen Ympäristöministeriön tilaaman ohjeeseen. Taulukossa esitetty selvityksessä käytetyt etäisyysvyöhykkeet 300 metrin voimalakorkeus huomioiden.

Tuulivoima-alue ja sen välitön ympäristö	0–3 km voimaloista	• välittömät vaikutukset maisemaan
Lähivaikutusalue	3–6 km voimaloista	• alue, jolla visuaaliset vaikutukset voivat olla niin merkittäviä, että ne voivat vaikuttaa maiseman luonteeseen ja laatuun • tuulivoimalat voivat olla maisemakuvassa hallitsevia
Ulompi vaikutusalue	6–15 km voimaloista	• alue, jolle voimalat voivat näkyä selvästi, mutta jolla niiden mahdolliset vaikutukset maiseman luonteeseen ja laatuun vähenevät etäisyyden kasvaessa • voimalat ovat osa laajempaa maisemakokonaisuutta • voimaloiden kokoa ja etäisyyttä voimaloille voi olla vaikea hahmottaa

Kaukovaikutusalue	15–30 km voimaloista	• alue, jolle voimalat voivat näkyä, mutta jolla niillä ei välttämättä enää ole merkitystä maiseman luonteen ja laadun kannalta; poikkeuksena esimerkiksi erämaiset alueet
Teoreettinen maksiminäkyvyysalue	35 km voimaloista	• voimalat voi hyvissä sää- ja valaistusolosuhteissa erottaa paljaalla silmällä; todennäköisesti ei merkitystä maiseman luonteen tai laadun kannalta

2.3 Aiemmin laaditut inventoinnit ja selvitykset

Alueelta on olemassa joitakin aiempia selvityksiä, joiden johtopäätöksiä on hyödynnetty tässä selvityksessä. Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön tarkastelussa keskeisiä lähteitä ovat:

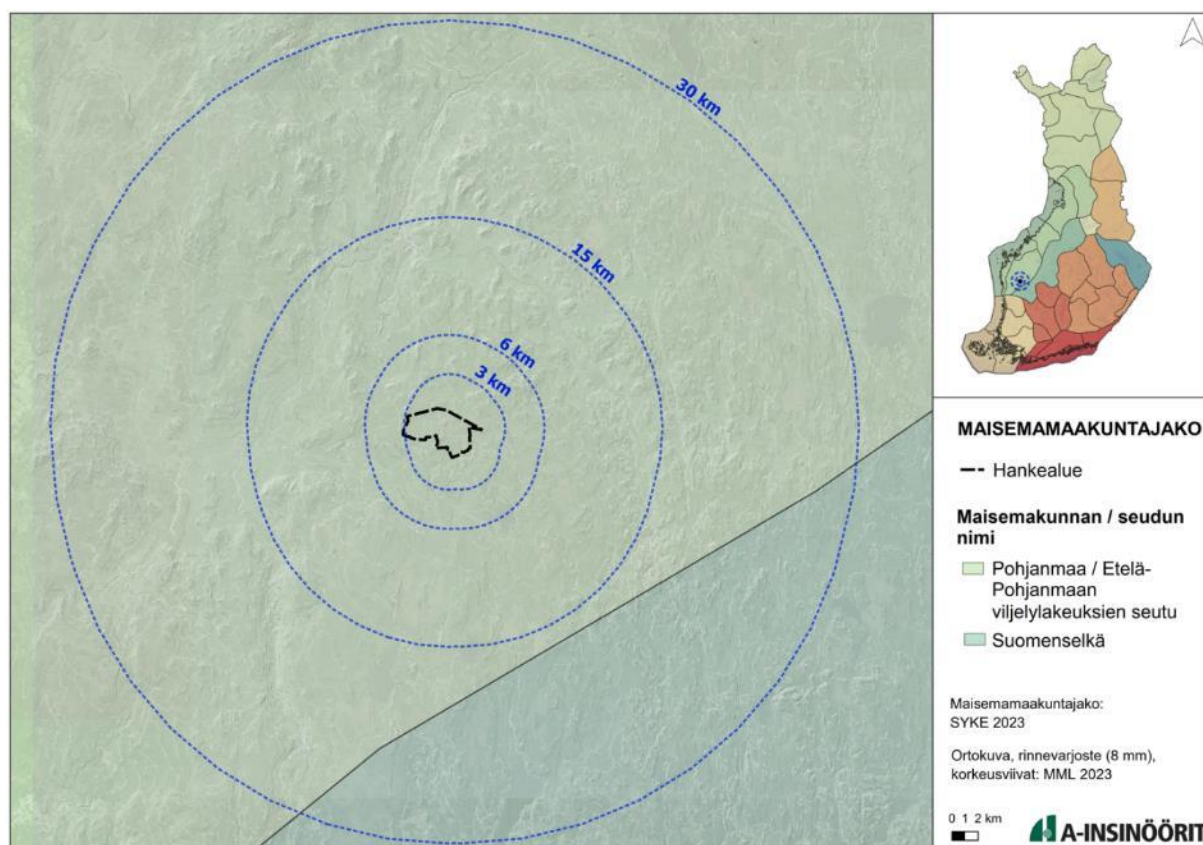
- Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaava ja vaihemaakuntakaavat I–III (Etelä-Pohjanmaan liitto)
- Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisemaselvitys (Etelä-Pohjanmaan liitto)
- Tuulivoima-alueiden maisemavaikutukset Etelä-Pohjanmaan arvokkaille maisema-alueille. Maisemaselvitys. ProAgria Etelä-Pohjanmaa & Etelä-Pohjanmaan liitto (2014)
- Tuulivoimaloiden näkymävaikutukset Etelä-Pohjanmaalla. Etelä-Pohjanmaan liitto (2014)
- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY (Museovirasto 2009)
- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Etelä-Pohjanmaa (VAMA 2021)

- Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013 (Kuoppala, Asunmaa & Purola 2013)
- Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi. OSA 2. Päivitys- ja täydensinventointi 2014 (Asunmaa 2014)
- Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016–2017. (Niukko 2017)
- Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotus ja Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventointi sekä arvotus (Saatsi Arkkitehdit 2021)
- Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2023, luonnosvaihe (Etelä-Pohjanmaan liitto)
- Museoviraston muinaisjäännösrekisteri (Museovirasto 2023)
- Arkeologinen selvitys (Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu Ay, valmistuu syksyllä 2023)
- Kauhajoki 2022. Voimajohtoreitin arkeologinen inventointi (Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu Ay 2023)
- Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa (Ympäristöministeriö 2016 a)
- Tuulivoimalat ja maisema (Weckman 2006)
- Maisemanhoito – Maisema-alue työryhmän mietintö I (Ympäristöministeriö 1992 a)
- Arvokkaat maisema-alueet – Maisema-alue työryhmän mietintö II (Ympäristöministeriö 1992 b)

3 Maiseman ja kulttuuriympäristön perustiedot

3.1 Maisemamaakunta ja maisemaseutu

Hanke- ja tarkastelualue sijaitsevat Pohjanmaan maisemamaakunnan alueella, Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuksien maisemaseudun ja Suomenselän maisemamaakunnan vaihettumisalueella.

Kuva 11. Maisemamaakuntajako.

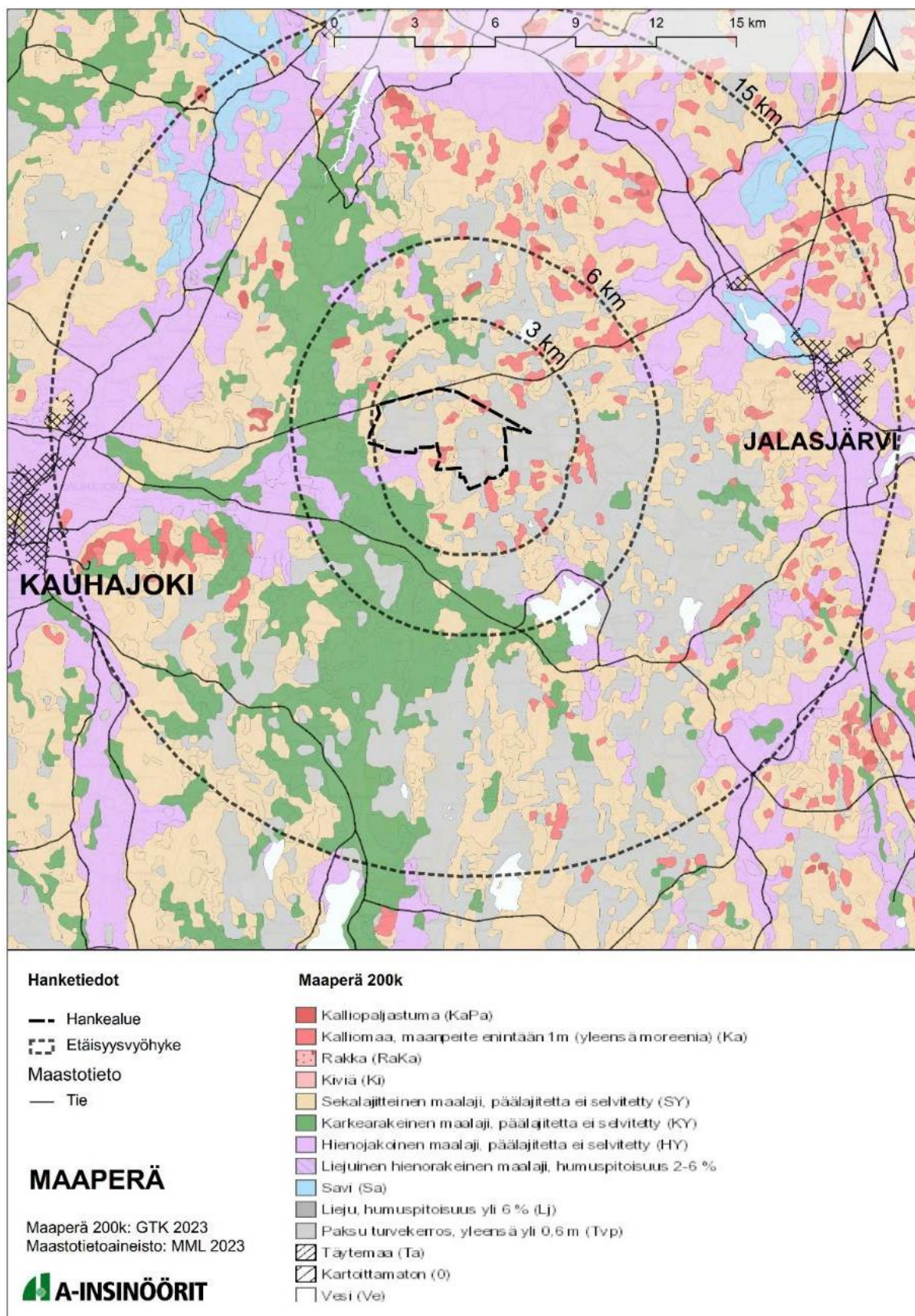
Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuksien seudulla viljavien jokivarsien maisema avautuu tasaisena lakeutena. Jokilaaksojen väliin jäävillä selännealueilla pinnanmuodot voivat olla vaihtelevan kumpareisia. Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuksien kulttuurimaiseman elementtejä ovat jokilaaksojen ympäristöön keskittyneet tasaiset ja viljavat savikkoalueet. Järviä alueella on vähän, suurimpina Lappajärvi ja Evijärvi. Asutus on perinteisesti raittikiilien ja jokien varrella. Jokilaaksojen ulkopuolella on joitakin ryhmäkyliä. Laaja peltoviljely on lähtenyt suonraivauksista ja kytöviljelystä, luonnontilaiset tai raivatut suot voivat vielä nykyäänkin liittyä peltoaukioihin.

Suomenselkä on karu ja laakea vedenjakajaseutu Pohjanmaan ja Järvi-Suomen välillä. Maasto on joko suhteellisen tasaista tai korkeussuhteiltaan vaihtelevaa ja kumpuilevaa. Korkeuserot jäävät yleensä kuitenkin alle 20 metrin. Koko Suomenselkä on ympäristöään karumpaa, ja karuimmillaan seutu on sen keskiosissa. Soita on huomattavan paljon, keskimäärin puolet maa-alasta. Peltoalaa on niukalti ja suuri osa siitä on keskittynyt edellä jokilaaksojen latvasavikoille. Alueen asutus on aina ollut harvaa. (Ympäristöministeriö 1992, osa 1).

3.2 Maiseman perusrunko

3.2.1 Maa- ja kallioperä

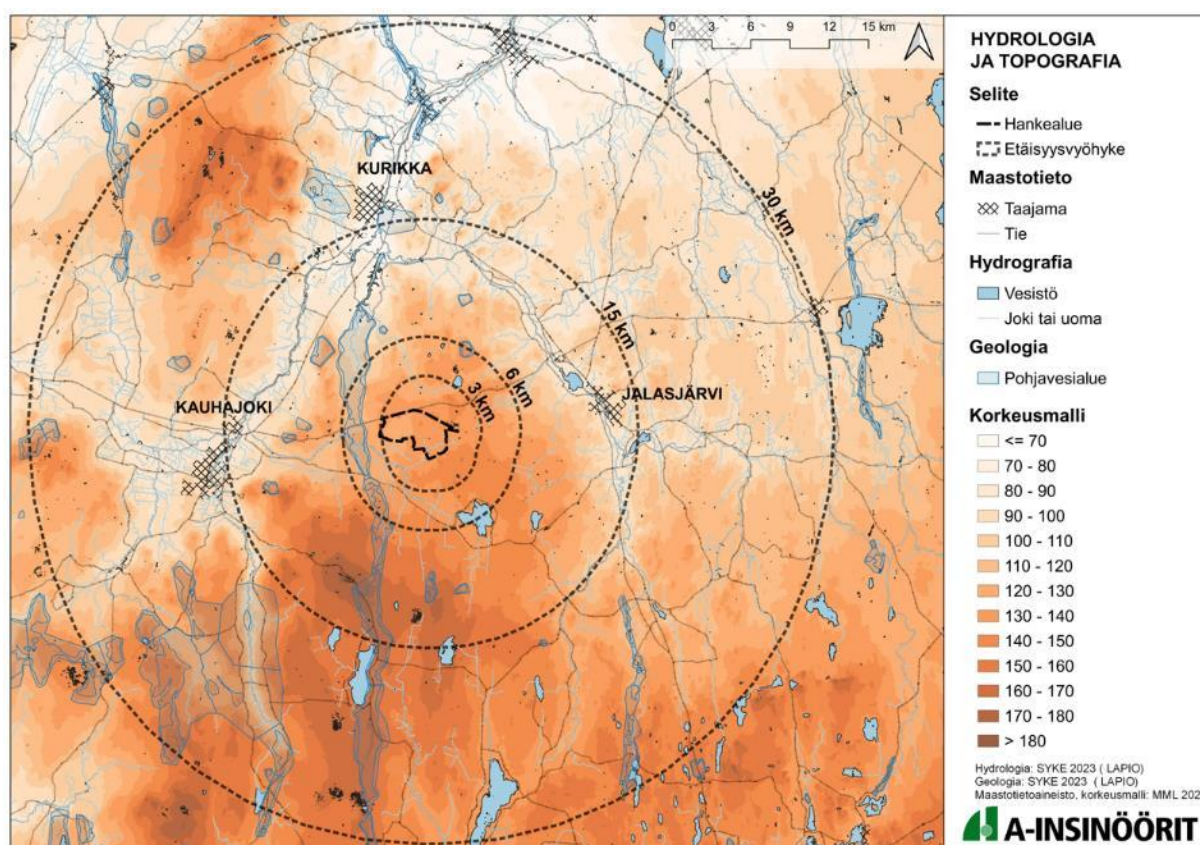
Hankealueen maaperä koostuu pääasiassa paksusta turvekerroksesta sekä sekalajitteisesta maalajista, kalliomaista sekä kalliopaljastuman maalajin keskittymästä. Karkearakeisia maalajiesiintymiä sijoittuu tuulivoimaloista noin 4 kilometrin etäisyydelle länteen, jossa se yhdistyy hienojakoiseen maalajiin.

Kuva 12. Maaperäkartta.

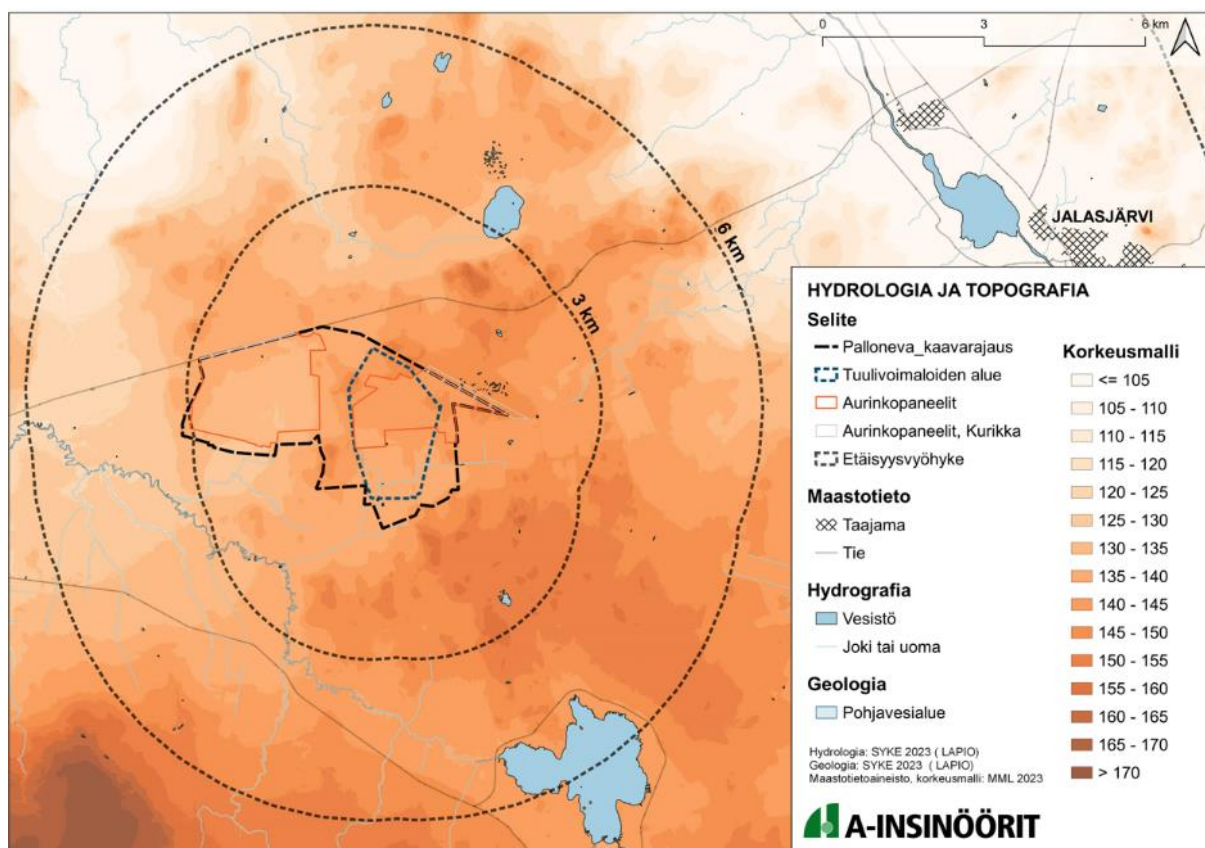
3.2.2 Hydrologia ja topografia

Hankealue sijaitsee Kyrönjoen vesistöalueella (42) ja kahteen jakovaiheen valuma-aluejaossa Ikkelänjoen (42.093) ja Pitkämön tekojärven (42.041) alueilla. Ikkelänjoki virtaa luoteen suuntaan. Se laskee Kyrönjokeen, joka on Kauhajoen keskustan pohjoispuolella. Pitkämön tekojärven vedet laskevat Pitkämön voimalaitoksen kautta Jallasjokeen, joka yhtyy Kyrönjokeen jonkin matkaa voimalaitokselta.

Kuva 13. Topografia ja hydrografia kaukovaikutusalueelta (Korkeusmalli, mpy).

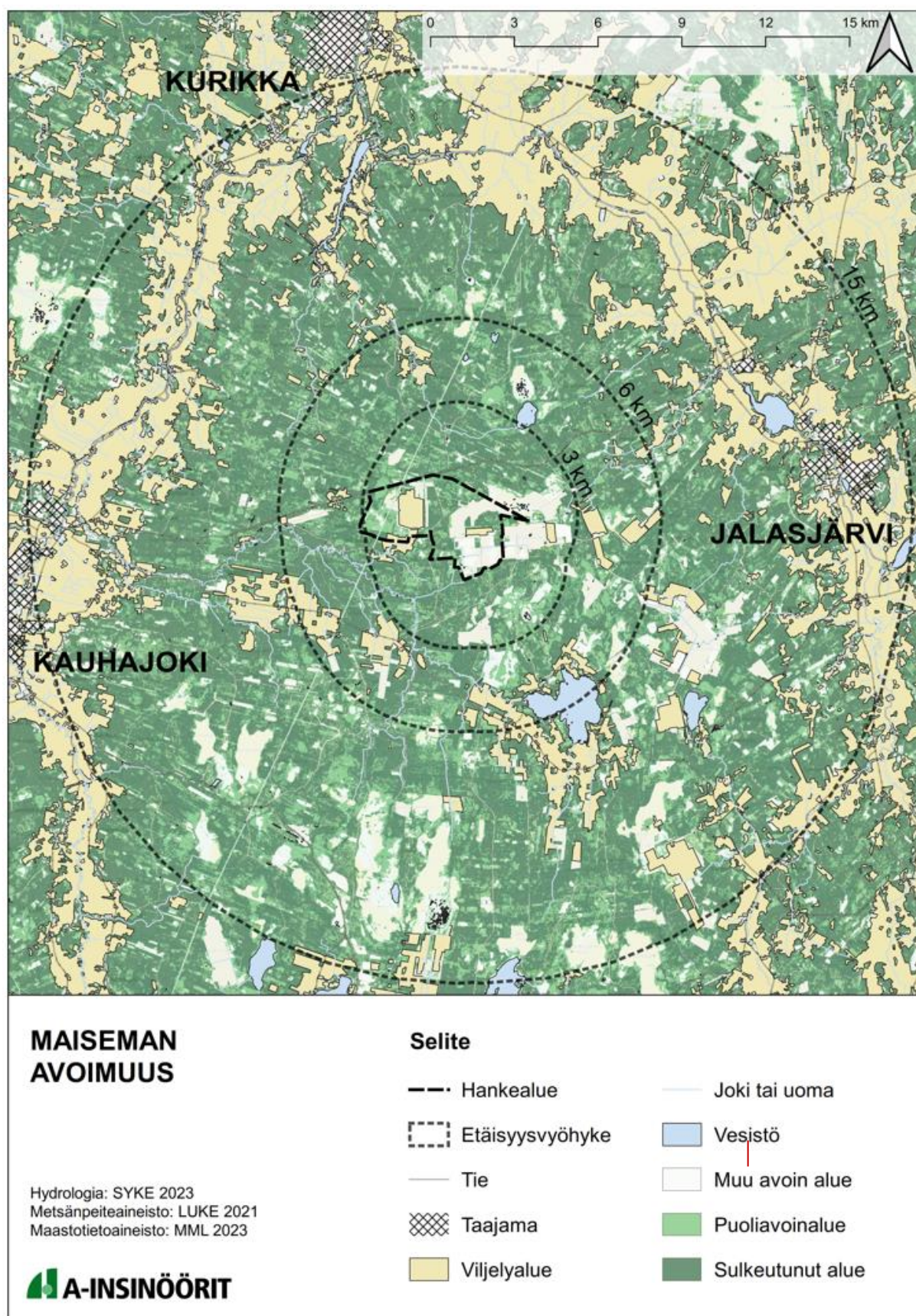
Hankealueella korkeustaso on noin 130-150 mpy. Alavimmat alueet sijaitsevat hankealueen pohjoispuolella ja jokilaaksoissa. Hankealueen eteläpuolella maasto nousee paikoitellen yli 170 mpy. Hankealueella ei sijaitse vesistöjä tai pohjavesialueita. Alue on kuitenkin hydrografialtaan herkkää soiden ja niiden ojituksen vuoksi.

Kuva 14. Topografia ja hydrografia.

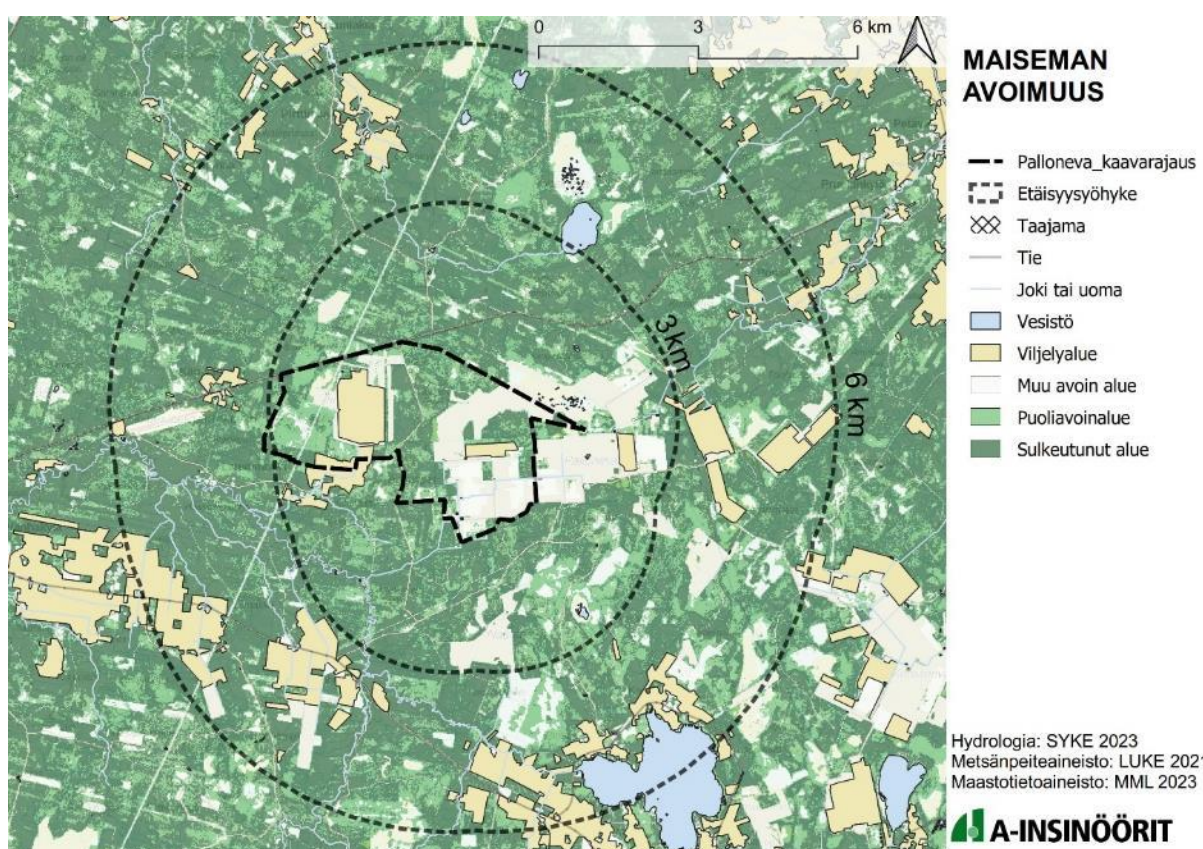
3.2.3 Maiseman avoimuus

Kartassa esitetään maiseman avoimuus. Avoimiksi alueiksi on tulkittu viljelysalueet, vesistöt sekä muut pääosin puuttomat alueet. Puoliavoimia alueita ovat alueet, joissa latvuspeitto jää alle 50 %, mutta joilla saattaa kuitenkin olla jonkin verran puustoa. Tällaisia ovat esimerkiksi hakkuuaukeat, puistot ja pihapiirit. Sulkeutuneeksi alueeksi on tulkittu metsät, joissa latvuspeitto on yli 50 %.

Kuva 15. Maiseman avoimuus.

Pallonevan hankealue on turvetuotantoaluetta, joten alue on suurilta osin avointa aluetta. Aluetta ympäröivät pääasiassa ojitetut suot sekä turvetuotantoalueet. Myös itse alueen sisällä on laajoja turvetuotantoalueita. Hankkeen välitön ympäristö on sulkeutunut aluetta lukuun ottamatta sen itäosissa tai -puolella olevaa turvetuotantoaluetta. Hankealueen kaakkoispuolella maisema avautuu Ikkeläjärven ja sen ympäröivien peltoaukeiden kohdalla. Alueen lounaispuolen viljelyslaakso on paikoin hyvinkin avointa. Avoimimmat maisema-alueet ympäröivät hankealuetta idän, lännen ja pohjoisen viljelylaaksoissa pääosin yli 10 kilometrin etäisyydellä.

Kuva 16. Maiseman avoimuus.

3.2.4 Kasvillisuus ja suojelualueet

Hankealue kuuluu Keskipohjoiseen metsäkasvillisuusvyöhykkeeseen. Ilmatieteen laitoksen mukaan alue kuuluu suokasvillisuusvyöhykkeeltään Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan kilpiketaiden eli konsentristen kermikeitaiden alueelle.

Keskipohjoisessa ilmastovyöhykkeessä on runsaasti soita. Aapasaita on kuitenkin vähän. Puusto on vähäisempää kuin eteläpohjoisessa. Hankealueen metsäisissä

osissa mänty on hallitseva puulaji, mutta rehevimmissä osissa ja peltojen reunoilla myös lehtipuut ovat yleisiä.

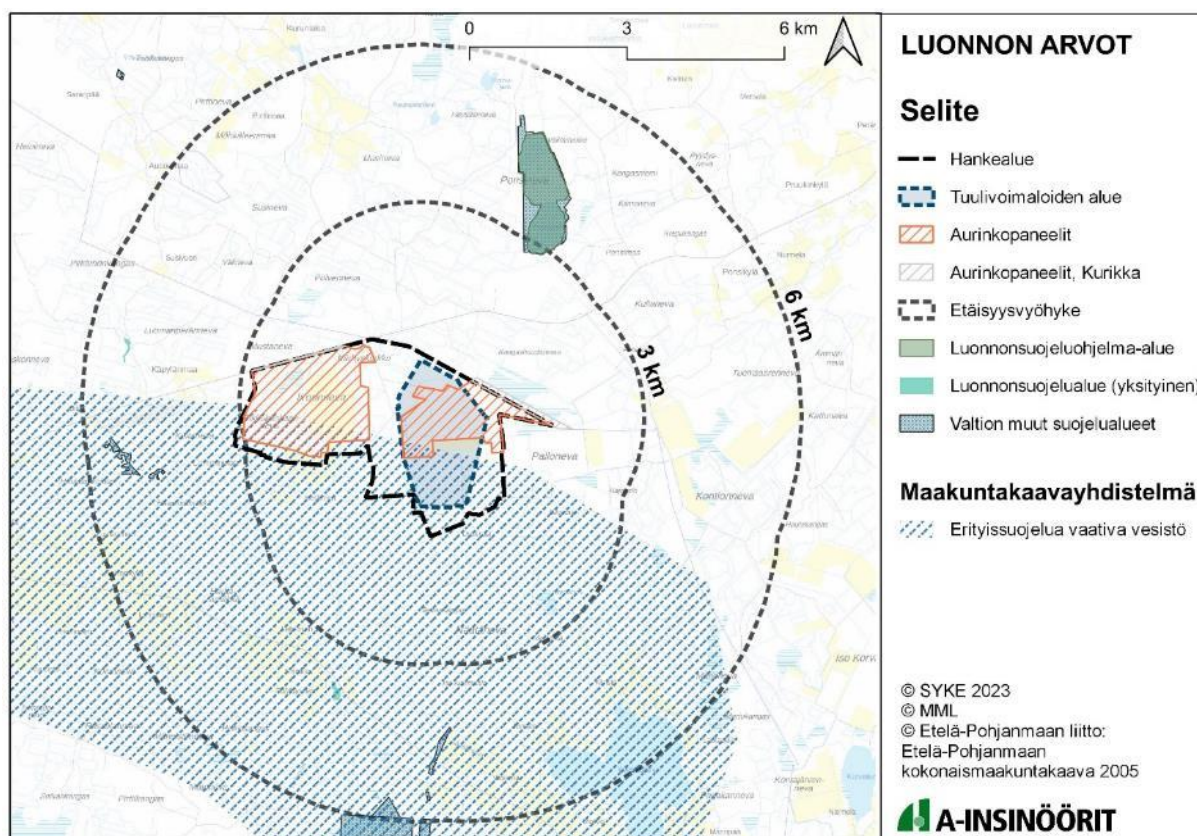
Kuva 17. Näkymä hankealueelle etelästä. Kuva: Anu Juvonen.

Kuva 18. Kuva hankealueen lähiympäristöstä. Kuva: Anu Juvonen.

Hankealueella ei sijaitse luonnonsuojelualueita. Alueelta on aiemmin rajattu yksi metsälain 10 §:n mukainen arvokas elinympäristö, joka edelleen täyttää arvokkaan elinympäristön kriteerit. Hankealueen sisällä tai sen läheisyydessä ei ole luonnonsuojelualueita (Faunatican raportteja 99/2023, luontotyytit ja kasvillisuus).

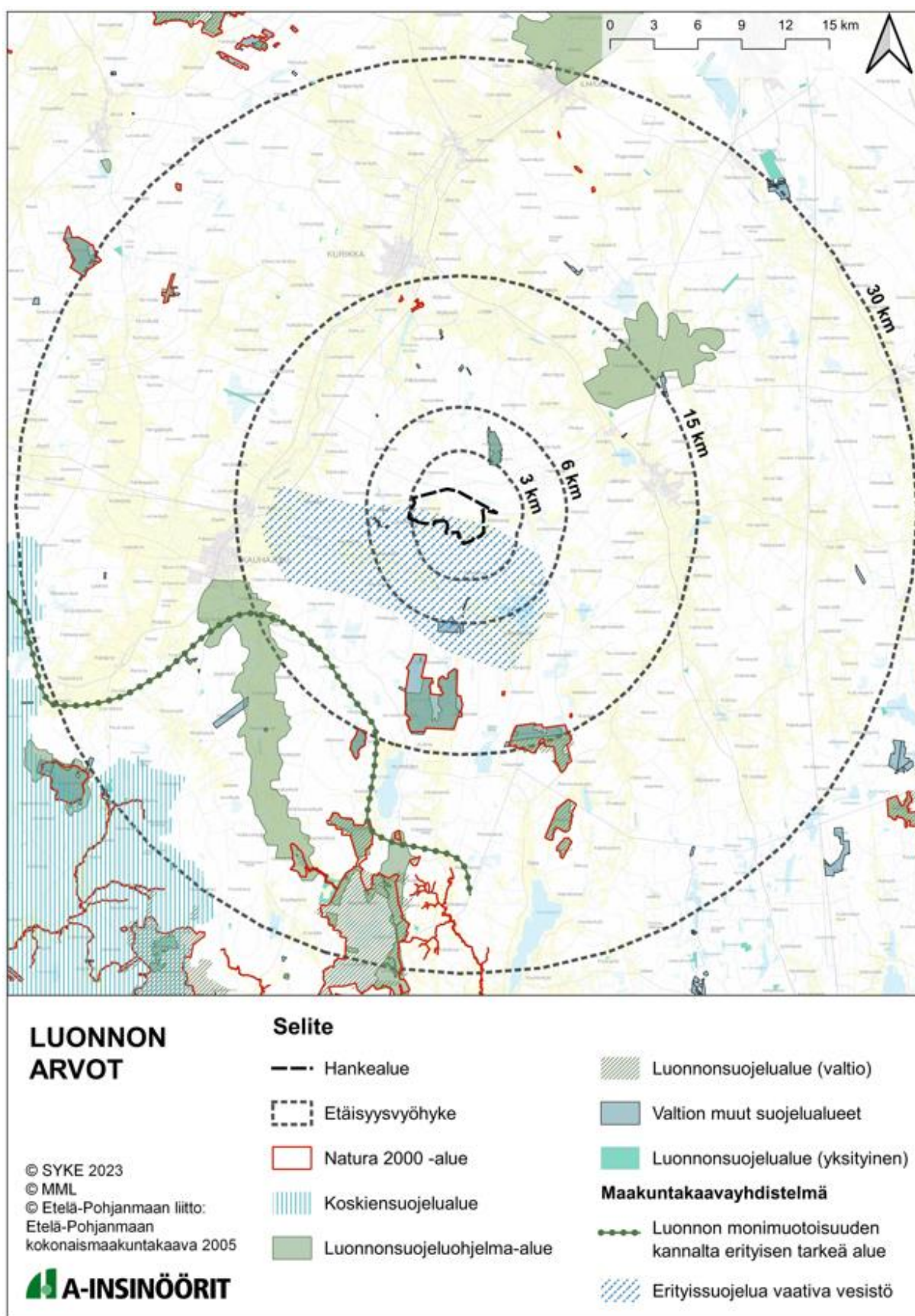
Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaava ja kaavan muutoksen (2005) mukaan osa hankealueesta on osoitettu merkinällä Erityissuojelua vaativa vesistö. Erityissuojelun tavoitteena on säilyttää jokimaisema ja turvata joen purotaimenkanta.

Kuva 19. Hankealueen sijainti suhteessa luonnon arvoihin.

Suunnittelualueen eteläpuolella, noin 8 kilometrin etäisyydellä on Iso Koihnannevan Natura-alue (SAC/SPA FI080034), noin 15 kilometrin etäisyydellä Ylimysjärven Natura-alue (SAC/SPA FI0800050), noin 13 kilometrin etäisyydellä Mustasaarennevan Natura-alue (SAC FI080010) ja noin 18 kilometrin etäisyydellä Jäkäläneva – Isonneva Natura-alue (SAC FI0200137). Pitkämönlouman Natura-alue (SAC FI0800079), sijoittuu suunnittelualueesta pohjoiseen noin 12 km:n etäisyydelle.

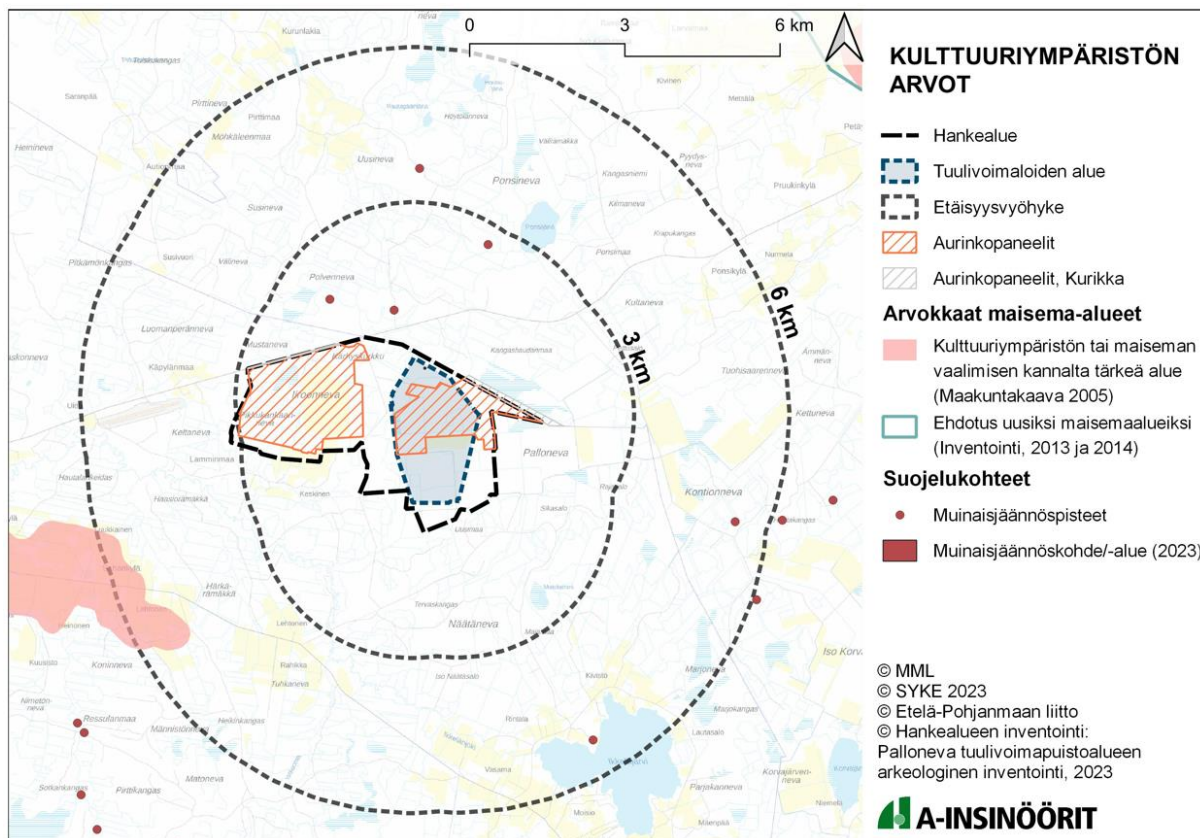
Noin 2,5 kilometrin etäisyydelle hankealueesta sijoittuu soidensuojeluohjelma-alue, Ponsineva-Ponsijärvi. Noin 3,5 kilometrin etäisyydelle hankealueesta sijoittuu yksityinen Hakonevan luonnonsuojelualue ja noin 2 km etäisyydelle hankealueesta sijoittuu Ikkälänjokivarsi (Metso 13000) suojelualue.

Kuva 20. Hankealueen sijainti suhteessa luonnon arvoihin.

3.2.5 Kulttuuriympäristöt

Hankealueelle ei sijoitu arvokkaaksi arvioituja maisema-alueita tai kulttuuriympäristöjä.

Kuva 21. Maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueet sekä arkeologiset arvoalueet / -kohteet.

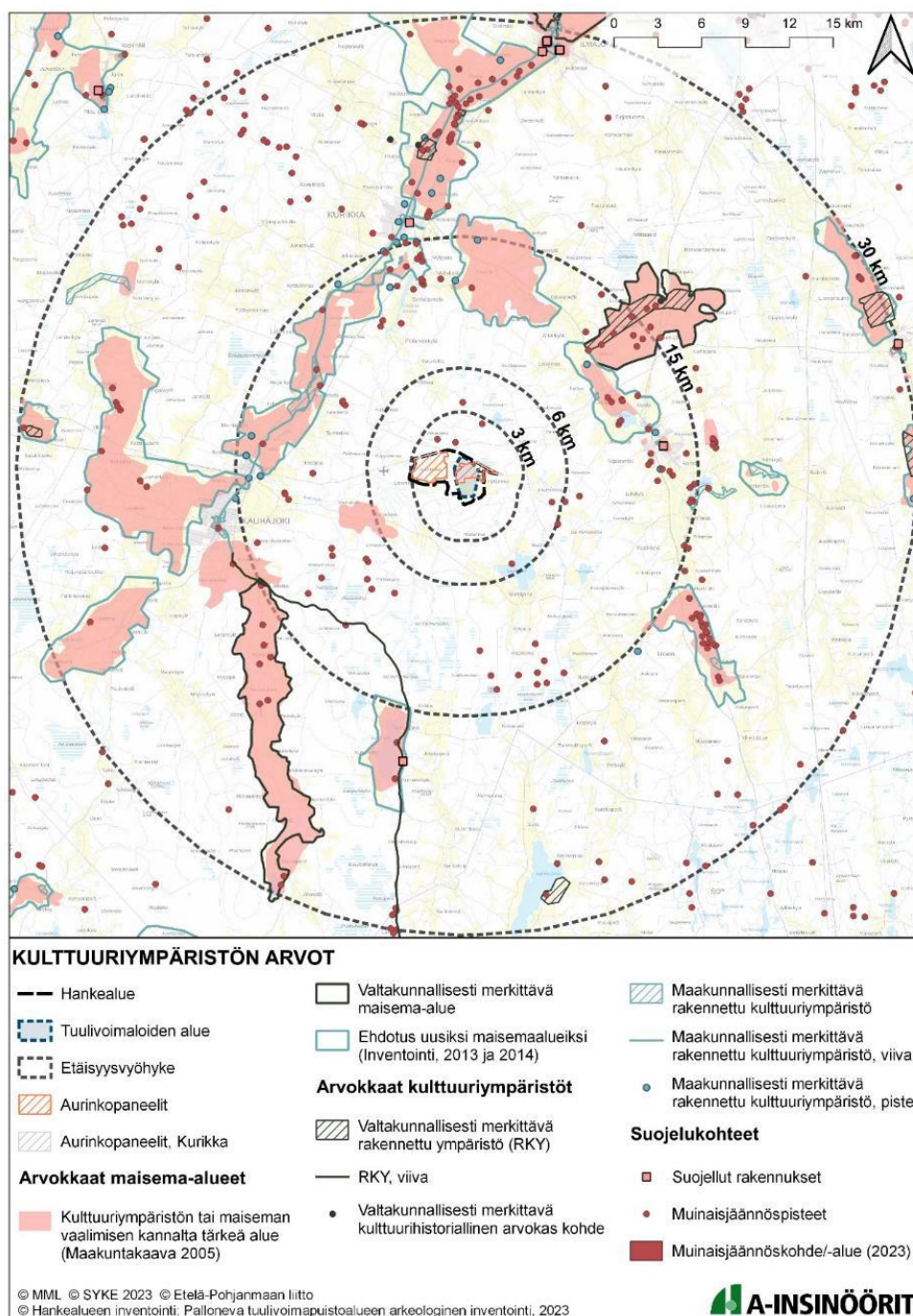
Hankealue ei lukeudu valtakunnallisesti arvokkaihin maisema-alueisiin (VAMA). Lähipiä valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ovat Luopajärven viljelylakeus ja Hyypänjokilaakson kulttuurimaisema noin 11 kilometrin päässä. Lähin maakunnallisesti arvokas maisema-alue on Sahankylä, joka sijaitsee noin viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta. Maakuntakaavassa 2005, Sahankylä on maakunnallisesti arvokas maisema-alue. Täydennysinventoinnin mukaan (2014), kohde on menettänyt arvojaan ja sen arvotusta esitetään muutettavaksi.

Hankealueen läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä. Lähin kulttuuriympäristöalue Luopajärven kyläasutus (RKY 2009) sijaitsee noin 11 kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta.

Palloneva tuulivoimapuistoalueen arkeologisen inventoinnin (2023) mukaan, tuulivoimapuiston alueelta ei tunnettu entuudestaan muinaisjäännöskohteita. Inventoinnin

tuloksena paikannettiin yksi uusi muinaisjäännöskohde, tervahauta Rajakallio. Muista arkeologisen kulttuuriperinnön kohteista ei tehty havaintoja. Hankealueen välittömässä läheisyydessä ei ole tiedossa olevia kulttuurihistoriallisia arvoja. Kolmen kilometrin etäisyydelle hankealueesta sijoittuu kolme arkeologista kohdetta.

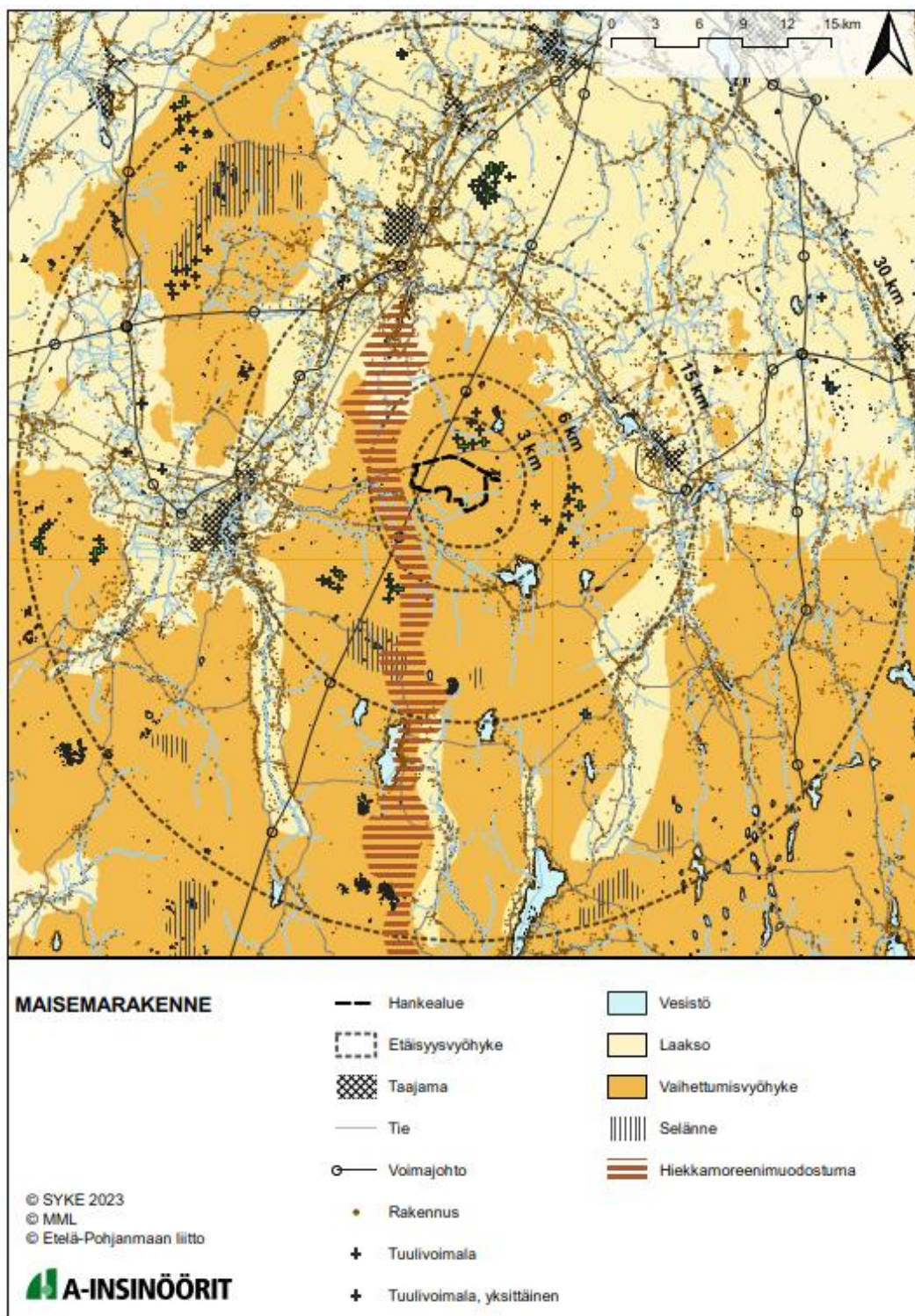
Kulttuuriympäristöt on esitetty tarkemmin kappaleessa 4.

Kuva 22. Maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueet sekä arkeologiset arvoalueet / -kohteet.

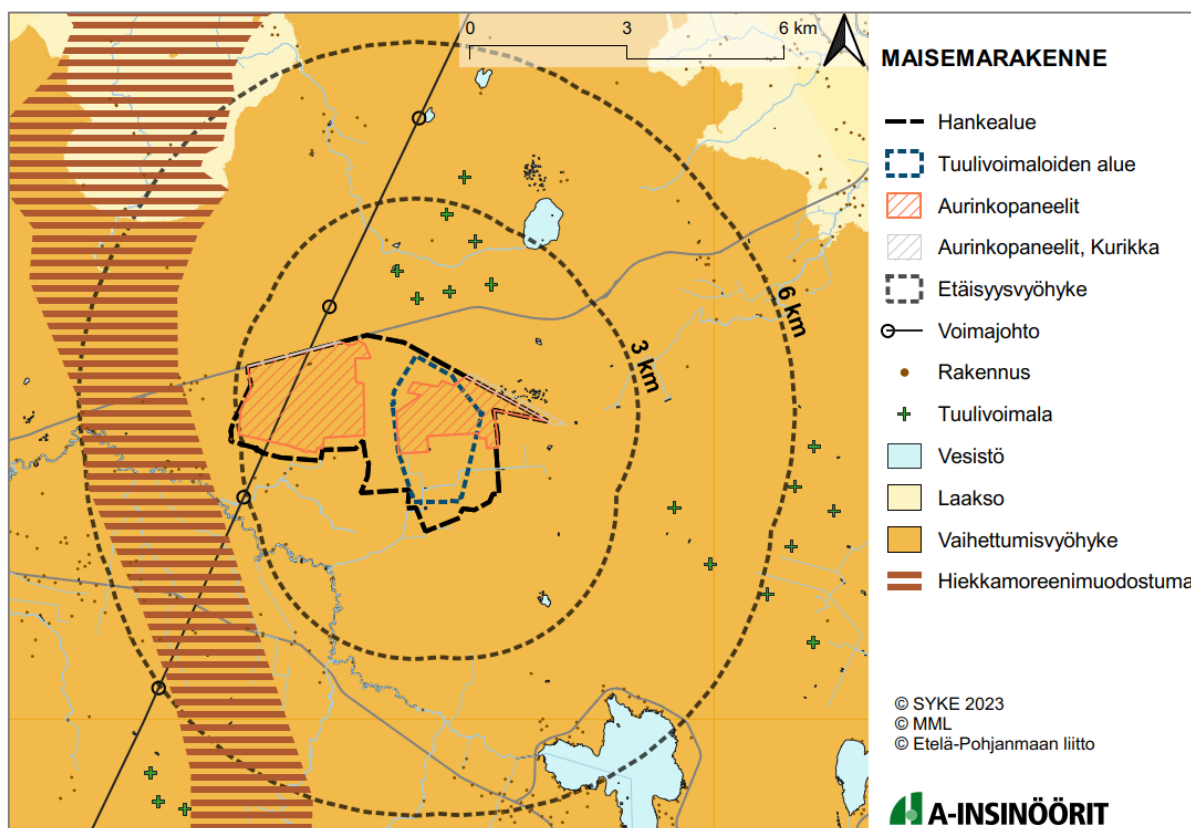
3.3 Maisemarakenne

Maisemarakenteessa esitetään maiseman perusrungon merkittävimmät elementit, jotka muodostavat pohjan alueen maiseman yleiskuvalle.

Kuva 23. Maisemarakenne.

Maisema ei ole rakenteeltaan erityisen selväpiirteinen. Maisema on jakautunut alavaan viljelylaaksoon pohjoisessa sekä vaihettumisvyöhykkeeseen etelässä. Tiestö ja rakentaminen seurailee vesistöjen rantoja. Merkittävimmät asutuskeskukset sijaitsevat jokilaaksoissa. Maisema ei ole kauttaaltaan selkeästi suuntautunut, mutta eteläosissa on havaittavissa suuntautumista etelä-pohjoissuunnassa.

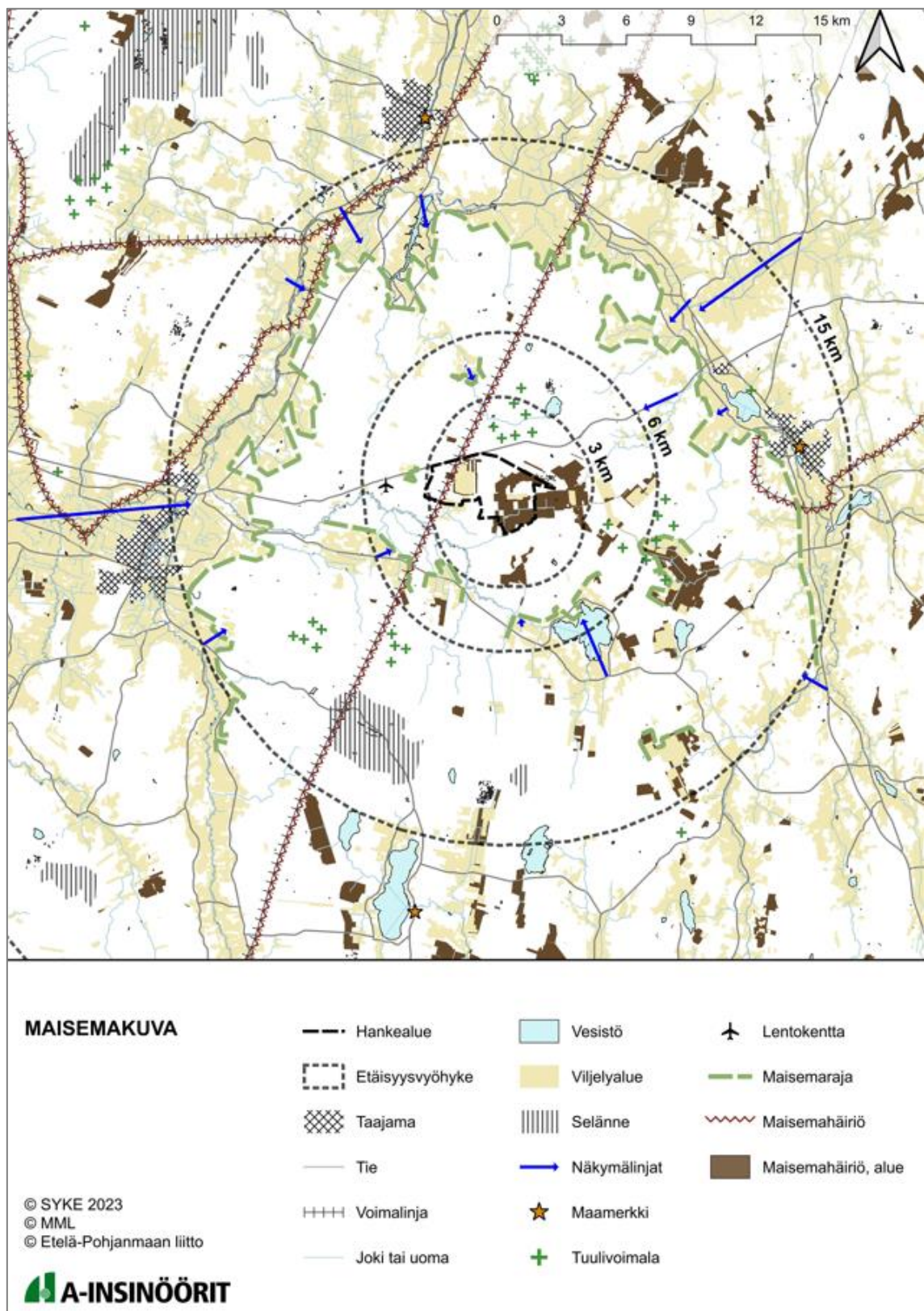
Kuva 24. Maisemarakenne.

3.4 Maisemakuva

Maisemakuvassa esitetään tärkeät näkymät, maiseman solmukohdat, tärkeät maisemarajat, maamerkit, maisemavauriot sekä maisemakuvallisesti tärkeät avoimet pellot ja vesistöt.

Suurin osa hankealueesta on metsäaluetta, jolla kulkee myös metsätalouteen liittyvää teistöä. Hankealueen läheisyydessä ja myös osittain hankealueella on turvetuotanto-alueita. Turvetuotanto on jo muuttanut alueella vallitsevaa maisemaa teolliseen suuntaan. Hankealueen suuntaan avautuu pitkiä ja laajoja näkymiä erityisesti ympäröiviltä viljelylakeuksilta sekä järvien rannoilta. Alueen maisemakuvassa suuressa roolissa ovat jo aluetta ympäröivät tuulivoimalat, jotka erottuvat sekä hankealueelta käsin että

ympäröiviltä alueilta. Maisemaa rajaavat pääosin metsänreunat. Maisemakuvakartalla on esitetty maisemahäiriöinä voimalinjat ja turvetuotantoalueet. Maisema on moni paikoin jäsentymätöntä eikä erityisiä solmukohtia suuressa mittakaavassa ole.

Kuva 25: Maisemakuva.

4 Maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueet ja -kohteet

Selvitysalueella sijaitsee lukuisia ennalta tunnistettuja maiseman- ja kulttuuriympäristön arvoalueita ja kohteita.

Kulttuuriympäristö edustaa ihmisen luoman ympäristön ajallisia, tyyllisiä ja maisemallisia kerrostumia. Kulttuuriympäristöön kuuluvat arkeologisen ja rakennetun kulttuuriperinnön lisäksi maisema-alueet sekä maatalouselinkeinoihin liittyvät perinnebiotoopit. Kulttuuriympäristö voi olla merkittävä rakennushistoriallisesti, historiallisesti tai maisemallisesti.

Valtioneuvoston ensimmäinen päätös valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista (VAMA) on peräisin vuodelta 1995. Valtioneuvosto hyväksyi päivitetty valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet marraskuussa 2021. Valtioneuvoston päätöksen mukaan maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät maisema-alueet osoitetaan voimassa olevissa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavoissa.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) on inventointi, jonka kohdevalikoima kuvastaa Suomen historian vaihteita. Sen kohteista muodostuu kokonaiskuva maamme rakennetusta historiasta ja sen keskeisistä kehityslinjoista, ja on valtioneuvoston päätöksellä otettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarakoittamaksi inventoinniksi 1.1.2010 alkaen. (Lainaus: www.rky.fi). Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (mrky) inventoidaan osana maakuntakaavatyötä.

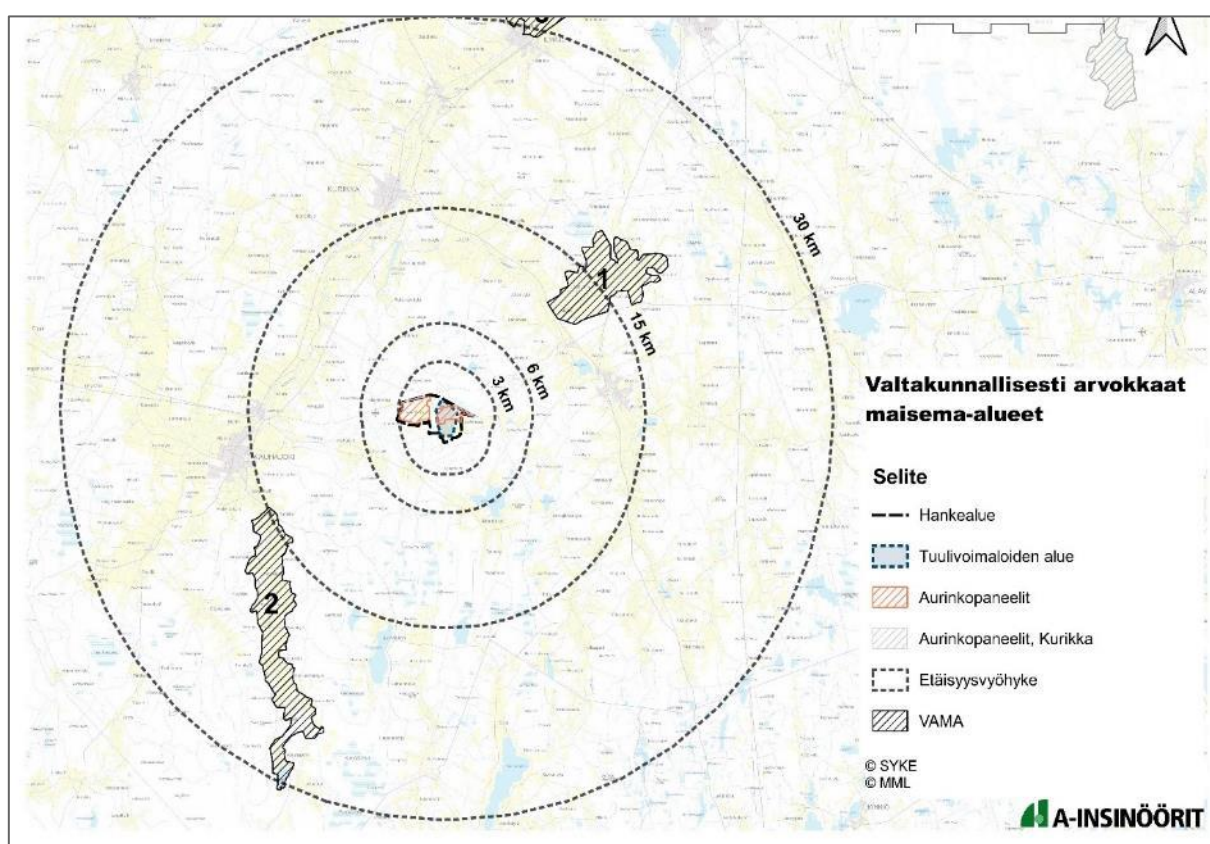
Lisäksi maisema- ja kulttuuriympäristökohteita sekä yksittäisiä rakennussuojelukohhteita on osoitettu yleis-, osayleis- sekä asemakaavoissa. Alueen kirkkolailla suojellut kohteet lukeutuvat pääosin RKY-alueisiin tai maakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin ympäristöihin.

4.1 Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA)

Hankealue ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella tai sen läheisyydessä. Tarkastelualueella sijaitsee kolme valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueetta.

Taulukko 4. Alle 30 km säteellä sijaitsevat valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet.

Kohde nr.	Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet	Etäisyys lähimmästä voimalasta
1	Luopajärven viljelylakeus (VAM110107)	11 km
2	Hyypänjokilaakson kulttuurimaisema (VAM110106)	14,3 km (pääosin kaukovaikutusalueella 15-30 km)
3	Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema (VAM110108)	28,1 km

Kuva 26. Suunnittelualueen suhde valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin.

4.1.1 Luopajärven viljelylakeus (VAM110107)

Luopajärven viljelylakeus sijoittuu noin 11 km etäisyydelle hankealueesta koilliseen. Luopajärven maisema on Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuksien seudun edustava esimerkki viljelykäyttöön raivatus järvikuvion ympäristön vanhasta ja huolella hoidetusta maatalousmaisemasta (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013).

Kuva 27. Kuvaus suunta Penttikyläntieltä hankealueelle, etäisyys noin 16 km. Kuva: Anu Juvonen.

Ympäristöministeriön ja SYKE:n (2021) Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet-raportin mukaan:

Luopajärven maisema on Etelä-Pohjanmaan viljelyseudulle tyypillistä tasaista viljely-maisemaa, joka on syntynyt järvenkuivaustoiminnan tuloksena. Alueen kyläteiltä avautuu pitkiä peltonäkymiä, joissa reunoiltaan kohoavat pellot rajautuvat asutukseen, ta-saisiin reunametsiin tai kumpuileviin metsäsiluetteihin. Edustavimmat näkymät yli pel-toaukean avautuvat alueen luoteissivulta ja viljelylakeuden pituussuunnassa. Lukuis-ten kuivatusojien halkoma kuivio on tulvaherkkää aluetta, jolle rakennetut tulvantorjun-tarakenteet vaikuttavat jossain määrin maisemakuvaan ja maisemarakenteeseen kui-vatusuomineen, siltoineen ja penkereineen.

Maisemallisesti merkittävimmät asutusryhmät sijaitsevat alueen luoteisosien kyläasu-tusalueella. Uusi rakennuskanta sijaitsee varsinaisen kylänraitin pohjoispuolella. Se on sopeutunut maisemaan pääsääntöisesti hyvin tilakoon ja tuotantorakennusten kasva-misesta huolimatta. Luopajärven maisemarakenne onkin säilyttänyt perinteisen muo-tonsa, jossa viljelysaukea muodostaa yhtenäisen laajan peltoalan asutuksen ja tiestön keskelle. Tasaiselta, 6–7 kilometriä pitkältä ja noin kaksi kilometriä leveältä aukealta avautuu peltolahdekkeitä pohjoiseen ja etelään. Avoimella ja ylävällä paikalla peltoalu-een pohjoislaidalla sijaitseva saha sekä peltoaukean läpi kulkeva valtatie 19 rikkovat elinkeinomaiseman perinteistä kuvaa (Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet VAMA 2021, SYKE).

Alueelta avautuu näkymiä hankealueelle.

4.1.2 Hyypänjokilaakson kulttuurimaisema (VAM110106)

Hyypänjokilaakson kulttuurimaiseman lähin reuna sijoittuu noin 14 km etäisyydelle hankealueesta lounaaseen. Hyypänjokilaakso on erityinen alue maisemaseudullaan poikkeuksellisten ja vaikuttavien maastonmuotojen, geologisen taustansa, lintulajistonsa sekä luonnon monimuotoisuuden vuoksi (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013).

Kuva 28. Hyypänjokilaakson kulttuurimaisema. Kuva: Tapio Heikkilä, valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (MAPIO-työryhmän ehdotus), SYKE.

Selvityksen ”Tuulivoima-alueiden maisemavaikutukset Etelä-Pohjanmaan arvokkaille maisema-alueille” mukaan:

Hyypänjokilaakso on maisemarakenteeltaan erityisen kapea ja jyrkkärinteinen jokilaakso, joka sijoittuu suureen kallion ruhjelaaksoon. Maisemarakenne muodostuu vaihtelevan levyisestä laakson alatasosta jokiuomineen ja jyrkkine, kourumaisine rinteineen, tasaisista ylätasoin pelloista nauhakylineen, ympäröivistä loivapiirteisistä metsäselänteistä sekä laaksoa kohtisuoraan halkovista veden uurtamista kanjoneista ja raviineista. Alueen erityispiirteitä ovat vaikuttavat luonnonpiirteet; maastonmuodot, omaleimainen geologinen tausta, huomionarvoinen lintulajisto sekä luonnon monimuotoisuus. Alueen arvokkain rakennus on kahdella umpipihalla varustettu Hämes-Havunen (RKY2009). Hyypänjokilaakso on ollut vuodesta 2009 luonnonsuojelulain mukainen maisemanhoitoalue. Alueen eteläosassa sijaitsevat Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuisto ja Kolmentuulenlakin alue (Katikan kanjonialue), joka on osa Natura 2000 – verkostoon kuuluvaa Kauhaneva-Pohjankankaan suojelualueutta. Maisemakulttuurin alue on joen ylle avautuvaa peltolaaksoa, joka hahmottuu pitkänomaisena ja

kapean polveilevana maisemana. Leimaa-antavimpia elementtejä ovat laakson pohjalla mutkitteleva joki rantavyöhykkeineen, kanjonimaiset purouomat sekä metsäsäarekkeet. Perinteiset rakennuspaikat ja tärkeimmät tiet sijoittuvat pääasiassa laakson ylärinteille metsäisen selänteen reunaan. Laakson molemmilla reunoilla on nauhamaiset kylät, joissa on tiiviitä raittimaisia jaksoja erityisesti laakson länsipuolella (Tuulivoima-alueiden maisemavaikutukset Etelä-Pohjanmaan arvokkaille maisema-alueille, 2014).

Alueelta arvioidaan avautuvan vain vähäisesti maisemia hankelaueen suuntaan maisema-alueen pohjoisreunasta. Maisema-alue on pääosin katveessa hankealueelta maaston suuntautuneisuuden, korkeuserojen ja kasvillisuuden vuoksi.

4.1.3 Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema (VAM110108)

Ilmajoen Alajoen lakeusmaiseman lähin kohde sijoittuu noin 28 km etäisyydelle hankealueesta pohjoiseen. Ympäristöministeriön ja SYKE:n (2021) Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet-raportin mukaan:

Ilmajoen Alajoen kulttuurimaisema on selväpiirteinen Kyrönjoen ja sen sivujokien laaksoihin levittäytyvä viljelylakeus, jonka tunnusmerkkejä ovat maisemakuvan yhtenäisyys, pitkät peltonäkymät, jokivarren tulvavallit sekä viljelylakeuden reuna-alueilla sijaitseva nauhamainen asutus. Alueella on merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuuksia sekä maatalouden historiallisista muodoista kertovia latoja. Kyrönjoen tulvat ovat synnyttäneet alueelle arvokkaita luonnonympäristöjä.

Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema on suoraviivaista ja avaraa kulttuurimaisemaa, jossa perinteinen eteläpohjalainen kytöviljelymaisema yhdistyy nykyaikaisen maatalouden muotoihin. Maisema-alueen reunoilta avautuu monia komeita näkymiä yli viljelymaisemien. Alueen elinvoimaisuus näkyy maisemassa laajan viljelylakeuden intensiivisenä käyttönä, uudisrakentamisena, suurimittakaavaisina kotieläinyksiköinä ja lietelantaloina. Maisema-alue rajautuu Seinäjoen ja Ilmajoen taajamiin, joiden urbaanit ympäristöt luovat selvärajaisen kontrastin perinteisille lakeusmaisemille.

Maisema-alueen rakennuskanta koostuu ennen kaikkea sotien jälkeisestä tyyppirakentamisesta sekä uudemmissa omakotitaloista. Alueella on kuitenkin myös edustavia esimerkkejä perinteisestä pohjalaisesta talonpoikaisasutuksesta. Lisäksi maisema-

alueella on jäljellä joitakin vanhoja, lakeudelle tunnusomaisia latoja sekä yksittäisiä jokisaunoja. Lakeuden kiintopiste on tulvaherkkä Kyrönjoki, jonka tulvajärvi ja tulvien työstämät maavallit ovat olennainen osa alueen maisemakokonaisuutta. Joen pengerten ja ojanvarsien pusikoituminen katkoo paikoin laaksonsuuntaisia lakeusnäkyviä.

Kuva 29. Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema. Kuva: Tapio Heikkilä, valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (MAPIO-työryhmän ehdotus), SYKE.

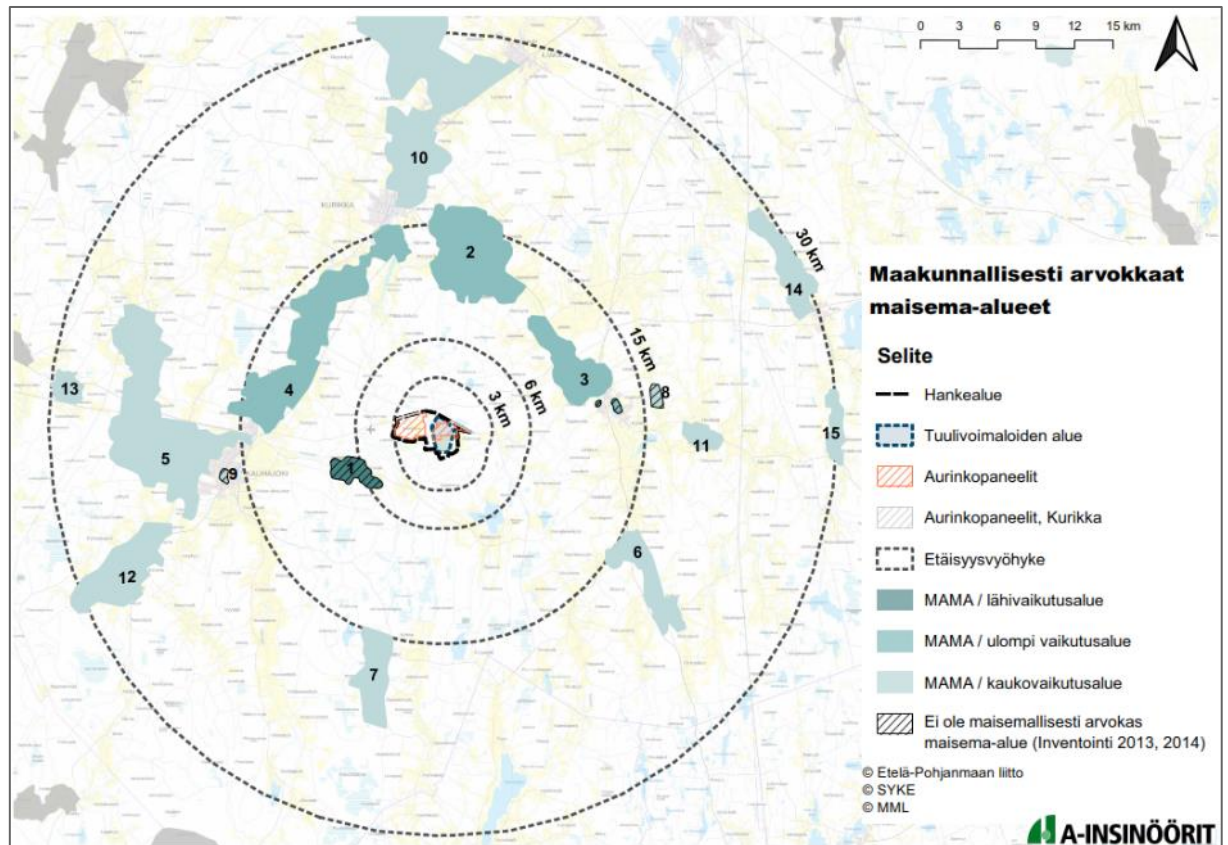
Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema on pääosin vaikutusalueen (0-30 km) ulkopuolella, teoreettisella maksiminäkyvyysalueella. Aluulta avautuu näkymiä hankealueen suuntaan, mutta mahdollisuus voimaloiden havaitsemiseen on vähäinen.

4.2 Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Hankealue ei sijaitse maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella tai sen läheisyydessä. Lähimmät maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet hankealueen ulommalla vaikutusalueella (6–15 km päässä). Suluissa on alueen vanha nimi tai muita huomioita.

Kohde	Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet	Etäisyys lähimmästä voimalasta
1	Sahankylä (Poistettu Maakuntakaavakartan 2050 ehdotuksesta)	5 km
2	Jalasjoen viljelylakeus	9,5 km
3	Jalasjärven kulttuurimaisemat (<u>Jokipiin alue</u>)	9,5 km
4	Kauhajokilaakson kulttuurimaisema	10 km

5	Kainaston viljelylakeus	14 km (pääosin kaukovaikutusalueella 15-30 km)
6	Kosken kulttuurimaisema	14,7 km (pääosin kaukovaikutusalueella 15-30 km)
7	Nummijärven maisema-alue (<u>Nummijärvi</u>)	15,4 km
8	Esihistorialliset muinaisjäännökset (Poistettu Maakuntakaavakartan 2050 ehdotuksesta)	15,6 km
9	Kauhajoen keskustan rakennettu kulttuuriympäristö (Poistettu Maakuntakaavakartan 2050 ehdotuksesta)	16,4 km
10	Kurikan Ilmajoen kulttuurimaisemat	16,6 km
11	Hirvikylän kulttuurimaisema (<u>Kohtamäki ja Huhdanmäki</u>)	18 km
12	Päntäneen jokivarsimaisema	27,5 km
13	Teuvanjokilaakson-Tiukanjokilaakson kulttuurimaisemat	27,5 km
14	Seinäjokivarren kulttuurimaisema	28 km
15	Kihniänjoen kulttuurimaisema	29 km

Kuva 30. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

4.2.1 Sahankylä

Sahankylä on sotien jälkeen rakennettu rintamamieskylä. Maisemakuvaltaan alue on soiden ja nevojen keskelle raivattu larvakylä, jossa maaston korkeusvaihtelut ovat vähäisiä. Sahankylän vanhimmat osat ovat 1800-luvun torpparien aikaisia autiotupia, muuten kylä on rakentunut enimmäkseen 1940-50 –luvuilla. Alueen rakennuskanta on säilynyt yhtenäisenä, mutta kokonaisuutena alue on maisemakuvaltaan vaatimatonta ja paikoin hoitamatonta. Alue on paikallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014).

Kuva 31. Sahankylä. Kuva: Anu Juvonen.

Täydennysinventoinnin mukaan (2014) kohde ei ole maakunnallisesti arvokas maisema-alue.

Sahankylä sijoittuu noin 5 km etäisyydelle hankealueesta lounaaseen. Sahankylän alueelta avautuu näkymiä hankealueen suuntaan.

4.2.2 Jalasjoen viljelylakeus

Jalasjoen kulttuurimaisema Kurikassa on tyypillinen eteläpohjalainen viljelymaisema, jonka erityispiirteenä ovat maisemassa erottuvat kallioiset selänteet (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013).

Kuva 32. Viljelylaaksoa. Kuva: Riikka Asunmaa, Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013.

Alueella on useita maakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Asutusalueet sijaitsevat selänteiden reunamilla tai joen ja kyläteiden varsilla. Viljelylakeus hallitsee maisemakuvaa. Viljelylakeuksen taustalla kohoavat metsäiset, asutetut selänteet.

Jalasjoen viljelylakeus sijoittuu noin 10 km etäisyydelle hankealueesta pohjoiseen. Maisema avautuu hankealueen suuntaan viljelysaukeiden yli.

4.2.3 Jalasjärven kulttuurimaisemat

Jalasjärven kulttuurimaisemat käsittävät Jalasjärven ja Jalasjoen ympärille muodostuneen maatalousmaiseman sekä Jokipiin, Kivistön ja Kannonkylän alueet. Rajausta laajennetaan etelään Vanhan kirkonmäen alueelle saakka.

Jalasjärven rantavainiot, jalasjokilaakson viljelymaisemat pohjalaistaloineen sekä Jokipiin kylä tehdasympäristöineen muodostavat edustavan kulttuurimaisemakokonaisuuden Jalasjärvellä (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014).

Kuva 33. Jokipiin riippusilta (vasemmalla), Jokipiin Pellavan tehdasalue on alueen nähtävyys (oikealla). Kuva: Riikka Asunmaa, Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014.

Jalasjärven kulttuurimaisemat (Jokipiin alue) sijoittuu noin 9,5 km etäisyydelle hankealueesta koilliseen. Maisema avautuu peltoaukeilla, mutta rajautuu nopeasti niin puustoon kuin rakennuksiin. Näkymäaluanalyysin mukaan voimalat näkyisivät alueelta. Maisema-alueen taajamista ja kylistä näkymät ovat hyvin rajattuja tai epätodennäköisiä, mutta avoimemmilla viljelysalueilla voimalat ovat havaittavissa.

4.2.4 Kauhajokilaakson kulttuurimaisema

Jokilaakso Koskenkorvalta Kauhajoen Hyyppään on maiseman vaihtumisvyöhykettä eteläpohjalaisen lakeusmaiseman ja yläjuoksun kankaremaan välillä. Ilmajoen Alajoen kilometrien levyinen lakeus kapenee ja jokilaakson poikkileikkaus muuttuu paikoin jopa kanjonimaiseksi yläjuoksua kohden (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013).

Kuva 34. Kauhajokilaakson kulttuurimaisema. Kuva: Annukka Kuoppala, Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013.

Kauhajokilaakson kulttuurimaisema on edustava vaihettumismaisema eteläpohjalaisen lakeusmaiseman ja yläjuoksun kankaremaan välillä, minkä vuoksi sitä pidetään arvokkaana maisemana.

Kauhajokilaakson kulttuurimaisema sijoittuu noin 10 km etäisyydelle hankealueesta länteen (luode-kaakko suuntainen). Maisema avautuu hankealueen suuntaan viljelysalueiden yli. Voimalat voivat olla havaittavissa maisemassa taustalla.

4.2.5 Kainaston viljelylakeus

Kainastonjokilaakso on kauttaaltaan alavaa ja avointa viljelylakeutta, joka itään tultaessa saa rinnalleen teollisuutta ja tiiviimpää asutusta. Kainaston viljelylakeus on tyypillinen, mutta varsin edustava eteläpohjalainen maaseutumaisema, joka on säilyttänyt perinteisiä ominaispiirteitään. Alue on maisemahistorialtaan omaperäinen, varhaisen niittykulttuurin edustaja, jonka elinvoimasta kertovat laajat viljelykäytössä olevat pellot, isot tilakeskukset sekä vireä kyläkoulu. Vielä pystyssä olevat lukuisat ladot sekä vanhat tehtaiden ja rautatieaseman rakennukset kuvaavat alueen kulttuurihistoriaa (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013).

Kuva 35. Kainaston viljelylakeus. Kuva: Riikka Asunmaa, Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013.

Kainaston viljelylakeus sijoittuu noin 14 km etäisyydelle hankealueesta länteen. Viljely-alueat avautuvat hankealueen suuntaan suurin näkymin. Mutta rajautuu nopeasti niin puustoon kuin rakennuksiin. Näkymät tuulivoimaloille ovat hyvin epätodennäköiset.

4.2.6 Kosken kulttuurimaisema

Kosken kulttuurimaisema on Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuksille verrattain epätavallinen jokilaaksomaisema. Alue kuuluu eteläosastaan Suomenselän maisemamaakuntaan, mikä heijastuu maisemassa poikkeuksellisen suurina korkeusvaihteluina.

Kosken kulttuurimaisema käsittää Koskutjärven ja sitä ympäröivän maatalousalueen sekä Koskutjoen ja Ilvesjoen muodostaman jokilaaksoalueen. Koskutjokilaakso on maisemaseudulle poikkeuksellisen vaikuttava jokilaaksomaisema maastonmuotojensa ansiosta. Alueen luonnonpiirteet sekä arkeologinen kulttuuriperintö yhdessä elinvoimaisen maatalouden kanssa muodostavat maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014).

Kuva 36. Koskuen kulttuurimaisema. Kuva: Riikka Asunmaa, Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014.

Koskuen kulttuurimaiseman lähin kohta sijoittuu noin 14,7 km etäisyydelle hankealueesta kaakkoon. Alueelta avautuu paikoin näkymiä hankealueen suuntaan, mutta näkyvyyttä rajaa maastonmuodot sekä puustoisuus.

4.2.7 Nummijärven maisema-alue

Nummijärvi on keskiaikaisperäinen, harjumuodostelman ja vesistön varrelle syntynyt larvakylä, jossa vedenjakajaseudun arvokkaat luonnonpiirteet yhdistyvät rakennetun kulttuuriympäristön arvoihin. Nummijärven kulttuurimaisema-alue käsittää Nummijärven rantoineen sekä Kyrönkankaan kesätien osuuden Nummijärven kylän ja Numminkankaan kohdalla (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014).

Kuva 37. Nummijärven ranta. Kuva: Riikka Asunmaa, Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014.

Nummijärven maisema-alue sijoittuu noin 15,4 km etäisyydelle hankealueesta etelään. Nummijärveltä ja sen rannoilta avautuu maisema järven yli kohti hankealuetta. Mutta voimat eivät ole hallitsevia etäisyyden ja vastarannan puuston peitteisyyden takia.

4.2.8 Esihistorialliset muinaisjäännökset

Sikakylän ja Komsin kylien välille, Hirviluoman varteen sijoittuva muinaisjäännösalue on muinaista jokisuuta, jota ympäröi kapea ja jyrkkärintainen jokilaakso. Muinaisjäännökset eivät erotu maisemassa, mutta alue on säilynyt luonteeltaan vanhaa asuinpaikkaa kuvaavana. Alueella on Jalasjärven moottorirata. Maakuntakaavassa 2005, alue on maakunnallisesti arvokas maisema-alue. Mutta, täydennysinventoinnin mukaan (2014), kohde on muinaisjäännösalue, joka ei muodosta maisemallisesti merkittävää maisema-aluekokonaisuutta. Kohteen maisema-arvot liittyvät laajempaan kokonaisuuteen, kohde ei ole sinänsä maakunnallisesti arvokas maisema-alue (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014).

Esihistorialliset muinaisjäännökset sijoittuvat noin 15,6 km etäisyydellä hankealueesta itään. Alueelta ei avaudu näkymiä hankealueen suuntaan.

4.2.9 Kauhajoen keskustan rakennettu kulttuuriympäristö

Maakuntakaavassa 2005, Kauhajoen keskustan alue on maakunnallisesti arvokas maisema-alue. Täydennysinventoinnin mukaan (2014), Kauhajoen keskustan alue sisältää maisemakuvaltaan arvokasta rakennuskantaa, joka sijoittuu pääosin Kauhajoen ja keskustan pääkadun varsille. Kohde on taajamarakenteen sisällä oleva rakennettu kulttuuriympäristö, joka ei muodosta maisema-alueena inventoitavaa aluekokonaisuutta. Kohde ei ole maakunnallisesti arvokas maisema-alue (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014).

Kauhajoen keskustan rakennettu kulttuuriympäristö sijoittuu noin 16,4 km etäisyydelle hankealueesta länteen. Alueelta ei ole suoria näkymiä tuulivoimaloiden suuntaan.

4.2.10 Kurikan-Ilmajoen kulttuurimaisemat

Maisema-alue jakaantuu kahteen eriluonteiseen alueeseen. Koskenkorvan eteläpuolinen Kyrönjokilaakso kuuluu Koskenkorvalta Kauhajoen Hyypänlaaksoon jatkuvaan maiseman vaihtumisvyöhykkeeseen eteläpohjalaisen lakeusmaiseman ja kankaremaan välillä. Eteläpuolinen alue on keskeisiltä piirteiltään samankaltainen kuin Kauhajokilaakson kulttuurimaisema. Koskenkorvan pohjoispuolinen Huissin ja Kyrönjoen välinen alue on hallitsevilta piirteiltään lakeusmaisemaa. Kurikan-Ilmajoen kulttuurimaisema on edustavaa lakeusmaisemaa sekä vaihtumismaisemaa eteläpohjalaisen lakeusmaiseman ja yläjuoksun kankaremaan välillä. Kyrönjoen varressa maisemaa leimaa monipuolinen, historiallinen kulttuuriympäristö (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013).

Kuva 38. Kurikan-Ilmajoen kulttuurimaisemat. Kuva: Annukka Kuoppala, Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013.

Kurikan Ilmajoen kulttuurimaisemat sijoittuu noin 16,6 km etäisyydelle hankealueesta pohjoiseen. Näkyvyysanalyysin mukaan alueelta avautuu paikoin näkymiä hankealueelle, mutta maastonmuodot sekä puustoisuus rajaa näkymää.

4.2.11 Hirvikylän kulttuurimaisema

Hirvikylä on Hirvijoen varrelle sijoittuva, Alavuden-Seinäjoen drumliinikenttään kuuluva viljelylakeus. Hirvikylä on maisemakuvaltaan elinvoimaista ja pienipiirteistä maaseudun kulttuurimaisemaa.

Kohtamäen ja Huhdanmäen rakennukset pihapiireineen ovat hyväkuntoisia ja edustavia maiseman yksityiskohtia. Hirvikylä on maisemaltaan omaleimainen jokivarsikylä, jonka viljelymaisemaa elävöittävät asutuskumpareet ja näyttävä rakennuskanta (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014).

Kuva 39. Hirvikylän kulttuurimaisema. Kuva: Riikka Asunmaa, Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivi-tys- ja täydennysinventointi 2014.

Hirvikylän kulttuurimaisema (Kohtämäki ja Huhdanmäki) sijoittuu noin 18 km etäisyydelle hankealueesta itään. Näkyvyysanalyysin mukaan alueelta avaudu paikoin näkymiä hankealueelle. Näkymät tuulivoimaloille ovat hyvin epätodennäköiset etäisyyden ja puuston peitteisyyden takia.

4.2.12 Päntäneen jokivarsimaisema

Päntäneen jokivarret on maisemarakenteeltaan tyypillistä peltolaaksoa, jonka ytimenä virtaa yksi Kyrönjoen latvavesistä syvälle uurtuneessa uomassaan. Maisemakuvaltaan aluetta leimaa paikoin hoitamattomuus, pusikoituneet rannat katkaisevat näkymiä joki-laakson yli. Alueen pellot ovat kuitenkin säilyneet viljelyksessä. Avoin peltolaakso rajautuu siististi reunavyöhykkeisiin. Päntäneen jokivarret ovat pohjalaisen lakeuden eteläisimpään kolkkaan, latvavesien äärelle muodostunut kulttuurimaisema, jossa on säilynyt alkuperäisiä luonnon- ja kulttuuripiirteitä. Alue edustaa seudulle tyypillistä joen ja hyvien liikenneyhteyksien varrelle kehittyntä kylää, joka on säilyttänyt elinvoimaisuutensa (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013).

Kuva 40. Pöntäneen jokivarsimaisema. Kuva: Riikka Asunmaa, Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013.

Pöntäneen jokivarsimaisema sijoittuu noin 27,5 km etäisyydelle hankealueesta lounaaseen. Näkyvyysanalyysin mukaan alueelta avaudu paikoin näkymiä hankealueelle. Näkymät tuulivoimaloille ovat hyvin epätodennäköiset etäisyyden takia.

4.2.13 Teuvanjokilaakson-Tiukanjokilaakson kulttuurimaisemat

Teuvanjokilaakso-Tiukanjokilaakso edustaa eteläpohjalaista vaurasta kulttuurimaisemaa, jota luonnehtivat kaksifooninkiset talonpoikaistalot umpipihoineen. Laajoja viljelyalueita elävöittävät isot tuotantorakennukset ja lakeuksien ladot. (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013).

Teuvanjokilaakson-Tiukanjokilaakson kulttuurimaisemat sijoittuu noin 27,5 km etäisyydelle hankealueesta länteen. Alueelta ei avaudu näkymiä hankealueen suuntaan.

4.2.14 Seinäjokivarren kulttuurimaisema

Seinäjokivarsi Peräseinäjoella on Pohjanmaalle tyypillinen, avoin peltovaltainen jokilaakso, jota mukailee hyvin säilynyt ja edustava rakennuskanta. Seinäjokivarren kulttuurimaisema käsittää Seinäjokilaakson maatalousmaiseman peltoaukeineen ja kyläraitteineen. (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014).

Seinäjokivarren kulttuurimaisema sijoittuu noin 28 km etäisyydelle hankealueesta koilliseen. Alueelta ei avaudu näkymiä hankealueen suuntaan.

4.2.15 Kihniänjoen kulttuurimaisema

Kihniänjokivarren edustava pohjalainen rakennuskulttuuri sekä viljelty jokilaaksomaisema muodostavat maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman. Kihniänjoen kulttuurimaisema-alue käsittää Kihniänjoen, jokilaakson maatalousmaiseman peltoaukeineen, kyläraitteineen ja asutusryhmineen aina Kihniänpäästä Kalakoskelle saakka (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014).

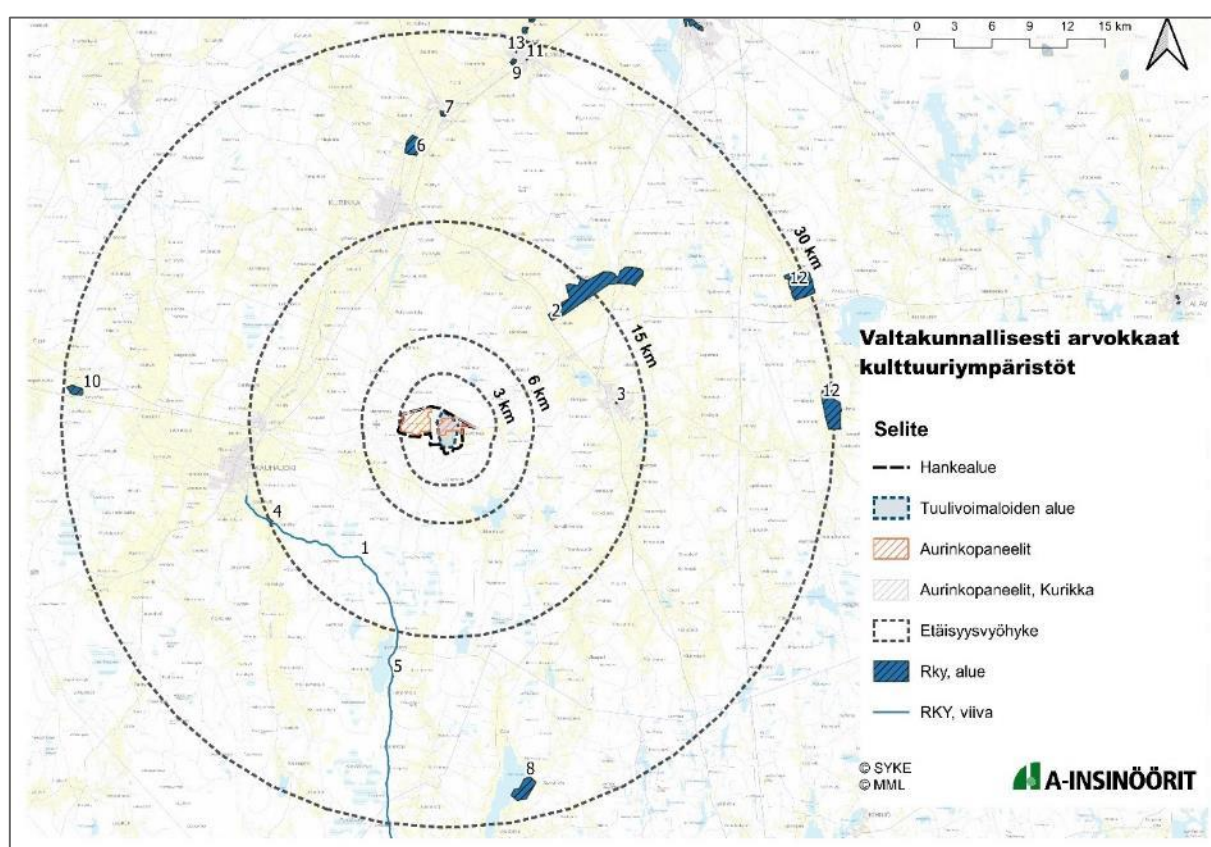
Kihniänjoen kulttuurimaisema sijoittuu noin 29 km etäisyydelle hankealueesta itään. Alueelta ei avaudu näkymiä hankealueen suuntaan.

4.3 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, RKY

Hankealueella tai sen lähivaikutusalueella ei ole valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Lähimmät valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt sijaitsevat hankealueen ulommalla vaikutusalueella (6–15 km päässä).

Kohde	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, RKY	Etäisyys lähimmästä voimalasta
1	Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie	10,9 km
2	Luopajärven kyläasutus	11,1 km
3	Jalasjärven kirkkoympäristö	12,7 km
4	Hämes-Havusen umpipiha	14,7 km
5	Nummijärven kirkko	18,5 km
6	Panttilan kylä ja Kurikan lakkitehdas	20,4 km
7	Koskenkorvan tehtaot	23,3 km

8	Karviankylä	26,8 km
9	Ilmajoen kirkko ja kirkonseutu	27,9 km
10	Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot	28,3 km
11	Ilmajoen rautatieasema	28,5 km
12	Seinäjokivarren kyläasutus	28,6 km
13	Yli-Lauroselan pihapiiri	28,9 km

Kuva 41. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt (RKY)

4.3.1 Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie

Satakunnassa Kyrönkankaantienä, Pirkanmaalla Hämeenkankaantienä ja Pohjanmaalla Pohjankankaantienä tunnettu tie on yksi Suomen keskiaikaisista pääteistä. Se on ainoa kesäaikaan kuljettavissa ollut reitti Satakunnasta ja Hämeestä Pohjanmaalle. Tie on muodostanut yhdessä Ylisen Viipurintien kanssa lyhimmän reitin Pohjanmaalta Viipuriin. Edelleen suurelta osin Suomenselän asumattomien kankaiden kautta

kulkeva, paikoitellen hiekkapintaisena säilynyt tie on säilyttänyt historiallisen linjauksensa ja vanhan maantien luonteen.

Tielinjaus kulkee "Sasin - Mahnalanselän kulttuurimaisemat", "Vihteljärvi - Niemenkylä" ja "Hyypänjokilaakso" -nimisten valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden läpi (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Kuva 42. Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie, Kauhajoki. Kyrönkankaantietä Kauhajoella. Kuva: MV/RHO Johanna Forsius 2006.

Kauhajoelta alkava tien lähin kohta sijoittuu noin 11 km etäisyydelle hankealueesta lounaaseen. Näkemäanalyysin mukaan voimalat eivät näy Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantielle.

4.3.2 Luopajärven kyläasutus

Luopajärven kulttuurimaisema on Etelä-Pohjanmaan lakeuksien vaurasta maatalousmaisemaa viljelykäyttöön kuivatun järven ympärillä. Alueen pitkstä asutushistoriasta kertoo historiallisessa asussaan säilyneen talonpoikaisen rakennuskannan sijoittuminen viljelymaiseman reunoilla kohoaville mäenkumpareille tiheiksi ryhmiä.

Luopajärvi on ollut Jalasjärven ja Hirvikylän ohella pitäjän varsinaisia asutuskeskuksia. Luopajärvi, jonka pohjois- ja luoteisreunan rantatöyräille vanha kyläasutus on

asettunut, on 1800-luvun alkupuolella kuivattu pelloksi. Tasaiselta, 6-7 kilometriä pitkältä ja pari kilometriä leveältä viljelysaukealta avautuu peltolahdekkeita pohjoiseen ja etelään.

Luopajärvellä on asuttu jo kivikaudella ja pysyvät asukkaat saapuivat 1500-luvulla. Koko pitäjän vanhimmat talot olivat 1540-luvulla Jokipii, Lammi, Tuisku ja Luopa (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Kuva 43. Vasemmalla Luopajärven kylää, oikealla tuulimylly taustallaan Luopajärven peltoaukeaa. Kuvat: MV/RHO Johanna Forsius 2006

Luopajärven kyläasutus sijoittuu noin 11 km etäisyydelle hankealueesta koilliseen. Näkemäanalyysin mukaan voimalat näkyvät osittain varsinkin eteläreunaa pitkin.

4.3.3 Jalasjärven kirkkoympäristö

Kirkonkylän korkeimmalla mäellä seisova jalasjärveläisen Salomon Köykän (Köhlström) 1800-luvun alussa rakentama Jalasjärven kirkko, 1930-luvulla rakennettu seurakuntatalo ja laaja sankarihautausmaa satoine kiviristeineen muodostavat vaikuttavan, ajallisesti kerroksisen kirkkoympäristön. Jalasjärvi erotettiin omaksi seurakunnaksi 1858. Kirkkoa korjattiin 1902-1903 ja vuoden 1955 korjauksissa uusittiin paanakatto ja mm. siirrettiin alttari alkuperäiselle paikalleen itäpäättyyn. Arkkitehtitoimisto Aulis Jääskeläinen suunnitteli laajan sisätilojen korjauksen 1996.

Kolmen tien risteyksessä sijaitseva puukirkko on muodoltaan erivartinen, länsitornillinen ristikirkko. Se on järjestyksessään toinen Jalasjärven kirkko. Suunnittelijalleen

tyypillisesti kirkon yhteen sakaraan liittyy moninivelinen torni. Torni päättyy 1800-luvun alun pohjanmaalaisille kirkkoille tyypillisesti lyhtyyn.

Kirkkoa ympäröi vanha hautausmaa. Sankarihautausmaahan on haudattu lähes 500 kaatunutta, ja sotamuistomerkin on tehnyt Viljo Savikurki. Kirkkomaalla on myös Elias Ilkan suunnittelema vapaussodan sankaripatsas.

Kirkon vieressä seisova Jalasjärven seurakuntatalo on valmistunut juuri ennen talvisotaa 1939. Aumakattoisen, kaksikerroksisen seurakuntatalon on suunnitellut arkkitehti Yrjö Vaskinen 1936. Juhlavan ilmeen rakennukselle antaa korkea kattoratsastaja. Alkuperäiset pieniruutuiset ikkunat ovat säilyneet. Rakennus on toiminut keskikouluna 1940-luvulta 1950-luvun alkuun. Uusi seurakuntatalo on rakennettu kirkon koillispuolelle (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Kuva 44. Vasemmalla Jalasjärven kirkko, oikealla 1930-luvun seurakuntatalo ja sankarihautausmaata Jalasjärven kirkon vieressä. Kuvat: MV/RHO Johanna Forsius 2006.

Jalasjärven kirkkoympäristö sijoittuu noin 12,7 km etäisyydelle hankealueesta itään. Kasvillisuuden ja rakennuksien arvioidaan peittävän voimala-alueelle aukeavat näkymät..

4.3.4 Hämes-Havusen umpipiha

Hämes-Havusen tilan mies- ja karjapihaan jakautuva umpipihakokonaisuus on edustavaa 1800-luvun eteläpohjalaista talonpoikaisarkkitehtuuria.

Vauraan talonpoikaistalon asuinrakennuksista kaksikerroksinen isotupa on rakennettu 1827 ja pikkutupa 1860-luvulla. Kolmannelta sivulta pihaa rajaa pitkä aittarivi. Karjapihan eli tarhan sivuja rajaavat eläinsuojat ja lato. Umpipihan ulkopuolella on sauna, paja ja kaksi aittaa.

Hämes-Havunen sijaitsee Kyrönjoen latvajoen varrella. Tilan ohi kulkeva maantie on osa vanhaa Kyrönkankaan tietä, joka on ollut käytössä jo keskiajalla (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Kuva 45. Hämes-Havusen umpipihaa rajaavia rakennuksia. Vasemmalla on päärakennus. Kuvat: MV/RHO Johanna Forsius 2006

Hämes-Havusen umpipiha sijaitsee hankkeen 14,7 km etäisyydellä, sen luoteispuolella. Pallonevan voimalat eivät näy alueelle.

4.3.5 Nummijärven kirkko

Nummijärven 1930-luvun pienen puukirkon ja kellotapulin historisoivassa arkkitehtuurissa on jatkettu kansanmestarien rakentamien kirkkojen perinteitä ja sovellettu niiden muotokieltä. Kirkko on myös osoitus rakennuttajayhteisönsä ponnisteluista oman kirkon aikaansaamiseksi.

Pohjanmaan jokilaaksoista syrjään jäävä Nummijärvi sijaitsee vedenjakaseudun suoja metsäaluetta halkovalla Nummikankaalla, joka on osa laajempaa Pohjankangasta. Järven itärannalla oleva kirkkomaa rajautuu maantiehen, joka noudattaa keskiaikaisperäisen Kyrönkankaantien linjausta (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Kuva 46. Nummijärven kirkko. Kuva: MV/RHO Johanna Forsius 2006

Nummijärven kirkko sijaitsee hankealueen eteläpuolella, noin 18,5 km etäisyydellä. Näkemäanalyysin mukaan alueelle eivät näy Pallonevan voimalat.

4.3.6 Panttilan kylä ja Kurikan lakkitehdas

Panttilan kylässä on edustavia talonpoikaisia pihapiirejä komeine pohjalaistaloineen sekä maaseudun varhaista teollisuutta edustava Kurikan lakkitehtaan alue moderneine teollisuusrakennuksineen. Kurikan lakkitehdas on ollut aikanaan tuotannostaan tunnettu, suhteellisen suurin alan tuotantolaitos.

Panttila on tiivis kylä Kyrönjokilaakson maisema-alueella. Kylä on muodostunut Koskenkorvalta Kurikkaan vievän maantien ja Kyrönjokeen laskevan syväuomaisen Nenättömänluoman risteykseen.

Kyrönjoen yläjuoksulla sijaitseva Kurikan alue sai ensimmäiset talot 1400-luvulla. Nykyisen Panttilan alueella sijaitsevassa Nenättömän kylässä oli 1560-luvulla jo 12 taloa.

Lakkitehdas aloitti toimintansa Panttilan kylässä 1899. Tehdas rakennettiin 1900-luvun alussa Koski-Koiviston tilalle. Kurikan lakkitehdas oli 1930-luvulla maamme suurimpia vaatetustehtaita ja se työllisti parhaimmillaan 300 henkeä. Lakkitehdas lopetti toimintansa 1975 (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Kulttuuriympäristö sijaitsee noin 20,4 km etäisyydellä hankealueesta pohjoiseen. Näkemäanalyysin mukaan Pallonevan voimalat näkyisivät alueelle, mutta näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita. Lisäksi etäisyyden takia näkyvyyden merkittävyys olisi vähäiseksi.

4.3.7 Koskenkorvan tehtaات

Koskenkorvan tehtaات muodostavat 1930- ja 1970-luvun rakennusryhmineen autenttisen ja alkuperäisessä käytössään olevan, korkeatasoista teollisuusarkkitehtuuria edustavan, ajallisesti kerroksellisen kokonaisuuden.

Kyrönjoen ja Suupohjan rautatien varteen rakennetun Koskenkorvan tehtaan 1930-luvun ja 1970-luvun rakennusryhmät ovat alueen kaksi keskeistä kiinnekohtaa. Ensimmäisen vaiheen punatiiliset tehdasrakennukset muodostavat kompaktin kahden rakennusryhmän alueen, jossa on toimistona toimiva vanha tehdas sekä voimalaitos. Vanhassa tehtaassa on vielä tallella vanhat laitteet. Arkkitehtonisesti komeaa tehdasta on korotettu 1967.

1970-luvun laajennus, tislamo on tiivis Einari Teräsvirran suunnittelema rakennusryhmä. Uudisrakennusten ja vanhan tehtaan välillä on iso vapaa kenttä.

1980-luvun rakennukset muodostavat tehdasalueella oman ryhmänsä. Ne on yhdistetty 1970-luvun tislamoon lasisella yhdyskäytävällä, joka toimii vertikaalielementtinä horisontaalisten siilojen ym. rakennusten massassa. 1980-luvulta ovat peräisin myös korkeat siilot, jotka muodostavat maisemallisen maamerkin erityisesti Vaasasta päin tultaessa. Lisäksi alueella on runsaasti säiliöitä ym. prosessiteollisuuteen liittyviä rakennelmia. Arkkitehtina on 1980-luvun loppupuolelta alkaen toiminut Jukka Aittola.

Tehdasalueelta on purettu muutamia asuinrakennuksia. Isännöitsijän asuintalon on suunnitellut Erkki Huttunen. Se toimii yhtiön vierasmajoituksena (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Kuva 47. Vuonna 1941 valmistunut, vanhempi tehdasrakennus Altian Koskenkorvan tehtaalla. Oikealla vanha voimalaitos. Tuija Mikkonen 2007.

Kulttuuriympäristö sijaitsee noin 23,3 km etäisyydellä hankealueesta pohjoiseen. Näkemäanalyysin mukaan voimalat eivät näy alueelle.

4.3.8 Karviankylä

Karviankylä edustaa pitäjän vanhinta kyläasutusta, ja sen rakennuskanta antaa hyvän kuvan pohjoissatakuntalaisesta talonpoikaisesta rakennustavasta. Syrjäisen kylän viljelykset ovat pienimuotoisia Karvianjärveen laskevia rantapelloja.

Karvianjärven rantaviivaa myötäilee vanha maantie, jonka varrella kantatalojen talouskeskukset ovat. Kylän keskustassa on Vähä-Karvian, Hiedanpään, Kanniston, Sulosen ja Lähdeniemen talot. Lähdeniemen talo puotiriveineen, pitkine solarakennuksineen ja lukuisine talousrakennuksineen ja puistoineen on huomiota herättävä ja arvokas kokonaisuus.

Ylä-Satakunnan ja Pohjanmaan välinen laaja suo- ja metsävaltainen seutu pysyi pääosin asumattomana aina uuden ajan alkupuolelle saakka. Se on ollut pysyvästi asuttu 1600-luvun puolivälistä lähtien (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Karviankylä sijaitsee suunnittelualueen eteläpuolella, noin 26,8 km etäisyydellä. Näkemäanalyysin mukaan Pallonevan voimalat näkyisivät osittain Karvianjärven rannoille. Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita. Lisäksi etäisyyden takia näkyvyyden merkittävyys olisi vähäiseksi.

4.3.9 Ilmajoen kirkko ja kirkonseutu

Kyrönjoen keskijuoksulla oleva Ilmajoen kirkko muodostaa entisen laajan emäpitäjän kirkko- ja asutushistoriallisen keskustan.

Kyrönjoen rantamaisemassa sijaitsevan 1760-luvun puukirkon ja tapulin lisäksi kirkkomiljööseen liittyy kirkkotarha siunauskappeleineen. Ilmajoen kirkko sijaitsee nykyisen Ilmajoen keskustaajaman eteläosassa, jokea seuraavan maantien varrella.

Kirkon vieressä on pohjalaistyyppinen renessanssitapuli, jonka kirkonkelloista kaksi on tukholmalaisen Jörgen Putenssonin valamaa 1650-luvulla.

Kirkkomaalla on Könni-suvun hautakappeli ja arkkitehti Kauno S. Kallion piirtämä ja 1939 rakennettu siunauskappeli.

Kirkon koillispuolella on nykyiselle paikalle seurakuntataloksi 1910-luvulla siirretty rakennus (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Kuva 48. Vasemmalla Ilmajoen kirkko ja kirkonseutu (Kuva: Johanna Forsius 2006), oikealla Ilmajoen kirkon siunauskappeli ja hautausmaata (Kuva: Johanna Forsius 2007).

Kulttuuriympäristö sijaitsee noin 27,9 km etäisyydellä hankealueesta pohjoiseen. Näkemäanalyysin mukaan voimalat eivät näy alueelle.

4.3.10 Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot

Teuvalla on säilynyt poikkeuksellisen monta perinteistä suomenkieliselle Pohjanmaalle tyypillistä umpipihamaista kokonaisuutta, jotka jakautuvat mies- ja karjapihaan.

Teuvalla tilan kaksi asuinrakennusta, päärakennus ja usein lyhyempi syytinkitupa on rakennettu pihaan kulmittain. Talonpoikaistalo on pohjaltaan paritupainen ja puolitoista- tai kaksifooninkinen.

Teuvan kirkonkylässä Latva-Komsin pihapiiri on hyvin säilynyt ja jaettu mies- ja karjapihaan. 1800-luvulta ja 1900-luvun alusta peräisin olevat rakennukset ovat alkuperäisessä asussaan. Punamullattu puolitoistafooninkinen pohjalaistalo on rakennettu 1880-luvulla. Tilaan kuuluu tuulimylly ja tien toisella puolella sijaitseva kivinavetta.

Kauppilan kylässä Teuvanjoen länsirantaa seuraavan tien varrella on Saksan, Ala-Peuran ja Laulajan tilat.

Laulaja on ns. susipiha eli umpipiha, jossa kaksi asuinrakennusta on Teuvalle tyypillisesti L-kirjaimen tapaan kulmittain. Päärakennus on 1887 valmistunut, pohjaltaan paritupainen puolitoistafooninkinen pohjalaistalo ja kaksifooninkinen pikkutupa on rakennettu syytinkituvaksi.

Ala-Peuran tila on sijainnut vielä 1840-luvulla jokirannassa. Pihapiiri käsittää puolitoistakerroksisen asuinrakennuksen 1750-luvulta ja ulkorakennusryhmän.

Kenttä, joka sijaitsee maisemallisesti merkittävällä paikalla Hakalantien ja Kaskisten tien risteyksessä kirkonkylän itäpuolella, on tietyvästi ollut umpipiha, jonka lutin läpi on päässyt ajamaan pihaan. Päärakennus on 1800-luvulta, siirretty pihaan 1860-luvulla ja nykyiselle paikalleen 1910, jolloin sitä on myös laajennettu ja siihen on rakennettu kookas kuisti. Pikkutupa on siirretty toisaalle, samoin osa talousrakennuksista on purettu tai siirretty.

Äystön kylässä Mäki-Laurilan ja Harjun tilaa ja niiden talouskeskuksia ympäröi avoin viljelysmaisema. Mäki-Laurilassa pihapiiri on lähes umpipihainen ja jaettu mies- ja karjapihaan. Kylätien toisella puolella on kaksi vilja-aittaa ja pitkä liiveri. Kulku miespihaan on perinteisesti porttilutin kautta. Talousrakennukset ovat peräisin 1880-luvulta. Harjun ja Rinta-Harjun tilojen komeat asuinrakennukset seisovat päädyt vastakkain tien

molemmin puolin. Pää- ja talousrakennukset muodostavat umpipihamaisen kokonaisuuden. (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#))

Kuva 49. Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot, Teuva. Mäki-Laurila. Kuva: MV/RHO Maria Kurtén 2006.

Kulttuuriympäristö sijaitsee noin 28,3 km etäisyydellä hankealueesta pohjoiseen. Näkemäanalyysin mukaan voimalat eivät näy alueelle.

4.3.11 Ilmajoen rautatieasema

Ilmajoki on Seinäjoelta Kristiinankaupunkiin ja Kaskisiin johtavan Suupohjan radan pieeniä asemia. Sen tyypillisyydessään edustavaan rakennuskantaan kuuluu asemarakennuksen lisäksi tavaramakasiini ja puisto. Ilmajoen asema-alue sijaitsee Ilmajoen keskustaajaman eteläosassa.

Yksikerroksinen, myöhäisjugendia edustava asemarakennus on rakennettu arkkitehti Thure Hellströmin allekirjoittamien tyyppiirustusten mukaan.

Suupohjan radan rakentaminen Seinäjoelta Kristiinankaupunkiin ja Kaskisiin aloitettiin 1909 ja radan avajaiset pidettiin 1913 (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Kuva 50. Ilmajoen rautatieaseman tavaramakasiini ja asemarakennus. Kuva: MV/RHO Johanna Forsius 2006

Ilmajoen rautatieasema sijaitsee noin 28,5 km etäisyydellä hankealueesta pohjoiseen. Näkemäanalyysin mukaan voimalat eivät näy alueelle.

4.3.12 Seinäjokivarren kyläasutus

Viitalan ja Kihniän kylät Seinäjoen yläjuoksulla edustavat Pohjanmaalle tyypillistä ja hyvin säilynyttä jokilaakson kyläasutusta, jossa eri-ikäinen rakennuskanta on ryhmitelty nauhamaisesti peltomaiseman keskellä virtaavan jokiuoman ja raitin varrelle.

Viitalan rivikylän alkaa Peräseinäjoen kirkonkylän pohjoispuolelta. Kylän halki kulkee Seinäjoen jokiuomaa noudatteleva maantie, jonka molemmilla puolin talot ovat tiuhana nauhana. Viitalan kylän osa-alueita ovat vanhojen kantatilojen mukaan Pappilanmäki, Flinkkilänmäki, Kanto, Annala ja Koivistonmäki. Tiivein ja yhtenäisin raitinäkymä on kylän etelälaidalla Pappilanmäen ja Koivistonmäen alueilla, missä päärakennukset ovat pitkä julkisivu tien suuntaisesti. Raitin varressa ovat Pappilan päärakennus, rippikoulutupa, Peräseinäjoen ensimmäinen kansakoulu, Flinkkilän ja Keski-Flinkkilän päärakennukset, jotka on rakennettu 1800-luvun loppupuolella.

Kihniän kylä on sijoittunut kapealle peltonauhalle Kihniänjoen ja jokea seuraavan maantien varrelle sekä metsänrajaan. Avoimen maaston ansiosta kaikki tilakeskukset ovat näköyhteydessä toisiinsa. Komeita esimerkkejä pohjalaisesta rakennuskulttuurista on Yli-Kihniän, Rinta-Kihniän, Viitasaaren, Tuovilan, Kallio-Kujalan tiloilla sekä seurojentalon ympärillä Niemenmäessä. Seurantalo Sampola on edustava jugendrakennus joenmutkan puistomaisessa ympäristössä. Kylän etelälaidalla on koulu, jonka pihapiirissä on kaksi koulurakennusta (Museovirasto: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Kuva 51. Vasemmalla Anttilanmäen aluetta Viitalan kylässä, oikealla Viitalan kylä, asutusta Vuolteella. Kuva: MV/RHO Johanna Forsius 2007.

Seinäjokivarren kyläasutus sijaitsee noin 28,6 km etäisyydellä hankealueesta itään. Näkemäanalyysin mukaan voimalat eivät näy alueelle.

4.3.13 Yli-Lauroselan pihapiiri

Yli-Lauroselan talo on rakennettu 1848. Yli-Lauroselan talonpoikaistilan kaksifooninkinen päärakennus on pohjalaisen hirsirakennustaidon ja komean eteläpohjalaisen rakennustavan edustava näyte. Sitä pidetään eräänä maamme talonpoikaisarkkitehtuurin merkittävimmistä monumenteista. Talon rakentaminen liittyy Etelä-Pohjanmaan 1800-luvun vaurastumiseen, joka Pohjanmaalla perustui tervanpoltoon ja kytöviljelyyn.

Yli-Lauroselan rakennusryhmä sijaitsee Ilmajoen kirkonkylän keskeisellä paikalla teiden risteyksessä. Päärakennus sekä pihapiiriä ympäröivät navetta, tallit, hyysit, ajo- ja tarvekaluvaja, puuliiveri, vellisauna, paja ja luttirati heijastavat suuren talonpoikaistalon

asuintapaa ja muodostavat yhdessä harvinaisen kokonaisuuden (Museovirasto: Valta-
kunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, [kohdetiedot](#)).

Kuva 52. Päärakennus ja kaivo. Kuva: MV/RHO Soile Tirilä 2000.

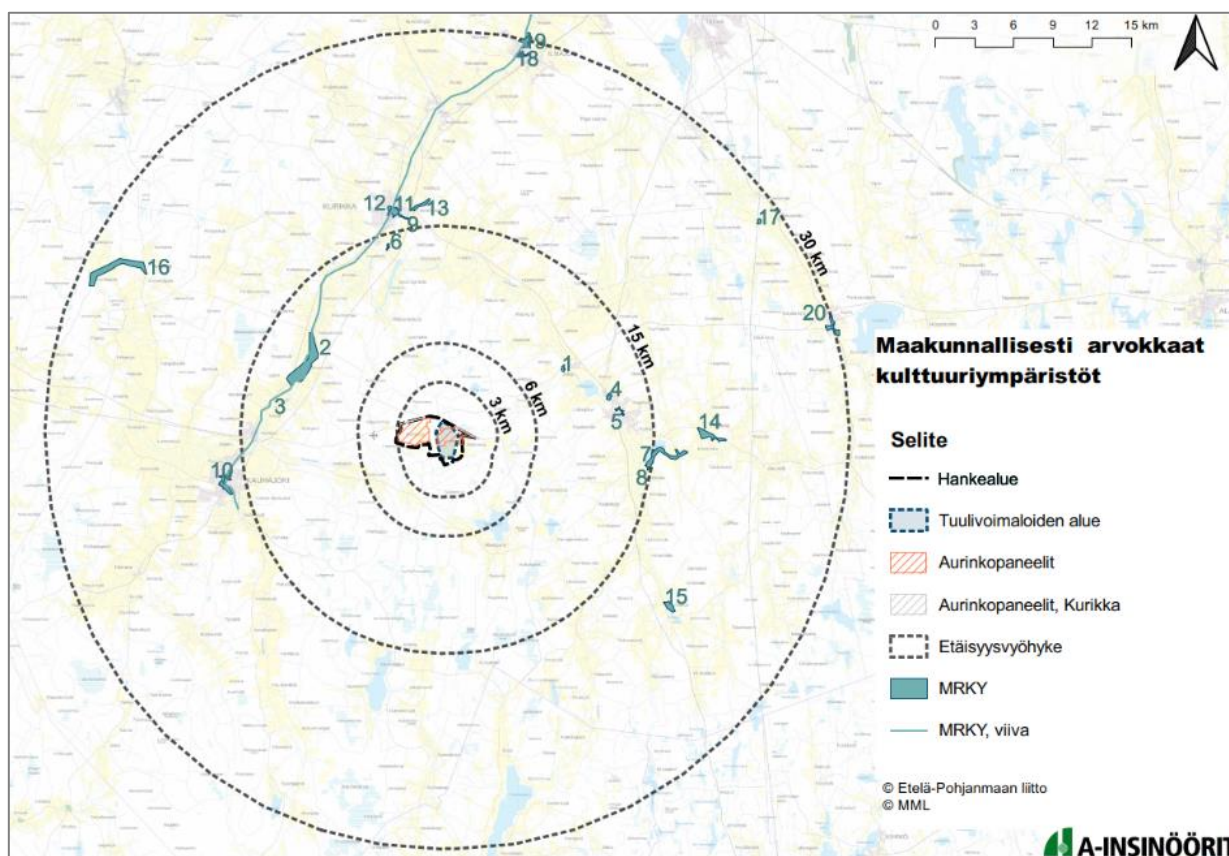
Yli-Lauroselaan pihapiiri kyläasutus sijaitsee noin 28,6 km etäisyydellä hankealueesta pohjoiseen. Näkemäanalyysin mukaan Pallonevan voimalat näkyisivät osittain alueelle, mutta näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita. Lisäksi etäisyyden takia näkyvyyden merkittävyys olisi vähäiseksi.

4.4 Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt

Hankealueella ei ole maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä.

Kohde	Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, MRKY	Etäisyys lähimmästä voimalasta
1	Petäyskylä	9,4 km
2	Harjankylä	10,7 km
3	Kyrönkankaantie	10,9 km
4	Jalasjärven hautausmaa ja museo	11,7 km
5	Jalasjärven kirkonkylä	12,2 km
6	Jyllinkosken voimalaitos ympäristöineen	13,9 km
7	Mäntykosken kylä ja Hirvijärven tienvarsiasutus	14,5 km

8	Vuorenmaanmäen taloryhmä	14,7 km
9	Kurikankylä	15,7 km
10	Kauhajoen keskusta	15,9 km
11	Kurikan keskusta	16,1 km
12	Teollisuusalue Velsa, Kurikan puunjalostustehdas ja Sauma	16,3 km
13	Postitie	16,3 km
14	Hirvikylä	18,4 km
15	Kosken kirkkoympäristö	19,6 km
16	Norinkylä	25,3 km
17	Yli-Koskela	28,1 km
18	Ilmajoen keskusta	28,5 km
19	Kyrönjoen kulttuurimaisema, keskustan pohjoispuoli	29,3 km
20	Peräseinäjoenkirkonkylä (keskusta, Koukkari ja Myllyniemi)	29,3 km

Kuva 53. Maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt.

4.4.1 Petäyskylä

Jokipiin keskustan ja Jalasjoen länsipuolella sijaitsevan tiiviin kyläkeskuksen maisemallisena kiintopisteenä on Petäyksen 1800-luvun lopulla rakennettu mylly, kylän läpi virtaavan Pettukosken varrella. Alueella on ollut mylly satojen vuosien ajan. Kylän vanhin talo on Yli-Petäyksen tilan vanha pohjalaistalo vanhimmilta osiltaan 1700-luvulta. Talossa on toiminut Petäyskylän ensimmäinen kauppa (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Petäyskylä sijoittuu noin 9,4 km etäisyydelle hankealueesta koilliseen.

4.4.2 Harjankylä

Harjankylän kylämaisemassa, Kurikantien varressa, sijaitsee harvakseltaan Harjan kantatalosta muodostettujen tilojen pihapiirejä kaksikerroksisine talonpoikaistaloineen. Harjankylän kansakoulu on 1920-luvun alusta. Viljelysmaisemassa Laturinmutkassa

on säilynyt vanhoja, hirsirunkoisia peltolatoja (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Harjankylä sijaitsee hankealueen 10,7 km etäisyydellä, sen luoteispuolella.

4.4.3 Kyrönkankaantie

Eteläpohjanmaan maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2023 raportin mukaan (luonnosvaihe) Kyrönkankaantie on maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Kyrönkankaantie kulkee hankealueen itäpuolella lounais-koillissuuntaisesti. Tien lähin kohta sijoittuu noin 10,9 km etäisyydelle hankealueesta.

4.4.4 Jalasjärven hautausmaa ja museo

Jalasjärven kotiseutumuseo tuulimyllyineen, pohjalaistaloineen ja muine vanhoine rakennuksineen Valtatie 3 varrella muodostaa Jalasjärven portin pohjoisesta päin tultaessa. Tien länsipuolella sijaitsevaa hautausmaata kiertää vanha hakatuista lohkokivistä ladottu kiviaita. Aidassa on säilynyt hevosten kiinnitysrenkaat. Alueen historiallista ilmettä täydentävät museonalueen vieressä olevat 1900-luvun alkupuolella rakennetut asuinrakennukset pihapiireineen (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Jalasjärven hautausmaa ja museo sijoittuvat noin 11,7 km etäisyydelle hankealueesta koilliseen.

4.4.5 Jalasjärven kirkonkylä

Jalasjärven RKY2009 alueen kylkeen muodostuva alue käsittää kirkonkylän keskuksen talonpoikaista rakennusperintöä edustavat näyttävät Haverin, Koskilammin ja Keskilammin talouskeskukset ympäristöineen ja vanhoine tilusteineen sekä liikekiinteistöjä 1900-luvun puolivälin tietämltä ja entiset kunnantalot 1900-luvun taitteesta ja vuodelta 1970 (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Jalasjärven kirkonkylä sijoittuu noin 12,2 km etäisyydelle hankealueesta koilliseen.

4.4.6 Jyllinkosken voimalaitos ympäristöineen

Jyllinkosken kulttuuriympäristö käsittää voimalaitoksen lisäksi myös kosken patorakenteet alueen länsireunalla sekä ansarakenteisen sillan ja sillan pieleen siirretyn puurunkoisen muuntamokopin. Alkuperäisen asunsa säilyttänyt voimalaitosympäristö muodostaa huomattavan maisemallisen kokonaisuuden (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Jyllinkosken voimalaitos ympäristöineen sijoittuu noin 13,9 km etäisyydelle hankealueesta pohjoiseen.

4.4.7 Mäntykosken kylä ja Hirvijärven tienvarsiasutus

Hirvijärven eteläpuolella kulkevan Hirveläntien varteen sijoittuu huomattava joukko vanhojen talonpoikaistalojen ja niistä lohkottujen pientilojen kulttuurihistorialliset piirteensä hyvin säilyttäneitä talouskeskuksia. Mäntykosken kyläkeskus Hirvijärventien ja Mäntykoskentien risteyksessä muodostaa maisemallisen solmukohdan. Huomattavia paikkoja ovat Mäntykosken vanha kaupparakennus ja Rinta-Kasarin talouskeskus 1800-luvun pohjalaistaloineen sekä Rinta-Ventelän, Köykkä-Ventelän ja Koukon muodostamat taloryhmät. Järven yli avautuu näyttävä maisema. Hirvijärventien pohjoispuolella virtaa Hirvijoki (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Mäntykosken kylä ja Hirvijärven tienvarsiasutus sijoittuvat noin 14,5 km etäisyydelle hankealueesta itään.

4.4.8 Vuorenmaanmäen taloryhmä

Vuonna 1789 perustetun Vuorenmaan uudistilan ympäristöön tilajakojen seurauksena muodostunut, usean tilan talouskeskuksista koostuva taloryhmä on säilyttänyt vanhan aluerakenteensa ja ulkoasunsa (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Vuorenmaanmäen taloryhmä sijoittuu noin 14,7 km etäisyydelle hankealueesta itään.

4.4.9 Kurikankylä

Kurinkankylä on muodostunut Kurikan keskiaikaisen kantatalon ympärille, joka on yksi kuudesta Kurikan 1400-luvulla asutetusta kantatalosta. Vanhalla kylätontilla sijaitsevat Kurikan, Vähä-Kurikan ja Rinta-Kurikan talouskeskukset. Kurikan eli Myllyniemen tila on osa Vähä-Kurikkaa. Tilan päärakennus on osittain rakennettu 1887 ja 1900 lähtien siinä toimi kyläkauppa. Vähä-Kurikan päärakennus on Samuel Hakolan vuonna 1930 suunnittelema. Rinta-Kurikan päärakennuksen suunnitteli Salomon Birling 1901. Nykyisen päärakennuksen alla oleva holvattu kivikellari lienee peräisin vanhasta päärakennuksesta (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Kurikankylä sijoittuu noin 15,7 km etäisyydelle hankealueesta pohjoiseen.

4.4.10 Kauhajoen keskusta

Vanhasta maaseutukylästä liikekeskustan ja hallinnollisen keskuksen muotoutumiseen aina 1980-luvulle asti edustava aluekokonaisuus sijoittuu Topeekan varteen. Se käsittää modernin kirkon, vanhan hautausmaan ja Lukkarilan lisäksi vanhojen maatalojen Yli-Knuutilan/Sanssin kartanon ja Rinta-Knuutilan talouskeskukset sekä Knuutilan vanhan myllyn. Kirkon lähellä sijaitsee vuonna 1882 perustettu Ollonqvistin kauppakartano ja useita 1900-luvun alun liikerakennuksia. Lisäksi entinen kotitalouskoulu Sööpäri puistoiineen, Sanssin koulu ja seurojentalo Rientola. Uudempaa rakennusperintöä edustavat Kauhajoen lukio 1952 sekä kirjasto ja kaupungintalo 1980-luvulta (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Kauhajoen keskusta sijoittuu noin 15,9 km etäisyydelle hankealueesta lounaaseen.

4.4.11 Kurikan keskusta

Arvoalue rajautuu Kurikantien, Seurapuistikon, Laurintien ja Kurikanlahden väliselle alueelle ja käsittää keskustaajaman ydinalueen, jonka tiiviin kokonaisuuden kiintopisteeksi sijoittuu kirkko ja hautausmaa aitoineen, talvihautoineen ja muistomerkkeineen. Kirkkomiljöön ympärille muodostuu historiallisesti kerroksinen, toiminnallisesti monimuotoinen alue, jonka historiallinen ydin sijoittuu Kurikantien vanhan maantienlinjauksen varteen. Alue käsittää muun muassa Ala-Jyrän kantatalon vanhan tontin 1800-

luvun talonpoikaistaloineen, 1920–1930-lukujen rakennusperintöä edustavat Franssila sekä Seurakuntataloksi vuonna 1939 rakennetun Kurikkala, joka on kurikkalaisen rakennusmestari Sameli Hakolan rakentama. lisäksi alueella on runsaasti liike-, koulu- ja rautatierakennuksia, modernia rakennusperintöä, vanha Esson huoltamo ja kirjaston vuodelta 1982 (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Kurikan keskusta sijoittuu noin 16,1 km etäisyydelle hankealueesta pohjoiseen.

4.4.12 Teollisuusalue Velsa, Kurikan puunjalostustehdas ja Sauma

Alue käsittää vuonna 1937 toimintansa aloittaneen Kurikan ajokalutehtaan Velsan, 1900-luvun alussa perustetun Kurikan puunjalostustehtaan ja 1940-luvulla perustetun tekstiilitehdas Kulo-Sauman rakennuskokonaisuuden. Rautatieaseman läheisyyteen sijoittuva teollisuusalue ilmentää 1900-luvun alun ja sotien jälkeisen ajan teollistumisvaihetta Suomessa. Nykyisin Velsan rakennuskokonaisuus toimii Kurikan kaupungintalona (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Teollisuusalue Velsa, Kurikan puunjalostustehdas ja Sauma sijoittuvat noin 16,3 km etäisyydelle hankealueesta pohjoiseen.

4.4.13 Postitie

Vanhan Postitien linjauksella on merkittävä liikennehistoriallinen arvo. Inventoinnin tutkimusprosessi on kesken ja tarvitsee täydennystä (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Postitie sijoittuu noin 16,3 km etäisyydelle hankealueesta pohjoiseen.

4.4.14 Hirvikylä

Hirvijärventien vanha tielinjaus seurailee Hirvijärven pohjoisreunaa, ja haarautuu vanhaksi tieverkostoksi Hirvijärven ja Mäntykosken alueella. Aluerajauksen sisään jäävät teollisuushistoriallisesti arvokas Taivalkosken mylly ja Keskitäivalmäen talouskeskus sekä koristeellinen Hirvikoulu ja vähän kauempana tiestä, sen eteläpuolella, edelleen

käytössä olevan Joukolan Raittiustalo (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Hirvikylä sijoittuu noin 18,4 km etäisyydelle hankealueesta itään.

4.4.15 Kosken kirkkoympäristö

Kosken maisemallisesti huomattava kirkon ympäristö sijoittuu Koskuentien varteen, Järvirinnan kantatalon läheisyyteen, kirkonmäeltä avautuu näkymä Koskenjärvelle. Hautausmaa sijaitsee kirkon pohjoispuolella (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Kosken kirkkoympäristö sijoittuu noin 19,6 km etäisyydelle hankealueesta kaakkoon.

4.4.16 Norinkylä

Norintien risteys on säilyttänyt asemansa kylän keskuksena. Keskustan ympärille avautuu viljelysmaisema talonpoikaishapiireineen, joista huomattavimpia ovat Hirviniemen ja Kuoppalan, Hongiston ja Rannan talot (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Norinkylä sijaitsee hankkeen 25,3 km etäisyydellä, sen luoteispuolella.

4.4.17 Yli-Koskela

Yli-Koskelan talonpoikaishapiiri Koskelanmäellä on säilyttänyt perinteisen asunsa vanhoine asuintalouden- ja tuotantorakennuksineen (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Yli-Koskela sijoittuu noin 28,1 km etäisyydelle hankealueesta koilliseen.

4.4.18 Ilmanjoen keskusta

Arvoalueen solmukohtaan, tapahtumahistoriallisesti merkittävälle Jaakko Ilkan kentälle tiivistyy muistumia 1500-luvulla soditun Nuijasodan ajalta. Alueelle rakennettiin myöhemmin kirkko, josta on jäljellä vanha hautausmaa. Kentän laidalle perustettiin 1914 kotiseutumuseo, joka on yksi Suomen vanhimmista. Rakennuksen arkkitehtuuri viittaa

paikalta purettuun kirkkoon. Kentällä on vietetty Ilmajoen musiikkijuhlia vuodelta 1977. Alueen reunalla sijaitsee kunnantalo 1960-luvulta. Alue ulottuu sillan toisella puolella jatkuvalle liikekeskustan alueelle, jossa on säilynyt historiallisesti kerroksinen liikerakennuskokonaisuus 1900-luvun alusta vuosisadan puoliväliin (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Ilmajoen keskusta sijoittuu noin 28,5 km etäisyydelle hankealueesta pohjoiseen.

4.4.19 Kyrönjoen kulttuurimaisema, keskustan pohjoispuoli

Satoja vuosia vanhan Könnintien linjauksen varressa on säilynyt vanhaa liikerakennuskulttuuria, Kunnantalon tontilla sijaitsevat alueella harvinaiset, uusrenessanssityyliset tyttö- ja poikakoulu, Herrala ja Rouvala, niitä vastapäätä entisen vanhainkodin miljöö 1920-luvun klassistisine päärakennuksineen. Niistä joen suuntaan sijaitsee Maurion kartano puukujanteineen ja puistoineen (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Kyrönjoen kulttuurimaisema, keskustan pohjoispuoli sijoittuu noin 29,3 km etäisyydelle hankealueesta pohjoiseen.

4.4.20 Peräseinäjoenkirkonkylä (keskusta, Koukkari ja Myllyniemi)

Peräseinäjoenkirkonkylä on taajamaympäristö. Vanha keskusta sijaitsee jokea myötäilevän vanhan maantien varressa muodostaen tiiviin kokonaisuuden alueen kiintopiisteenä säilyneen, vuonna 1892 rakennetun kirkon ympäristöön. Vanhojen talojen tonttijono seuraa tienvartta nauhamaisesti jo 1800-luvun kartalla. Osa taloista on säilynyt nykypäivään asti Keskustien varrella kuten Kärjen talo. Lisäksi sen varressa on huomattava joukko vanhoja liikerakennuksia, seurojentalo, entinen säästöpankki, seurojentalo ja meijeri sekä Kärjen talouskeskus Arkkitehti Antti Katajamäen suunnittelema, teräsrakenteinen kunnantalo on rakennettu vuonna 1988 (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016-2017, päivitetty 2019).

Peräseinäjoenkirkonkylä (keskusta, Koukkari ja Myllyniemi) sijoittuu noin 29,3 km etäisyydelle hankealueesta koilliseen.

5 Vaikutukset

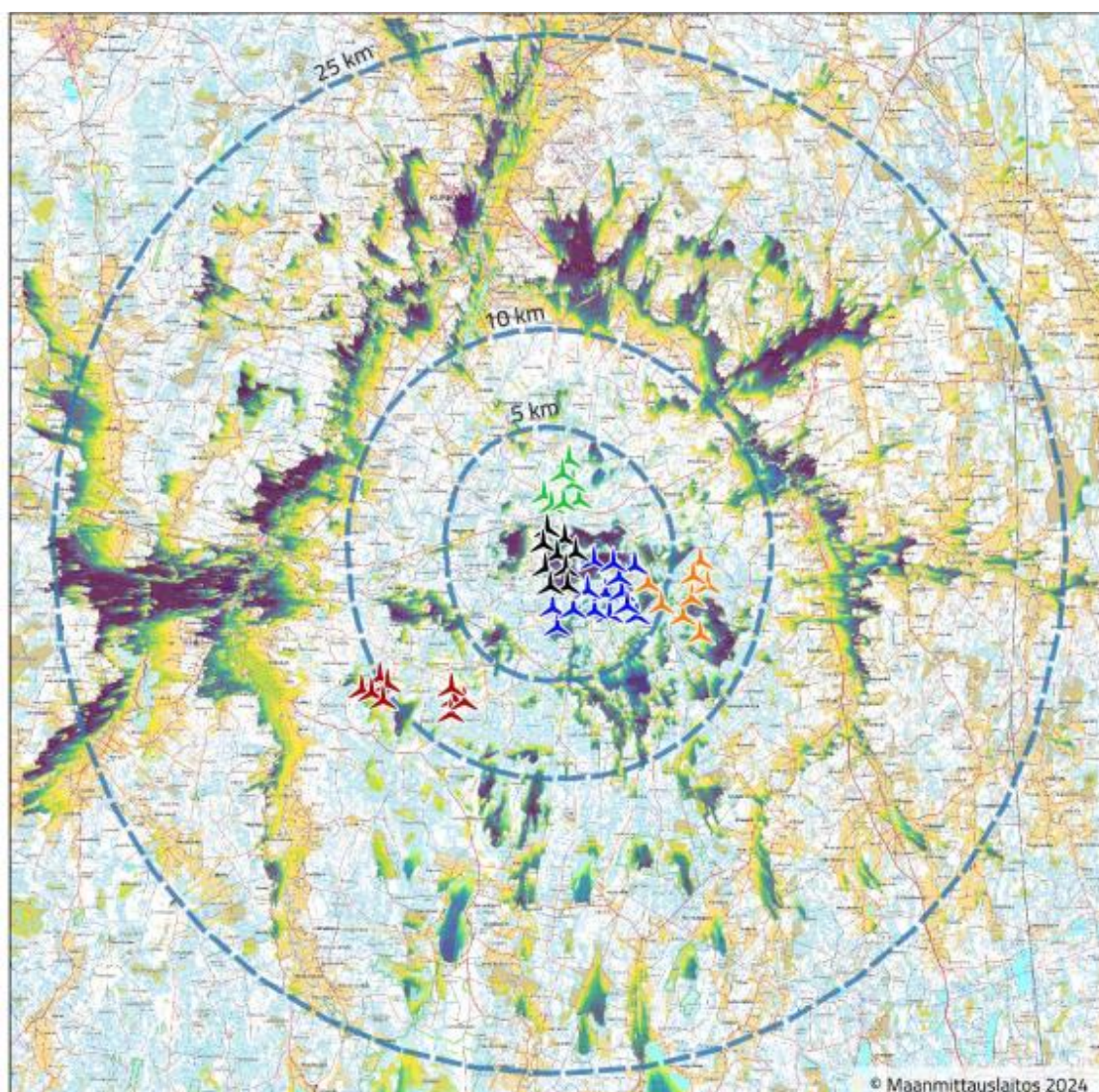
Maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksessä arvioidaan mahdollisia vaikutuksia kohteen herkkyyden ja vaikutuksen voimakkuuden osalta. Näiden avulla on muodostettu arvio vaikutusten merkittävydestä. Vaikutusten arviointia on painotettu lähialueille, mutta tarkastelua on ulotettu myös ulommalle vaikutusalueelle ja kaukovaikutusalueelle etenkin arvokkaiden maisema-alueiden ja merkittävien kulttuuriympäristökohteiden mukaan.

5.1 Näkyvyysalueanalyysi

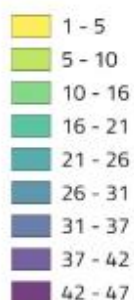
Pallonevan tuulivoimapuiston näkyvyysalueanalyysissä tarkastellaan tuulivoimalamallia, jonka napakorkeus on 200 metriä, roottorin halkaisija on 200 metriä ja voimalan kokonaiskorkeus on 300 metriä.

Näkyvyysalueanalyysi perustuu maaston korkeusmalliin sekä Luonnonvarakeskuksen metsätietokannan puuston korkeusmalliin. Laskennassa otetaan huomioon myös maapallon muoto, eli maanpinnan kaareutuvuus. Analyysi osoittaa kuinka monta tuulivoimalaa tietyistä pisteistä tarkasteltuna on mahdollista havaita.

Näkyvyysanalyysi on tehty noin 25 kilometrin etäisyydelle voimaloista. Katselupisteen korkeus on kaksi metriä maanpinnan yläpuolella ja tuulivoimala lasketaan näkyväksi, mikäli pienikin osa sen lavasta on havaittavissa. Teoreettisessa mallinnuksessa oletetaan, että sää on selkeä (Ethä Wind Oy).

Voimalaa havaittavissa

- Palloneva, VE1, 9 voimalaa
- Neova Palloneva, 14 voimalaa
- Ponsivuori, 7 voimalaa
- Rustari, 8 voimalaa
- Suolakangas, 9 voimalaa

0 5 10 15 km

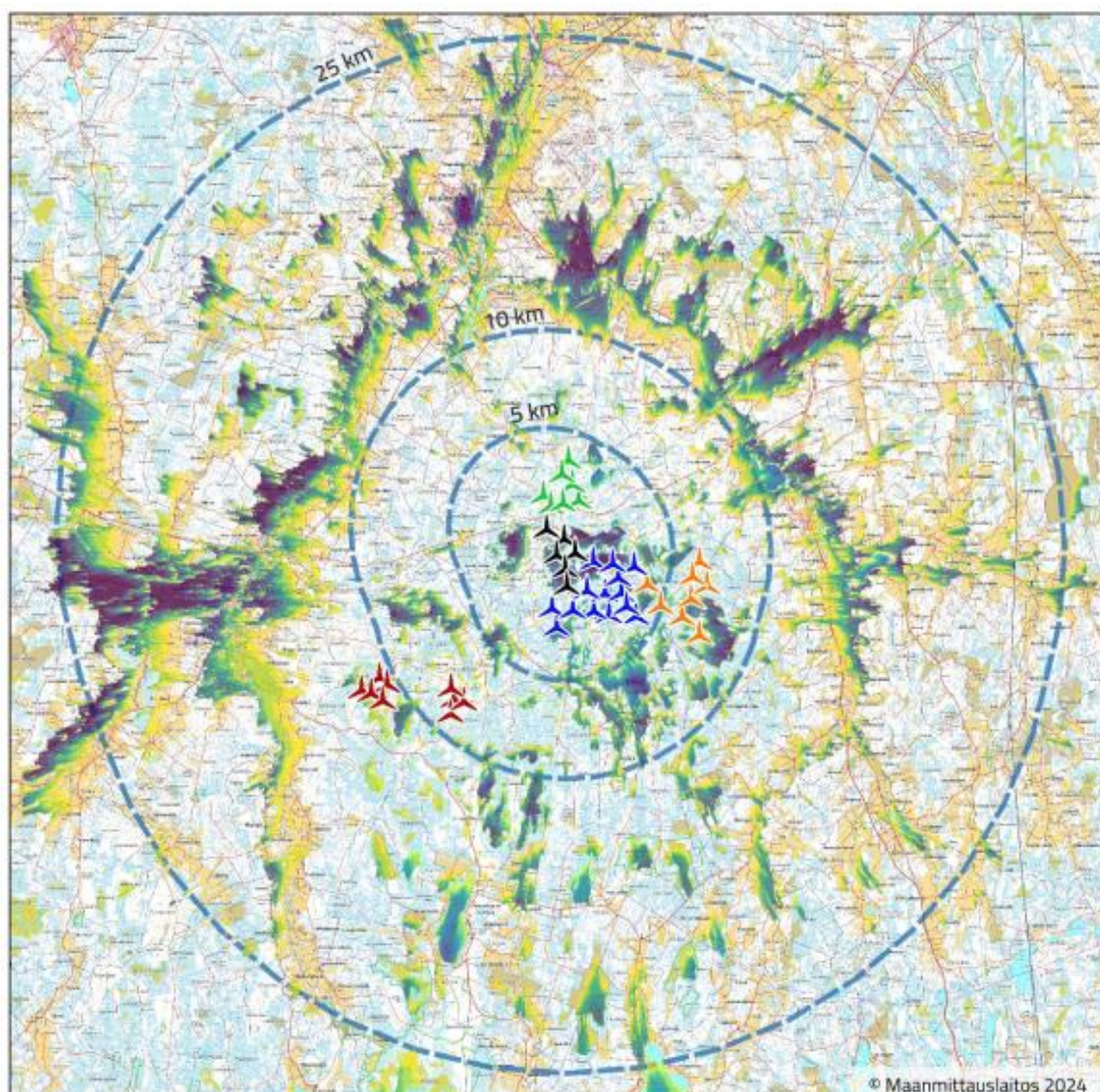
A4 1 : 280 000

Tuulivoimalat esitetään näkyvinä, jos vähintään osa voimalan lavasta on havaittavissa.

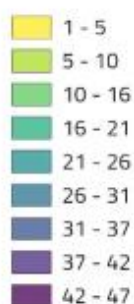
Palloneva:	Kokonaiskorkeus: 300 m Napakorkeus: 200 m
Neova Palloneva:	Kokonaiskorkeus: 300 m Napakorkeus: 214 m
Ponsivuori:	Kokonaiskorkeus: 210 m Napakorkeus: 135 m
Rustari:	Kokonaiskorkeus: 230 m Napakorkeus: 151 m
Suolakangas:	Kokonaiskorkeus: 230 m Napakorkeus: 155 m

Puuston korkeustiedot: METLA 2021
Tarkastelukorkeus: 2 m

Kuva 54. Näkemäalueanalyysi 9 voimalan sijoitussuunnitelmalla, kun lasketaan voimailoiden näkyvät lavat (Ethä Wind Oy).

Voimalaa havaittavissa

- ▲ Palloneva, VE2, 6 voimalaa
- ▲ Neova Palloneva, 14 voimalaa
- ▲ Ponsivuori, 7 voimalaa
- ▲ Rustari, 8 voimalaa
- ▲ Suolakangas, 9 voimalaa

0 5 10 15 km

A4 1 : 280 000

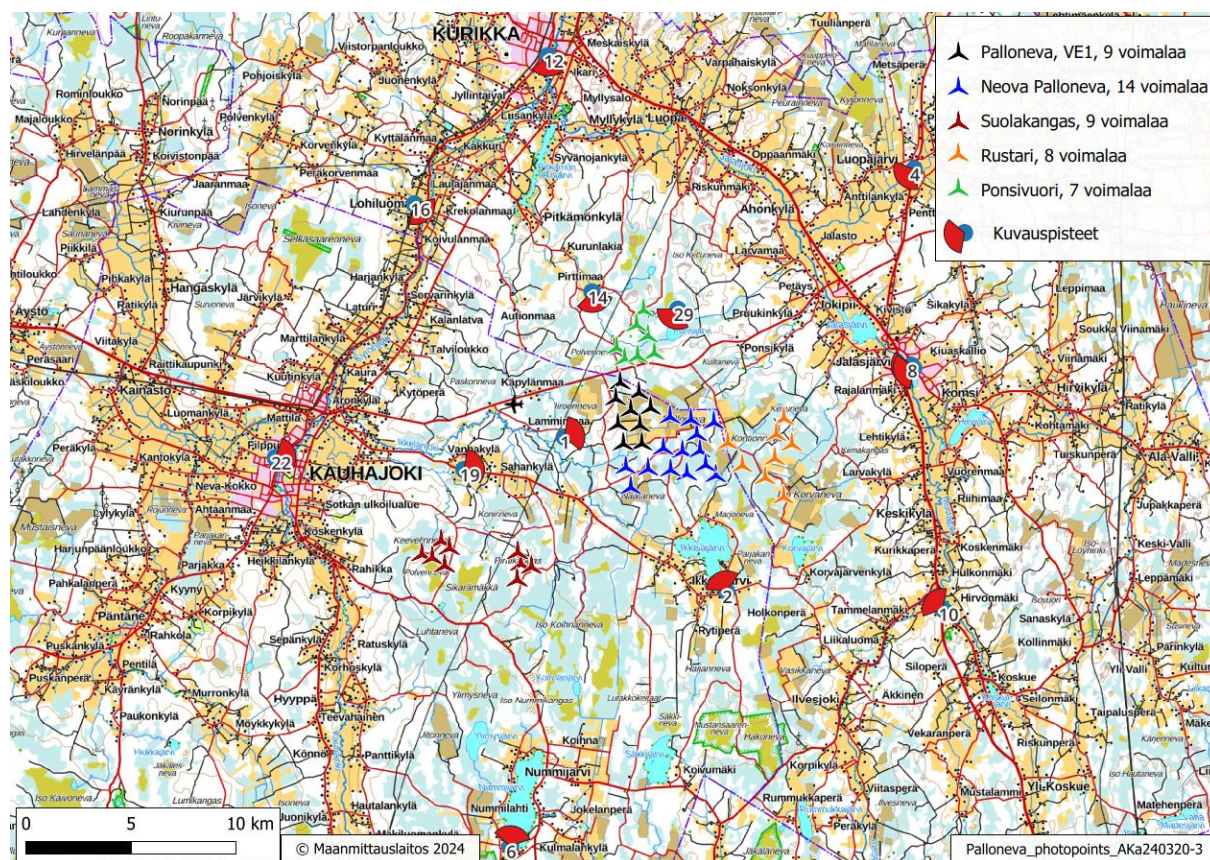
Tuulivoimalat esitetään näkyvinä, jos vähintään osa voimalan lavasta on havaittavissa.

Palloneva:	Kokonaiskorkeus: 300 m Napakorkeus: 200 m
Neova Palloneva:	Kokonaiskorkeus: 300 m Napakorkeus: 214 m
Ponsivuori:	Kokonaiskorkeus: 210 m Napakorkeus: 135 m
Rustari:	Kokonaiskorkeus: 230 m Napakorkeus: 151 m
Suolakangas:	Kokonaiskorkeus: 230 m Napakorkeus: 155 m

Puuston korkeustiedot: METLA 2021
Tarkastelukorkeus: 2 m

Kuva 55. Näkemäalueanalyysi 6 voimalan sijoitussuunnitelmalla, kun lasketaan voimailoiden näkyvät lavat (Ethä Wind Oy).

5.1.1 Kuvasovitteet

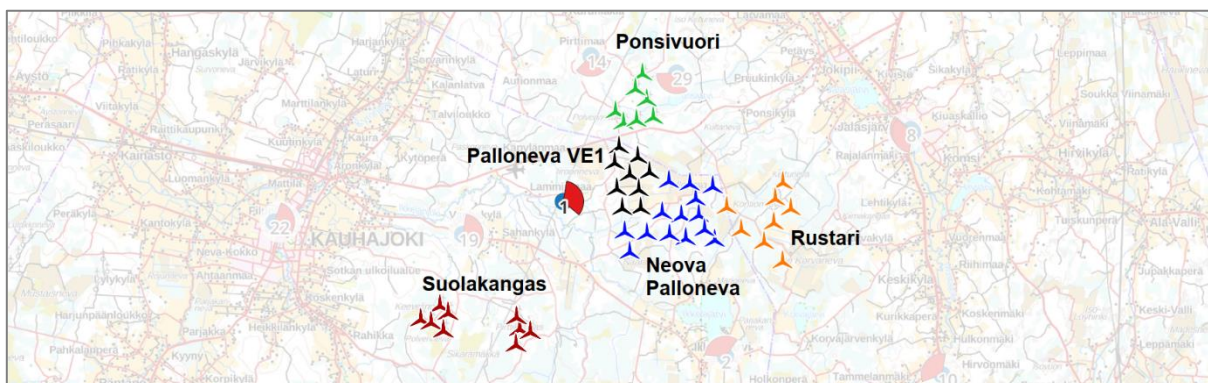
Kuva 56. Kuvasovitteiden kuvaspisteet numeroituna sekä Pallonevan ja vaikutusalueella olevien muiden tuulipuistojen voimalat.

Kuvasovitteita on tehty 12 eri kuvaspisteeltä, joiden on arvioitu edustavan laajasti erilaisia maisemia, arvoalueita ja asuinympäristöjä eri etäisyysvyöhykkeiltä ja suunnilta. Osasta pisteitä on lisäksi tehty yhteissovitteet.

5.1.2 Dominanssivyöhyke 0-3 km voimaloista

Lamminmaa (1)

Lamminmaan alueelta tuulivoimalat ovat selkeästi havaittavissa viljelyaukeilla uutena maisemaelementtinä metsärajan taustalla. Viljelyaukeiden väliin sijoittuva puusto heikentää voimaloiden näkyvyyttä paikoittain.

Kuva 57. Kuvauspisteen 1 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta noin 3 km.

Kuva 58. Valokuvaupotukset Lamminmaan alueelta. Yllä VE1 ja alla VE2 (Etha Wind Oy).

Kuva 59. Valokuvaupotukset Lamminmaan alueelta. Yllä VE1 ja alla VE2 Voimalat korostettu punaisella ympyrällä (Etha Wind Oy).

Voimalasijoittelun vaihtoehdot eivät juurikaan eroa toisistaan maiseman kannalta, sillä pienemmässä vaihtoehdossa (VE2) poistettavat voimalat sijoittuvat voimalarivistön

keskivaiheille. Havaintopisteitä lähimmät voimalat poistuvat, mikä vähentää tuulivoimaloiden hallitsevuutta. Vähäisempi voimalamäärä keventää tuulivoimalarivistöä jonkin verran.

Tuulivoimaloiden maisemavaikutukset yöllä liittyvät pääosin lentoestevaloihin. Yökuvat on tässä toteutettu jatkuvasti päällä olevilla punaisilla valoilla vaihtoehtona 1 (VE1). Lamminmaan alueelta lentoestevalot erottuvat täysin pimeissä ja häiriöttömissä olosuhteissa selkeästi paremmin kuin muutakin keinovaloa sisältävissä olosuhteissa.

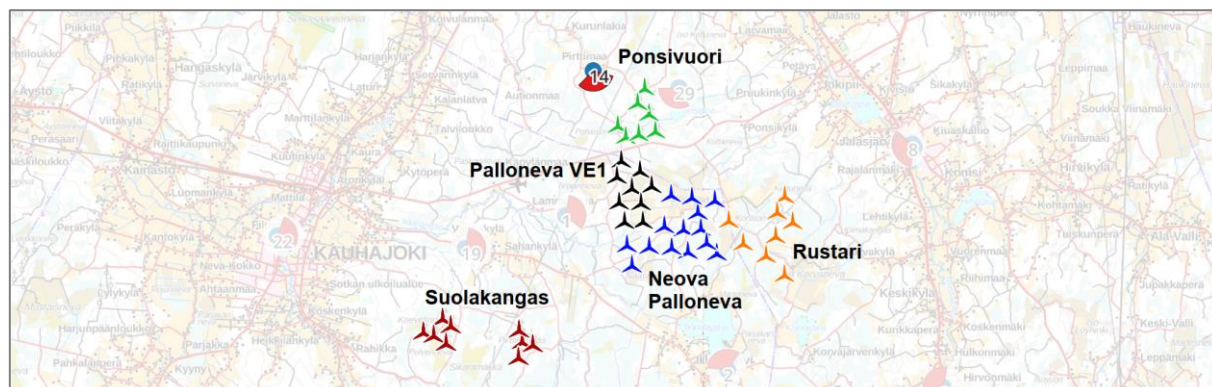

Kuva 60. Yökuva Lamminmaan alueelta, VE1 (Etha Wind Oy).

5.1.2.1 Lähivaikutusalue 3-6 km voimaloista

Pirttimaa (14)

Pirttimaa on viljelyalue, joka sijaitsee hankealueen pohjoispuolella, Ponsivuoren tuulivoimaloiden luoteispuolella. Kuvauspiste sijaitsee noin 4,5 km etäisyydellä lähimmästä Pallonevan tuulivoimalasta. Alueelta avautuu laajoja näkymiä Ponsivuoren tuulipuiston ja Pallonevan (pohjoinen) hankkeen voimaloiden suuntaan. Pallonevan hankkeen myötä tuulivoimaloiden kokonaismäärä kasvaa, joten yhteisvaikutukset lisääntyvät alueella. Tuulivoimaloilla on jo vahva rooli maisemassa, joten maiseman luonne ei kuvauspisteestä tarkasteltuna muutu merkittävästi.

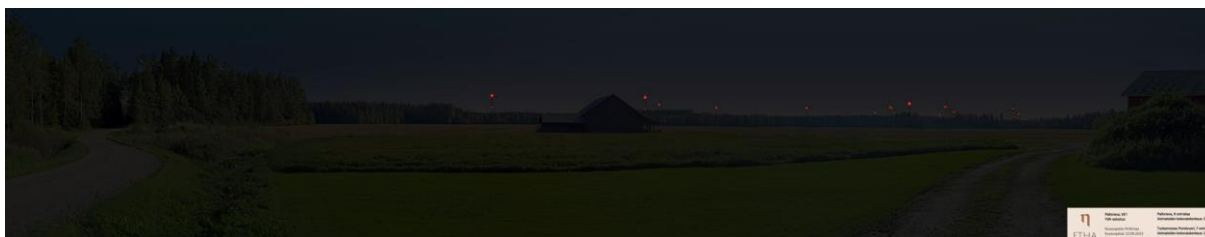
Kuva 61. Kuvauspisteen 14 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta noin 4,5 km.

Kuva 62. Valokuvaupotukset Pirttimaan alueelta. Yllä VE1 ja alla VE2 (Ethä Wind Oy).

Kuva 63. Valokuvaupotukset Pirttimaan alueelta. Yllä VE1 ja alla VE2. Voimalat korostettu punaisella ympyrällä (Ethä Wind Oy).

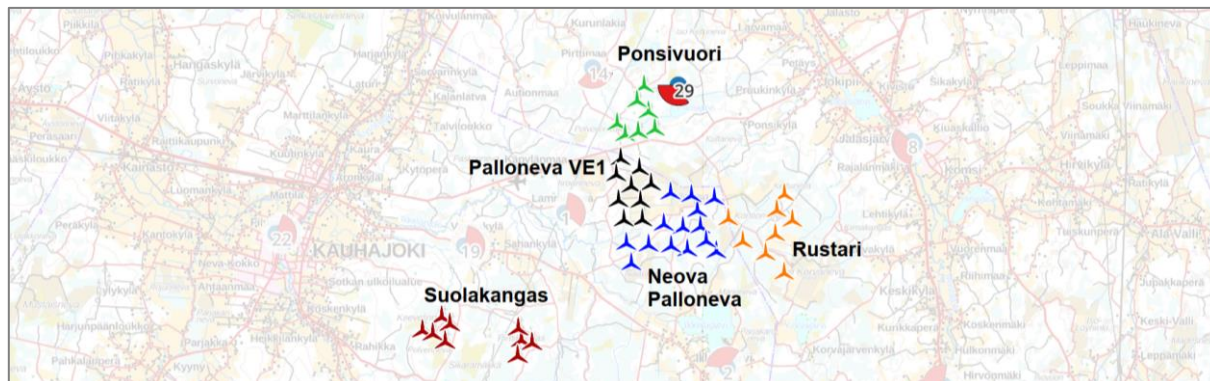

Kuva 64. Yökuva Pirttimaan alueelta, VE1 (Ethä Wind Oy).

Ponsineva (29)

Ponsinevan havaintopisteeltä (29) avautuu näkymiä sekä hankealueen että tuotannossa olevan Ponsivuoren tuulipuiston suuntaan. Voimalat ovat voimakas elementti erämaaoloisessa maastossa. Maisemassa on kuitenkin jo tuulivoimaloita, joten muutos ei ole niin voimakas. Yhteisvaikutus suoalueen ympäristössä kuitenkin kasvaa.

Ponsineva on harvapuustoinen suo, mikä jonkin verran peittää näkyvyyttä niin Ponsivuoren kuin Pallonevankin tuulivoimaloiden suuntaan.

Kuva 65. Kuvauspisteen 29 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta noin 4,5 km.

Kuva 66. Valokuvaupotukset Ponsinevan alueelta, VE1 (Etha Wind Oy).

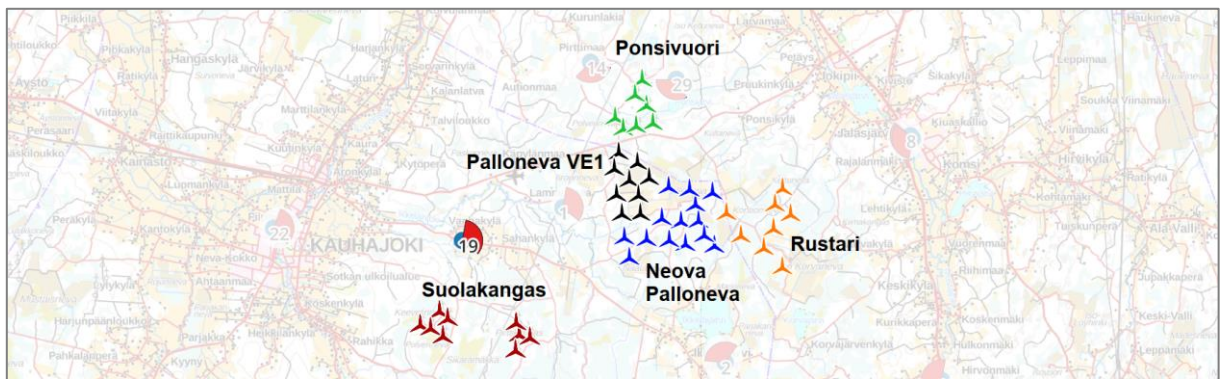

Kuva 67. Valokuvaupotukset Ponsinevan alueelta, VE1. Voimalat korostettu punaisella ympyrällä (Etha Wind Oy).

5.1.3 Ulompi vaikutusalue 6-15 km voimaloista

Vanhakylä-Sahankylä (19)

Sahankylän alueelta avautuu pitkiä näkymiä hankealueen suuntaan, jolloin sekä Pallonevan (pohjoinen) että Neovan hankkeen tuulivoimalat ovat selkeästi havaittavissa horisontissa. Yhtenäinen metsäreuna peittää näkymää ja suuresta osasta tuulivoimaloita näkyy vain lapaosa.

Kuva 68. Kuvauspiste 19 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta noin 7,5 km.

Kuva 69. Valokuvaupotukset Sahankylän alueelta. Yllä VE1 ja alla VE2 (Etha Wind Oy).

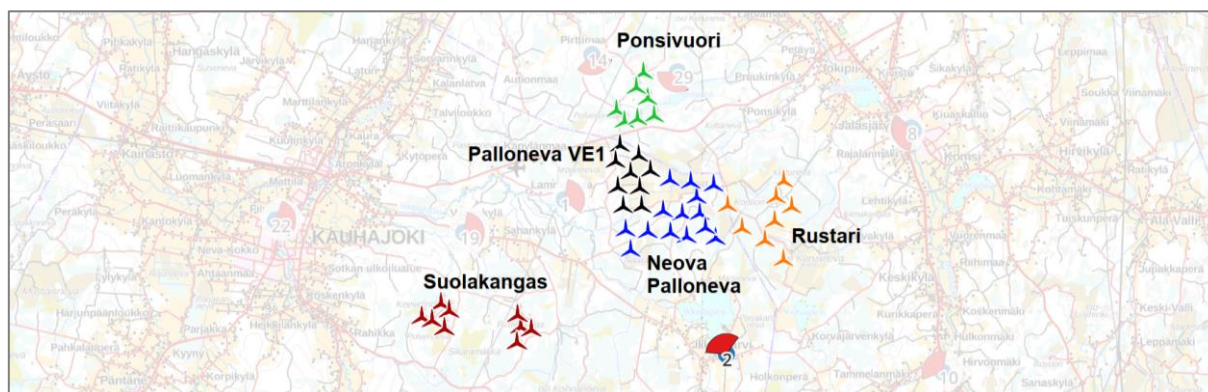
Kuva 70. Valokuvaupotukset Sahankylän alueelta. Yllä VE1 ja alla VE2. Voimalat korostettu punaisella ympyrällä (Etha Wind Oy).

Lentoestevalot voivat näkyä yksittäisinä valoina horisontissa, mutta ne eivät aiheuta merkittävää valohaittaa etäisyyden ollessa jo merkittävä.

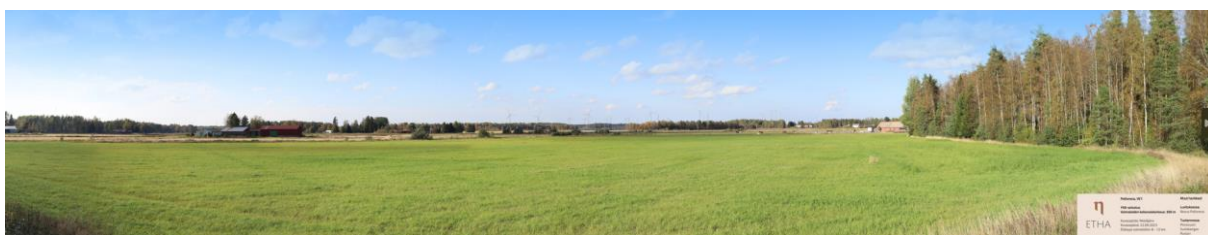
Kuva 71. Yökuva Sahankylän alueelta, VE1 (Ethä Wind Oy).

Ikkeläjärvi (2)

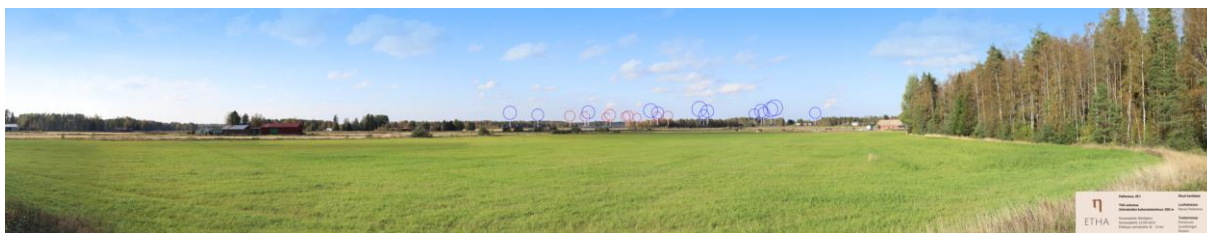

Kuva 72. Kuvauspisteen 2 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta 8 km.

Ikkeläjärven alueelta katsottuna kaikki tuulivoimalat näkyvät selkeästi metsärajan taustalla. Neovan hankkeen voimalat ovat maisemassa hallitsevia. Pallonevan voimalat sijoittuvat Neovan hankkeen taustalle vahvistaen hieman yhteysvaikutuksia. Etäisyys hankkeiden voimaloihin vähentää vaikutuksen voimakkuutta.

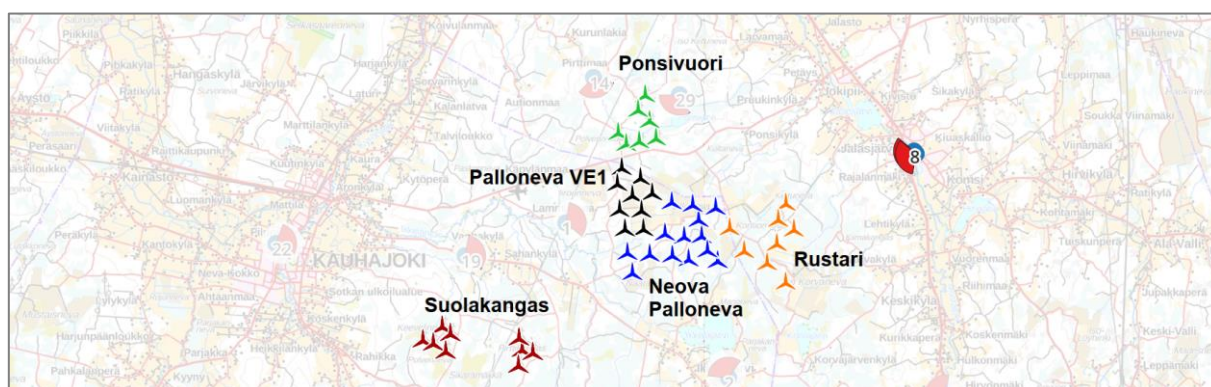
Kuva 73. Valokuvaupotukset Ikkeläjärven alueelta, VE1 (Ethä Wind Oy).

Kuva 74. Valokuvaupotukset Ikkeläjärven alueelta, VE1. Pallonevan (pohjoinen) voimalat korostettu punaisella ympyrällä (Etha Wind Oy).

Jalasjärvi (8)

Jalasjärven keskustaasta tuulivoimaloiden näkyvyys on vähäinen metsän peittäessä näkyvyyttä avoimillakin paikoilla. Tuulivoimalat eivät näy Jalasjärven kirkolta.

Kuva 75. Kuvauspisteen 8 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta 12,5 km.

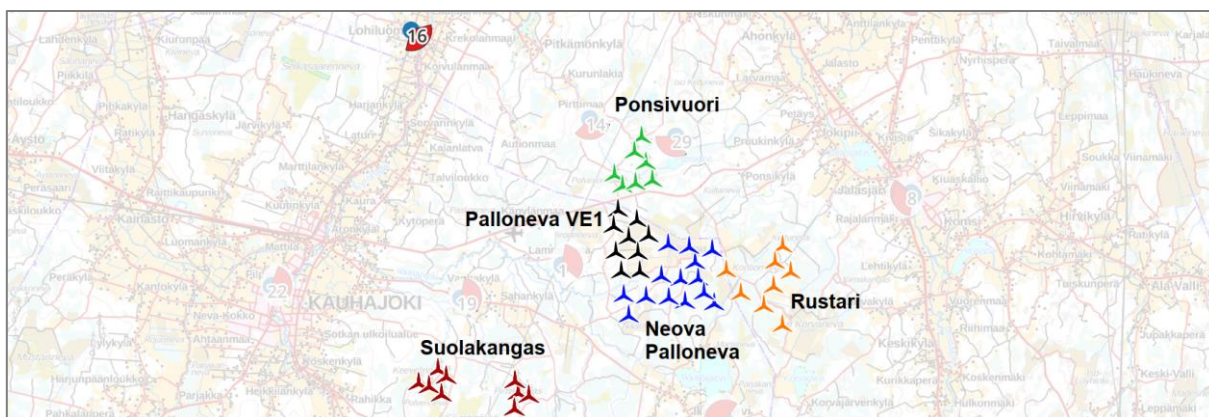
Kuva 76. Valokuvaupotus Lohiluoman alueelta, VE1. Pallonevan (pohjoinen) voimalat punaisella, Neovan Pallonevan voimalat sinisellä (Etha Wind Oy).

Kuva 77. Valokuvaupotus Jalasjärven kirkolta. Pallonevan (pohjoinen) voimalat punaisella, Neovan Pallonevan voimalat sinisellä (Etha Wind Oy).

Lohiluoma (16)

Lohiluoman alueelle tuulivoimaloiden näkyvyys on vähäinen metsän peittäessä näky-miä viljelyaukeillakin. Ainoastaan pyörivät lavat voivat hyvällä säällä hahmottua metsä-
rajan yläpuolella.

Kuva 78. Kuvauspisteen 16 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta noin 13 km.

Kuva 79. Valokuvauspotukset Lohiluoman alueelta, VE1 (Etha Wind Oy).

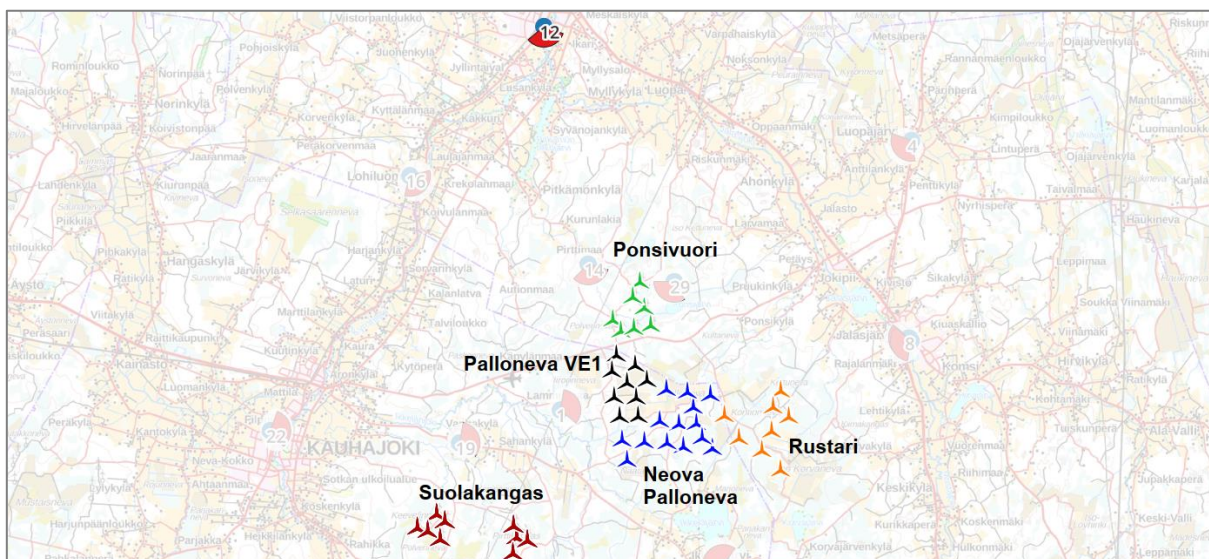

Kuva 80. Valokuvauspotukset Lohiluoman alueelta, VE1. Pallonevan (pohjoinen) voimalat korostettu punaisella ympyrällä (Etha Wind Oy).

5.1.4 Kaukovaikutusalue 15-30 km voimaloista

Kurikka-Keskusta (12)

Tuulivoimalat jäävät puuston taakse.

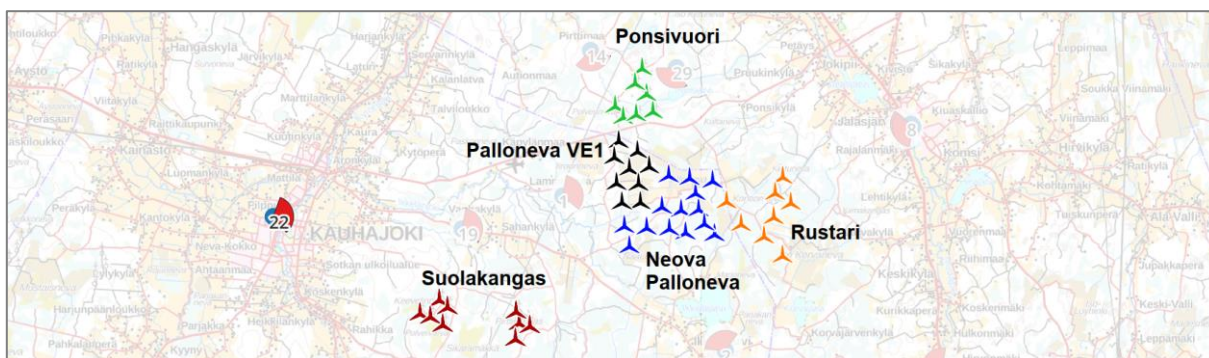
Kuva 81. Kuvauspisteen 12 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta noin 16 km.

Kuva 82. Valokuvauspotukset Kurikan keskustasta, VE1. Alla Pallonevan (pohjoinen) voimalat korostettu punaisella (Etha Wind Oy).

Kauhajoki (22)

Kauhajoen keskustasta ei avaudu näkymiä hankealueen suuntaan.

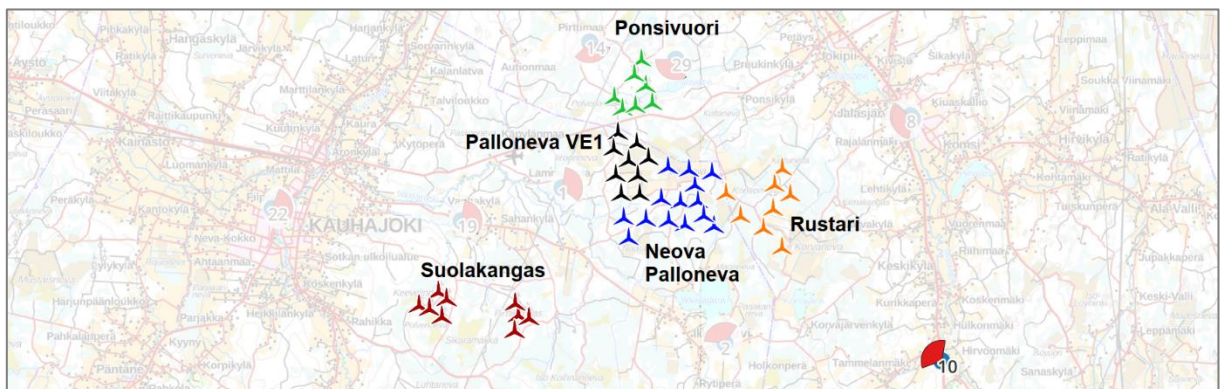
Kuva 83. Kuvauspisteen 22 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta 16,5 km.

Kuva 84. Valokuvaupotukset Kauhajoelta. Yllä VE1 ja alla VE2. Pallonevan (pohjoinen) voimalat punaisella, Neovan Pallonevan voimalat sinisellä (Etha Wind Oy).

Erkkilänmäki (10)

Tuulivoimalat jäävät puuston taakse.

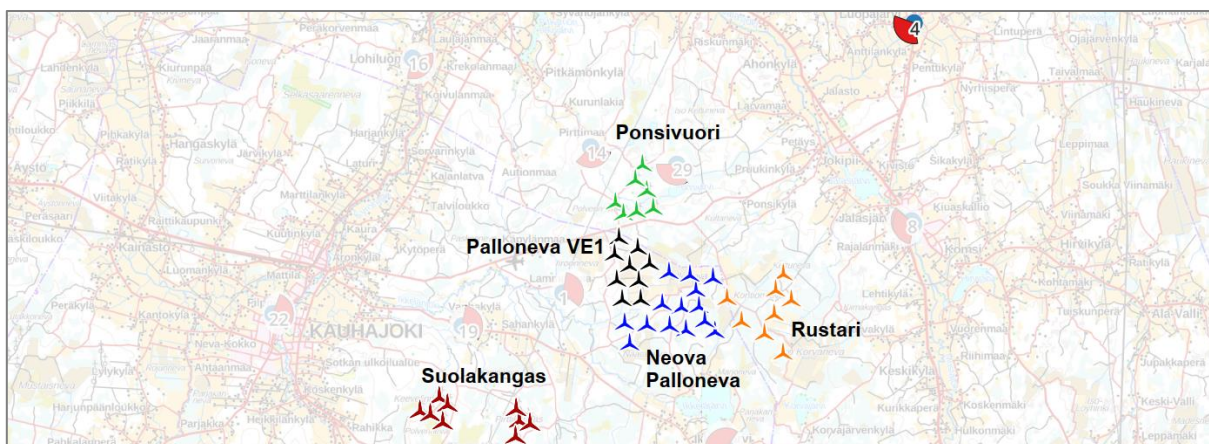
Kuva 85. Kuvauspisteen 10 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta noin 16,5 km.

Kuva 86. Valokuvaupotukset Erkkilänmäestä, VE1. Alla Pallonevan (pohjoinen) voimalat korostettu punaisella (Etha Wind Oy).

Luopajärvi, itä (4)

Tuulivoimahankkeet muodostavat yhdessä laajan kokonaisuuden, joka on samansuuntainen maisema-alueen kanssa. Etäisyys (noin 17 km) heikentää jo oleellisesti voimaloiden havaittavuutta maisemassa.

Kuva 87. Kuvauspisteen 4 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta noin 17 km.

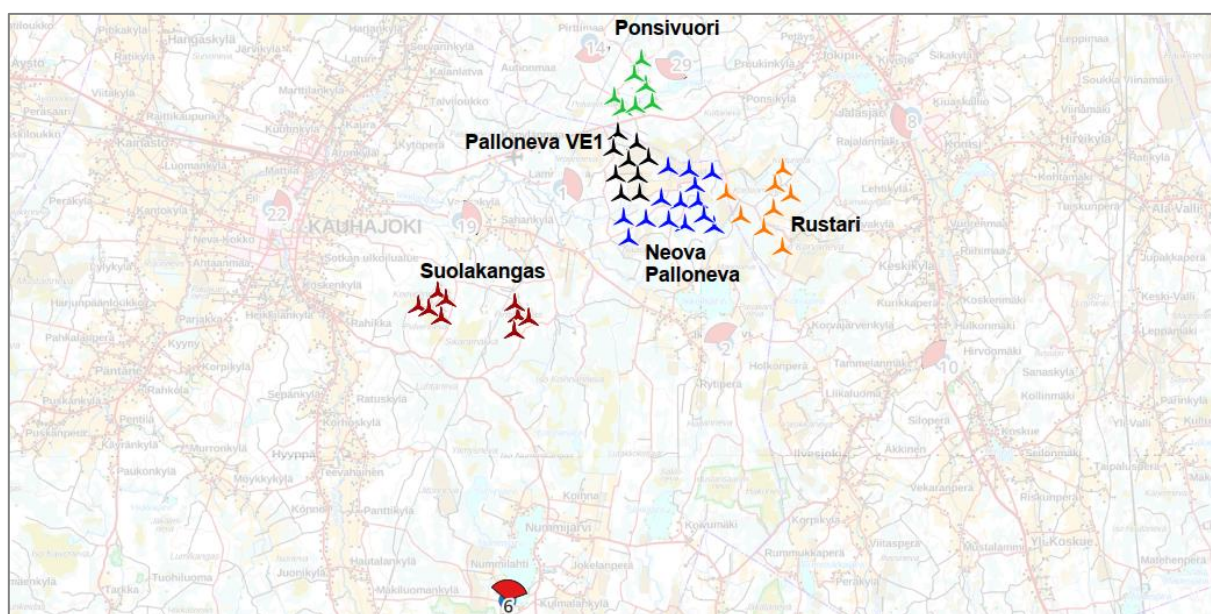
Kuva 88. Valokuvaupotukset Luopajärveltä (itä), VE1. Alla Pallonevan (pohjoinen) voimalat punaisella, Neovan Pallonevan voimalat sinisellä (Ethä Wind Oy).

Kuva 89. Suurennettu ote Luopajärven (itä) valokuvaupotuksista (VE1). Alla Pallonevan (pohjoinen) voimalat punaisella, Neovan Pallonevan voimalat sinisellä (Ethä Wind Oy).

Nummijärvi (6)

Nummijärven rannalta avautuu näkymiä hankealueelle, mutta maiseman muutos on etäisyyden (noin 20 km) takia vähäinen. Hankkeen myötä maisemaan tulee uusi elementti. Tuulivoimalat ovat havaittavissa etäällä horisontissa.

Kuva 90. Kuvauspisteen 6 sijainti. Etäisyys lähimmästä voimalasta noin 20 km.

Kuva 91. Valokuvauspotus Nummijärven rannalta. Pallonevan (pohjoinen) voimalat puolisella (Etha Wind Oy).

5.2 Yleiskuvaus vaikutuksista

Tuulivoimalat ja aurinkovoimalat ovat tärkeitä uusiutuvan energian lähteitä, ja ne voivat merkittävästi muokata ympäröivää maisemaa. Tuulivoimalat muuttavat maiseman mitataavaa ja saattavat antaa alueelle modernin ja teknologisen ilmeen. Lisäksi aurinkopaneelit peittävät laajoja alueita muuttaen avointa maisemaa.

Aurinkovoimalat voivat muuttaa paikallista kasvillisuutta. Aurinkovoimalat voivat aiheuttaa lentoliikennettä häikäiseviä valon heijastuksia. Lähin lentokenttä on noin 1,5 kilometrin päässä, joten mahdolliset häikäisyvaikutukset selvitetään osana kaavan ja YVA:n vaikutusten arviointia.

Arvokkaiden ja merkittävien kohteiden osalta kohteen herkkyys, muutoksen suuruus ja suunta sekä vaikutuksen merkittävyys on esitetty taulukoissa vyöhykkeittäin.

Kohteen herkkyys on kuvattu seuraavasti:

Erittäin suuri herkkyys	Suuri herkkyys	Kohtalainen herkkyys	Vähäinen herkkyys
----	---	--	-

Muutoksen suuruus on kuvattu seuraavasti:

Erittäin suuri muutos	Suuri muutos	Kohtalainen muutos	Vähäinen muutos
----	---	--	-

Muutoksen merkittävyys on kuvattu seuraavasti:

Erittäin suuri muutos	Suuri muutos	Kohtalainen muutos	Vähäinen muutos
----	---	--	-

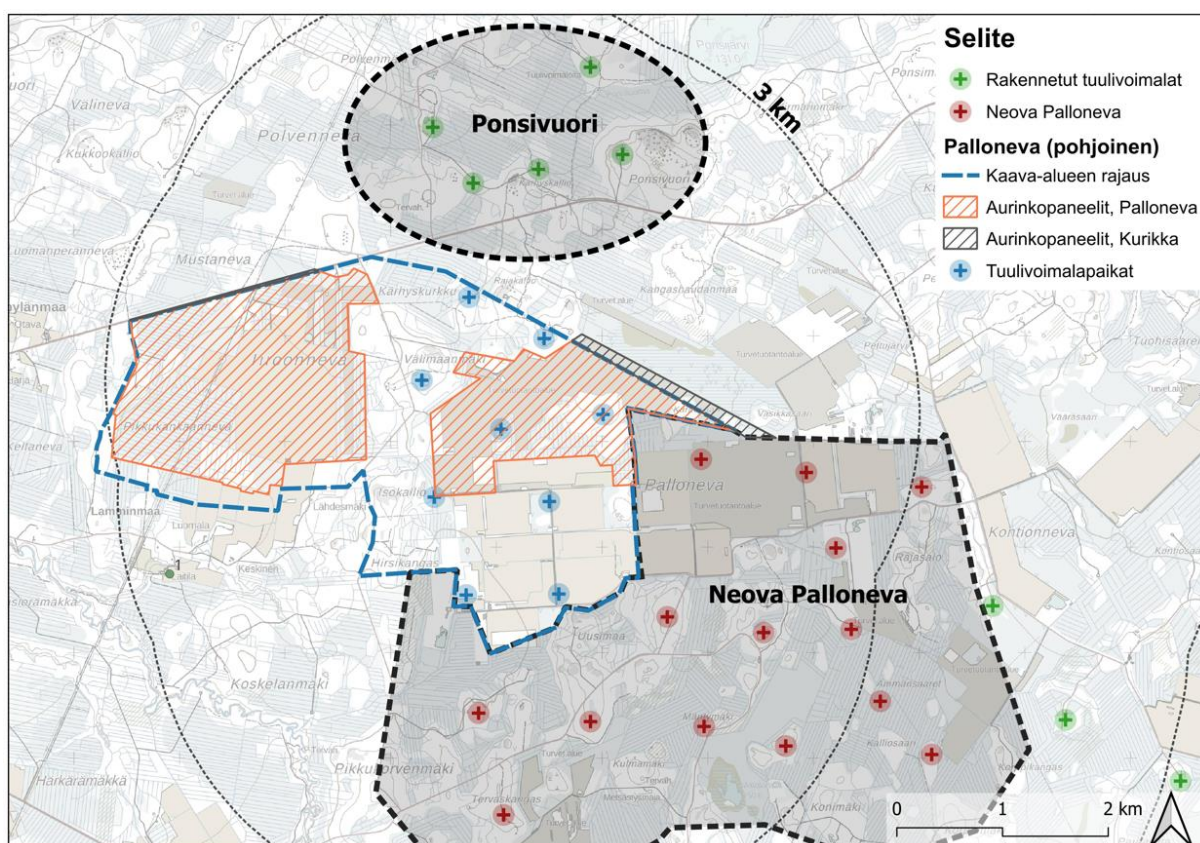
5.3 Vaikutukset maisemassa tarkasteluvyöhykkeittäin

5.3.1 Dominanssivyöhyke 0 – 3 km voimaloista

Dominanssivyöhykkeellä vaihtoehdoissa VE1 ja VE2 voimaloiden rakentaminen muuttaa maiseman ja lähiympäristön nykytilaa. Mahdollinen puusto poistetaan tarvittavalta alueelta, kuten rakentamisalueelta, tiestön ja kaapeleiden alueelta ja tuulivoimalan nostopuomin alueelta. Voimalapaikoille rakennetaan pääasiassa maanpinnan alapuolelle sijoittuvat perustukset ja tuulivoimalat liitetään maakaapeleilla hankealueelle rakennettavalle sähköasemalle, jolta liitytään voimajohtoon. Maakaapelit sijoitetaan

voimaloiden ja sähköaseman välillä pääasiassa huoltoteiden yhteyteen. Rakentamisvaiheen jälkeen voimalan ympärillä ollut työmaa-alue maisemoidaan.

Dominanssivyöhykkeellä on kaksi muuta tuulivoimahanketta, Ponsivuori ja naapuri hanke Palloneva (eteläinen), Neova. Neova Oy:n omistaman tytäryhtiön, Vapo terra Oy:n suunnittelema Palloneva (eteläinen) tuulivoima-alue on kiinni hankealueen etelä- ja kaakkoisrajassa. Jo toteutetussa Ponsivuoren tuulipuistossa on seitsemän tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on 210 metriä. Ponsivuoren tuulipuisto on otettu käyttöön vuonna 2020. Pallonevan (pohjoinen) hankealue sijaitsee näiden muiden tuulivoimapuistojen keskellä. Hankkeiden yhteisvaikutus on selkeimmin havaittavissa lännestä ja idästä tarkasteltuna, sillä voimalat muodostavat pitkän ketjun pohjois-etelä suunnassa.

Kuva 92. Tuulipuistojen suhde hankealueeseen (0-3 km korostettu harmaalla täyttövärillä).

Rakentamisvaiheen maisemavaikutukset näkyvät lähinnä dominanssivyöhykkeellä ja etenkin hankealueella, kun tiestöä levennetään ja puusto joudutaan raivaamaan voimaloiden perustamisen ja pystyttämisen edellyttämän tilan takia. Vaikutusta osittain

pienentää se, että hankealueelle johtaa jo olemassa tiestöä turvetuotantoalueen takia ja hankealue sijaitsee muiden tuulivoimahankkeiden keskellä.

Dominanssivyöhyke on pääosin vaikeakulkuista metsäistä suota ja metsäistä aluetta. Vaikutusvyöhykkeen lounaispuolella peltoalueiden keskellä on kuitenkin pienimuotoista maaseutumosaiikkia. Asutustiloja on peltomaisemissa ja teiden varsilla hankealueen ulkopuolella. Loma-asutusta on Ikkelänjoen rannoilla. Vaikutukset näihin on arvioitu näkyvyysalueanalyysin ja kuvasovitusten avulla. Lähivaikutusalueella puusto vaikuttaa voimaloiden näkyvyyteen ympäristöönsä. Voimalat näkyvät lähialueella (0–3 km) voimakkaimmin aivan välitöntä lähialuetta (0–200 metriä) lukuun ottamatta avoimien alueiden, eli vesistöjen, peltojen, soiden ja hakkuuaukeiden alueilla.

Maisemavaikutusten kohdentuminen tällä alueella riippuu paljon rakennusten suuntauksesta ja sijaintipaikan avoimuudesta. Sopivaan suuntaan puustoinen pihapiiri tai pihapiirin rakennuskanta voivat peittää näkyvyyden täysin.

Dominanssivyöhykkeellä ei ole valtakunnallisesti tai maakunnallisesti tunnistettuja maisema- tai kulttuuriympäristön arvoalueita. Dominanssivyöhykkeellä hankealueen pohjoispuolella sijaitsee kolme kiinteää muinaisjäännöstä: Lehdikonmäki, Kirkkosalontie ja Homin hautamäki. Osa Ponsineva-Ponsijärvi alueesta, joka kuuluu soidensuojeluohjelmaan, sijaitsee myös dominanssivyöhykkeellä.

Dominanssivyöhykkeellä sijaitsevat vesistöt ovat Matolammi ja osa Ikkelänjoesta. Lähimmät asuinalueet ovat Hosiaisluoma, Laitila, Keskinen ja Luomala.

Kuva 93. Näkymä hankealueelle etelästä. Kuva: Anu Juvonen.

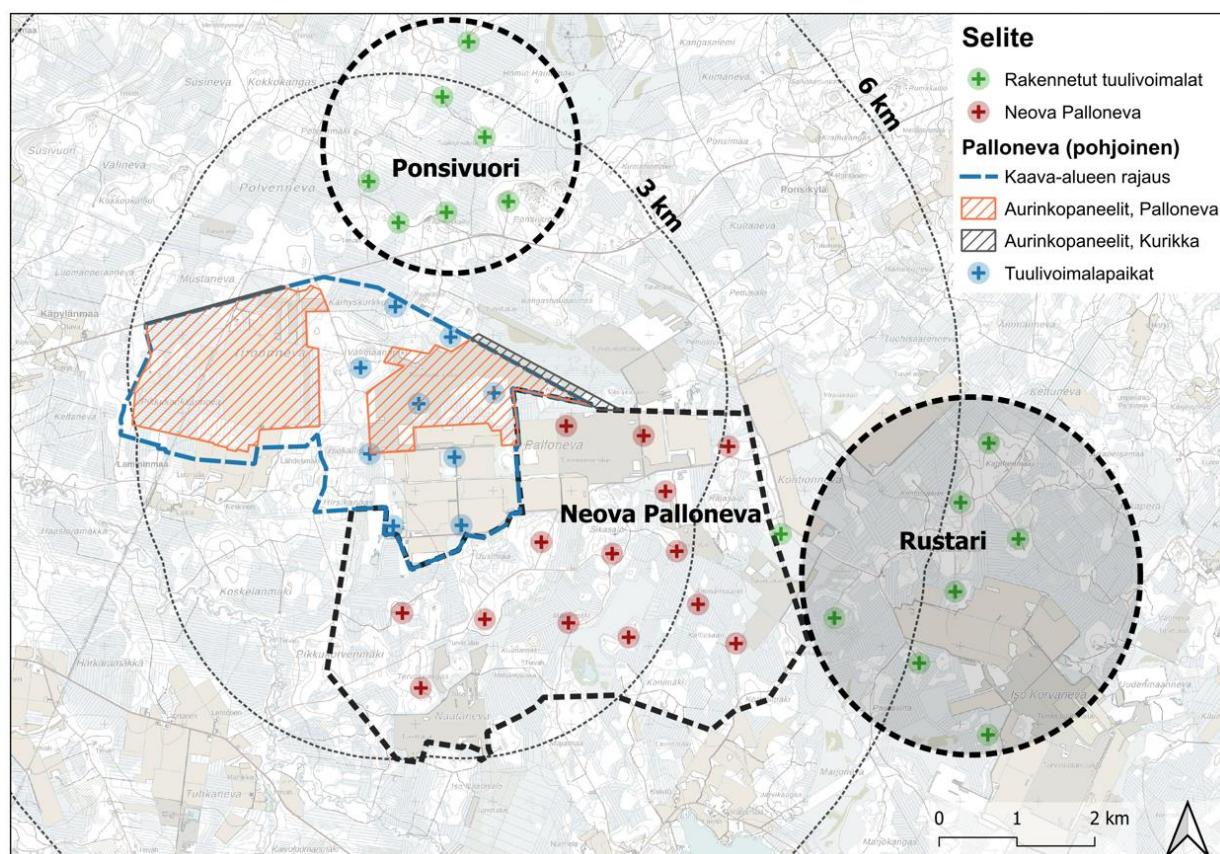
Kuva 94. Ponsivuoren tuulipuisto kohti hankealuetta (pohjoisesta).

Kuva 95. Hosiaisluoman peltomaisema.

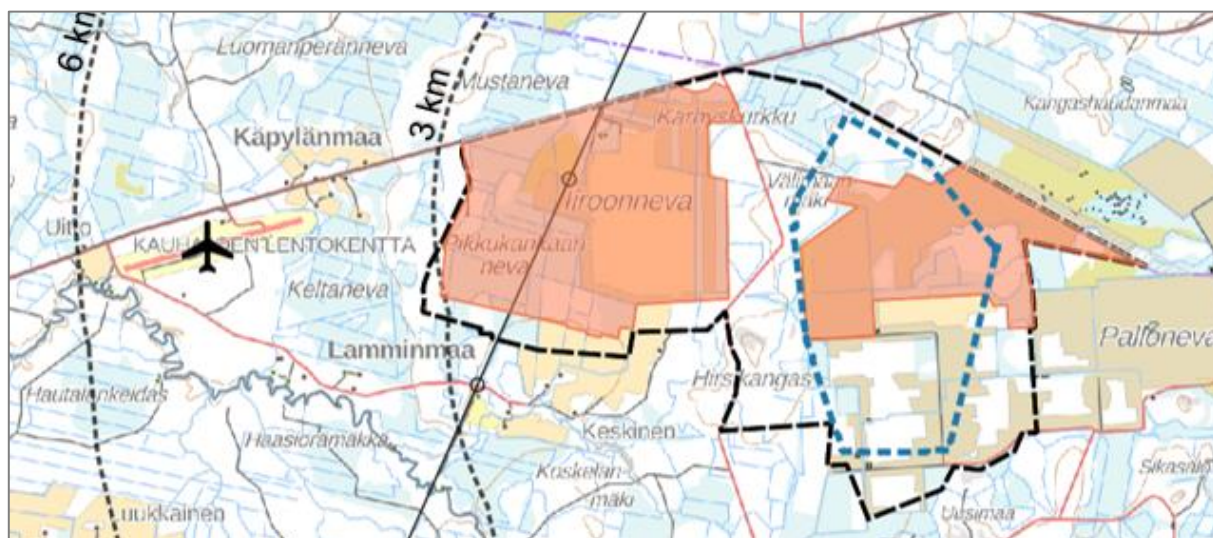
5.3.2 Lähivaikutusalue 3 – 6 km voimaloista

Tuulipuisto Rustari on valmistunut alkuvuodesta 2023. Se sijaitsee lähivaikutusalueella ja ulottuu myös ulommalle vaikutusalueelle. Tuulipuisto käsittää kahdeksan tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on 230 metriä. Pallonevan (pohjoinen), Neovan ja Rustarin yhteisvaikutus on selkeimmin havaittavissa koillisesta ja lounaasta tarkasteltuna, sillä voimalat muodostavat pitkän ketjun.

Kuva 96. Tuulipuistojen suhde hankealueeseen (3-6 km korostettu harmaalla täyttövärillä).

Kauhajoen lentokenttä sijaitsee noin 1,5 km etäisyydellä hankealueen ja aurinkovoimaloiden länsirajasta, mutta se sijaitsee tuulivoimaloiden lähivaikutusalueella (3-6 km).

Kuva 97. Kauhajoen lentokentän suhde aurinko- ja tuulivoima-alueisiin. Tuulivoimaloiden alue sinisellä katkoviivalla, aurinkovoimaloiden alue oranssilla.

Sahankylä sijaitsee hankkeen lähivaikutusalueella, sen luoteispuolella. Vielä maakuntakaavassa 2005 Sahankylä on ollut maakunnallisesti arvokas maisema-alue. Täydennysinventoinnin mukaan (2014), kohde ei kuitenkaan ole maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Alueen rakennuskanta on säilynyt yhtenäisenä, mutta kokonaisuutena alue on maisemakuvaltaan vaatimatonta ja paikoin hoitamatonta. Alue on paikallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014).

Taulukko 5. Arvokohteet, lähivaikutusalue.

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet / 3-6 km						
No:	Kohde ja etäisyys	Kohteen herkkyys	Muutoksen voimakkuus	Vaikutuksen merkitys	Perustelu	Epävarmuus / Yhteisvaikutukset
1	Sahankylä 5 km	VE1 --	VE1 --	VE1 --	Sahankylä on sotien jälkeen rakennettu rintamamieskylä. Maisemakuvaltaan alue on soiden ja nevojen keskelle raivattu kylä, jossa maaston korkeusvaihtelut ovat vähäisiä. Alueelta avautuu näkymiä hankealueelle.	Täydennysinventoinnin mukaan (2014) kohde ei ole maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Yhteisvaikutukset syntyvät Pallonevan (pohjoinen) ja Neovan hankkeista (kuvauspiste 19) sekä Suolakankaan tuulipuistosta.
		VE2 --	VE2 --	VE2 --		

Lähivaikutusalueella on kaksi kiinteää muinaisjäännettä, pohjoispuolella Rautapää ja itäpuolella Vähäkangas.

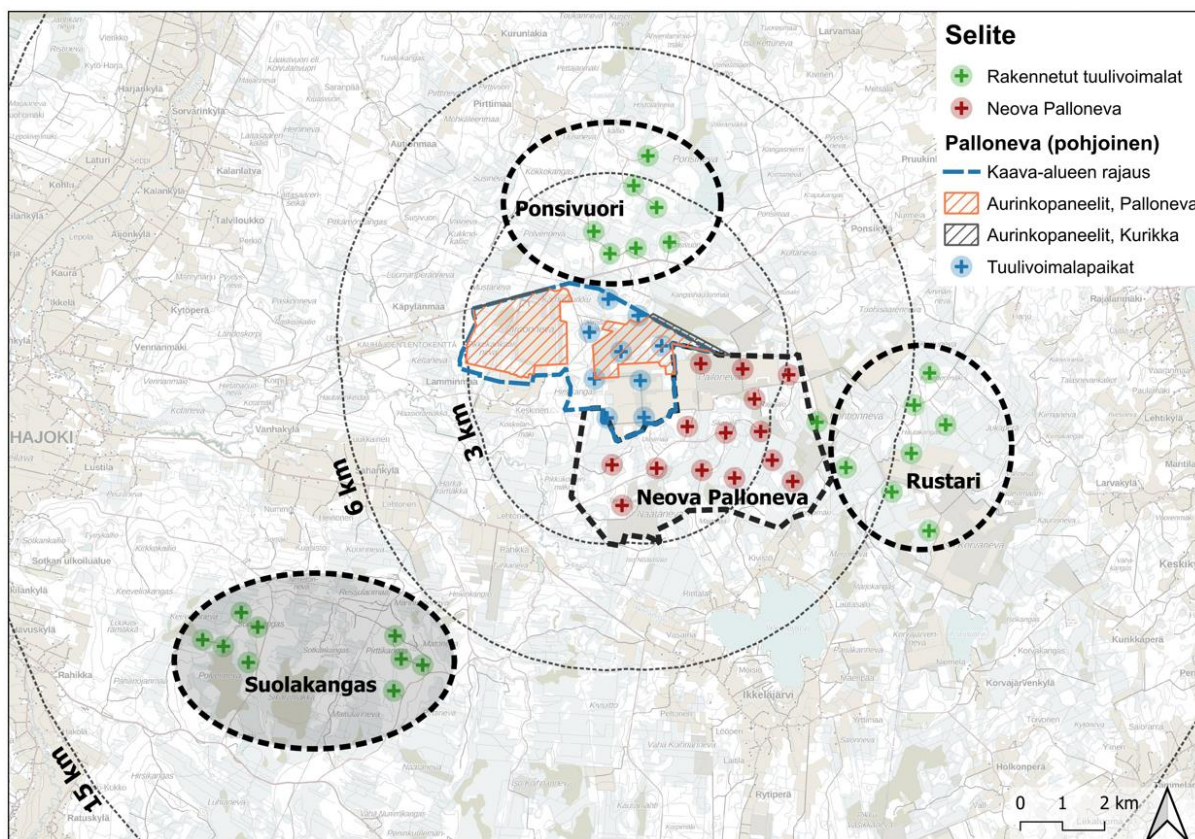
Lähivaikutusalueelle sijoittuvat järvistä Rautapäänjärvi, Housujärvi, Ponsijärvi ja osa Ikkeläjärveä. Näkemäanalyysin mukaan voimalat eivät näy Rautapäänjärveltä ja Housujärveltä. Voimaloiden näkyvyyttä Ponsijärven alueelle on tarkasteltu Ponsijärven hiekan pohjoisesta Ponsinevasta (kuvauspiste 29). Ponsineva on harvapuustoinen suo, mikä jonkin verran peittää näkyvyyttä niin Ponsivuoren kuin Pallonevan

tuulivoimaloiden suuntaan. Ikkeläjärven alueelta katsottuna Pallonevan voimalat sijoituvat Neovan hankkeen taustalla vahvistaen hieman yhteysvaikutuksia.

5.3.3 Ulompi vaikutusalue 6-15 km voimaloista

Jalasjärven keskustaajama sijaitsee ulommalla vaikutusalueella, noin 10 km etäisyydellä hankealueesta itään. Näkemäanalyysin mukaan voimalat näkyisivät pääosin Jalasjärven keskustaajamalle. Kuitenkin Jalasjärven keskustaan tuulivoimaloiden näkyvyys on vähäinen metsän peittäessä näkyvyyttä avoimillakin paikoilla. Voimalat eivät näy Jalasjärven kirkolle (kuvauspiste 8).

Tuulipuisto Rustari ulottuu ulommalle vaikutusalueelle. Suolakankaan tuulipuisto, joka otettiin käyttöön vuonna 2020, sijaitsee hankealueesta lounaaseen. Tuulipuisto käsittää yhdeksän tuulivoimalaa. Pallonevan ja Suolakankaan hankkeet sijaitsevat kaukana toisistaan, joten hankkeet eivät loisi merkittävää yhteisvaikutusta alueella. Tuulivoimaloiden vaikutus kuitenkin lisääntyisi Sahankylään, joka sijaitsee näiden hankkeiden keskellä.

Kuva 98. Tuulipuistojen suhde hankealueeseen (6-15 km korostettu harmaalla täyttövärillä).

Ulommalla vaikutusalueella olevat kulttuuriympäristöarvot esitetty seuraavassa taulukossa.

Taulukko 6. Arvokohteet, ulompi vaikutusalue.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA) / 6-15 km						
No:	Kohde ja etäisyys	Kohteen herkkyys	Muutoksen voimakkuus	Vaikutuksen merkitys	Perustelu	Epävarmuus / Yhteisvaikutukset
1	Luopajärven viljelylakeus (VAM110107) 11 km	VE1 --	VE1 --	VE1 --	Luopajärven maisema on tyypillistä tasaista viljelymaisemaa. Alueen kyläteiltä avautuu pitkiä peltonäkymiä. Edustavimmat näkymät yli peltoaukean avautuvat alueen luoteissivulta. Hankealue sijaitsee maisema-alueen lounaispuolella. Maisemassa on myös muita tuulipuistoja kuin Palloneva. Tuulivoimaloiden yhteisvaikutukset olisivat huomattavasti kokonaisuutta muuttava tekijä.	Alueelta näkyvät myös luvituksessa olevan Neovan (Palloneva etelä) sekä tuotannossa olevan Ponsivuoren, Rustarin ja Suolakankaan tuulipuistot. Voimalat muodostavat pitkän ketjun. Pallonevan hankkeen myötä voimaloiden määrä kasvaa. Mutta kun otetaan huomioon tuotannossa olevien ja luvituksessa olevien hankkeiden kokonaismäärän, Pallonevan hankkeen vaikutus yhteisvaikutuksiin ja niistä aiheutuviin muutoksiin arvioidaan vähäiseksi. Lisäksi etäisyys heikentää jo oleellisesti voimaloiden havaittavuutta maisemassa.
		VE2 --	VE2 --	VE2 --		
Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet / 6-15 km						
No:	Kohde ja etäisyys	Kohteen herkkyys	Muutoksen voimakkuus	Vaikutuksen merkitys	Perustelu	Epävarmuus / Yhteisvaikutukset
2	Jalasjoen viljelylakeus 9,5 km	VE1 --	VE1 --/-	VE1 --/-	Jalasjoen kulttuurimaisema Kurikassa on tyypillinen eteläpohjalainen viljelymaisema. Alueelta avautuu näkymiä hankealueelle. Maisemassa on myös muita tuulivoimaloita.	Jalasjoen viljelylakeukselta katsottuna Pallonevan voimalat sijoittuvat Ponsivuoren tuulipuiston taustalla vahvistaen hieman yhteisvaikutuksia.
		VE2	VE2	VE2		

		--	--/-	--/-	Pallonevan hankkeen myötä tuulivoimaloiden määrä alueella kasvaa. Jalasjoen viljelylakeuksen ja hankealueen välissä sijaitsee Ponsivuoren tuulipuisto, joten hanke ei oleellisesti lisää vaikutuksia Jalasjoen kulttuurimaisemaan.	Hankkeen osuus yhteisistä vaikutuksista on vähäinen.
3	Jalasjärven kulttuurimaisemat (Jokipiin alue) 9,5 km	VE1 --	VE1 --/-	VE1 --/-	Jalasjärven rantavai- niot, jalasjokilaakson viljelymaisemat pohja- laistaloineen sekä Joki- piin kylä tehdasympä- ristöineen muodostavat edustavan kulttuurimai- sema kokonaisuuden Jalasjärvellä. Alueelta avautuu näkymiä han- kealueelle. Kulttuuri- maiseman suunnalta hankealueen suuntaan katsottuna, Pallonevan hanke sijoittuisi suunnit- teen Ponsivuoren ja Rustarin hankkeiden väliin.	Tuulivoimahankkeet muodostavat yh- dessä laajan koko- naisuuden, joka on samansuuntainen maisema-alueen kanssa (luode- kaakko suuntainen). Pallonevan hank- keen myötä voima- loiden määrä kas- vaa. Vaikka yhteis- vaikutus on merkit- tävä, tämä yksittäi- nen hanke ei oleelli- sesti lisää yhteis- vaikutusten merkit- tävyyttä.
		VE2 --	VE2 --/-	VE2 --/-		
4	Kauhajoki- laakson kult- tuurimai- sema 10 km	VE1 --	VE1 -	VE1 -	Kauhajokilaakson kult- tuurimaisema on edus- tava vaihtumismai- sema eteläpohjalaisen lakeusmaiseman ja ylä- juoksun kankaremaan välillä. Alue on koillis- lounas suuntainen. Hankealue sijaitsee maisema-alueen luo- dessa. Alueelta avau- tuu näkymiä hankealu- eelle. Etäisyys heiken- tää jo oleellisesti voi- maloiden havaittavuutta maisemassa. Maaston muotoa ja metsäreu- noja heikentää näky- män.	Tuulivoimahankkeet muodostavat yh- dessä laajan koko- naisuuden, varsin- kin jos Ponsivuoren viereiselle potenti- aalille tuulivoima- alueelle rakenne- taan tuulivoimapiis- toa.
		VE2 --	VE2 -	VE2 -		

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, RKY / 6-15 km						
No:	Kohde ja etäisyys	Kohteen herkkyys	Muutoksen voimakkuus	Vaikutuksen merkitys	Perustelu	Epävarmuus / Yhteisvaikutukset
1	Hämeenkan- kaan- ja Ky- rönkankaan- tie 10,9 km (reitti jatkuu kaukovaiku- tusalueelle)	VE1	VE1	VE1	Hankealueen vaikutus Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantielle on arvioitu vähäiseksi. Suurin osa tiestä kulkee pohjois-etelä suuntaisesti. Lähimpänä tietä sijaitsee Suolakan- kaan tuulipuisto. Näkvyysanalyysin mukaan alueelta ei avaudu näkymiä Pallonevan hankealueelle.	
		--	-	-		
		VE2	VE2	VE2		
		--	-	-		
2	Luopajärven kyläasutus 11,1 km	VE1	VE1	VE1	Luopajärven kyläasutus sijaitsee hankealueen koillispuolella. Tasaiselta, 6-7 kilometriä pitkältä ja pari kilometriä leveältä viljelysaukealta avautuu peltolahdekkeitä pohjoiseen ja etelään. Polveilevasti sijoittuvast kylästä saat- taa paikoin avautua laajoja ja suoria näkymiä voimaloille ja paikoin ne voivat jäädä täysin katveeseen.	
		--	--	--		
		VE2	VE2	VE2		
		--	--	--		
3	Jalasjärven kirkkoympä- ristö 12,7 km	VE1	VE1	VE1	Hankealueen vaikutukset Jalasjärven kirkko- ympäristöön on arvioitu vähäiseksi, koska alu- eelta ei ole suoria näkymiä hankealueelle.	
		--	-	-		
		VE2	VE2	VE2		
		--	-	-		
4	Hämes-Ha- vusen umpi- piha 14,7 km	VE1	VE1	VE1	Hankealueen vaikutukset Hämes-Havusen umpipihaan on arvioitu vähäiseksi, koska alu- eelta ei ole suoria näkymiä hankealueelle.	
		--	-	-		
		VE2	VE2	VE2		
		--	-	-		

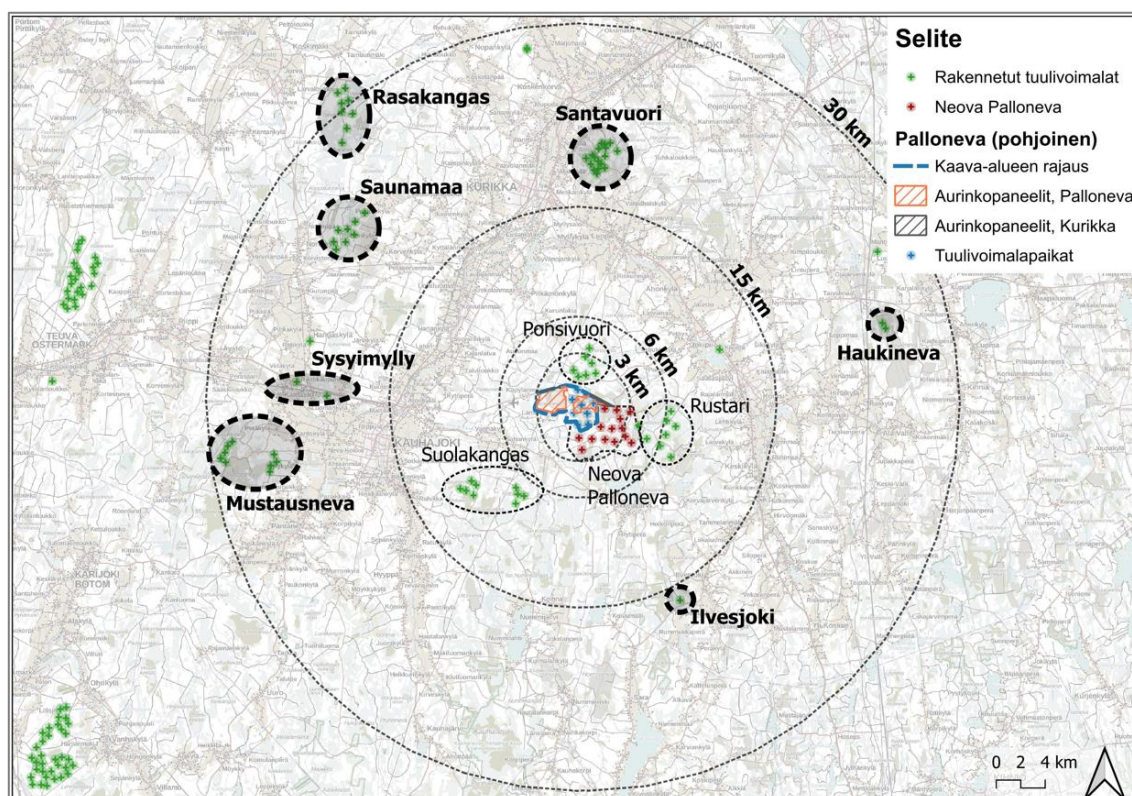
Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, MRKY / 6-15 km						
No:	Kohde ja etäisyys	Kohteen herkkyys	Muutoksen voimakkuus	Vaikutuksen merkitys	Perustelu	Epävarmuus / Yhteisvaikutukset
1	Petäyskylä 9,4 km	VE1	VE1	VE1	Hankealueen vaikutukset Petäyskylään on arvioitu vähäiseksi.	Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita.
		--	-	-		
2	Harjankylä 10,7 km	VE2	VE2	VE2	Etäisyyden vuoksi tuulivoimaloiden vaikutus Harjankylään on kohtuullinen. Harjankylään vaikuttaa myös Ponsivuoren tuulipuisto, joka on tuotannossa. Sen lisäksi maakuntakaavassa hankealueen ja Harjankylän väliin on osoitettu tuulivoima-alue, jota ei ole vielä toteutettu. Näistä syistä hankealueen vaikutusten merkitys on arvioitu vähäiseksi.	
		--	-	-		
3	Kyrönkan- kaantie 10,9 km	VE1	VE1	VE1	Hankealueen vaikutus Kyrönkankaantielle on arvioitu vähäiseksi. Suurin osa tietä kulkee koillinen-lounas suunnasta. Hankealue sijaitsee tien itäpuolella.	
		--	-	-		
4	Jalasjärven hautausmaa ja museo 11,7 km	VE2	VE2	VE2	Jalasjärven hautausmaalle ja museoon ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet.	Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita.
		--	-	-		
5	Jalasjärven kirkonkylä 12,2 km	VE1	VE1	VE1	Jalasjärven kirkonkylään ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Alueelta ei ole suoraa näkymää.	Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita.
		--	-	-		
6	Jyllinkosken voimalaitos ympäristöineen	VE2	VE2	VE2	Jyllinkosken voimalaitos ympäristöineen on luonteeltaan teollisuusaluetta. Jyllinkosken kulttuuriympäristöön ei	
		--	-	-		

	13,9 km	--	-	-	arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin vähäisiä, koska alue on etäällä tuuli-voima-alueesta.	
7	Mäntykosken kylä ja Hirvijärven tienvarsi-asutus 14,5 km	VE1	VE1	VE1	Hankealueen vaikutukset Mäntykosken kylään ja Hirvijärven tienvarsi-asutukseen on arvioitu vähäiseksi.	
		--	-	-		
		VE2	VE2	VE2		
8	Vuorenmaanmäen taloryhmä 14,7 km	--	-	-	Hankealueen vaikutukset Vuorenmaanmäen taloryhmään on arvioitu vähäiseksi, sillä hankealue sijaitsee noin 15 km:n etäisyydellä Vuorenmaanmäen taloryhmästä. Hankealueen ja Vuorenmaanmäen taloryhmän välissä sijaitsevat Rustarin tuulivoimapuisto ja vireillä oleva Neovan Palloneva (eteläinen) tuulipuistohanke.	
		VE1	VE1	VE1		
		VE2	VE2	VE2		

5.3.4 Kaukovaikutusalue 15-30 km voimaloista

Kauhajoen keskusta ja Kurikan keskusta sijaitsevat ulommalla vaikutusalueella. Kauhajoen keskusta sijaitsee noin 15 km etäisyydellä hankealueesta länteen, Kurikan keskusta noin 16 km hankealueesta pohjoiseen. Näkemäanalyysin mukaan voimalat näkyisivät taajamakeskustoista. Mutta, näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita. Kauhajoen keskustasta ei avaudu näkymiä hankealueen suuntaan tarkasteltuna kuvauspisteestä 22. Voimaloiden näkyvyyttä Kurikan keskustassa hankealueen suuntaan on tarkasteltu kuvauspisteestä 12, jonka mukaan voimalat jäävät puuston taakse.

Hankealueen kaukovaikutusalueella on 6 tuulipuistoa, jotka ovat tuotannossa. Tuulipuistoalueet sijaitsevat pääosin hankealueen luoteessa ja pohjoisessa. Etäisyyden takia hankkeet eivät loisi merkittäviä yhteisvaikutuksia.

Kuva 99. Kaukovaikutusalueella sijaitsevien tuulipuistojen suhde hankealueeseen (15-30 km korostettu harmaalla täyttövärillä).

Kaukovaikutusalueella olevat kulttuuriympäristöarvot esitetty seuraavassa taulukossa.

Taulukko 7. Arvokohteet, kaukovaikutusalue.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet / 15-30 km						
No:	Kohde ja etäisyys	Kohteen herkkyys	Muutoksen voimakkuus	Vaikutuksen merkitys	Perustelu	Epävarmuus / Yhteisvaikutukset
2	Hyypänjoki-laakson kulttuurimaisema (VAM110106) 14,3 km (pääosin 15-30 km etäisyydellä)	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Käytössä olleen näkemäalueanalyysin perusteella tuulipuistokohteet näkyvät suhteellisen pienille alueille, maisema-alueen pohjoisosan peltoalueille. Hankealueen vaikutukset maisemaan ovat etäisyyden takia vähäisiä. Lisäksi Suolakankaan tuulipuisto sijaitsee Pallonevan hankkeen ja Hyypänjokilaakson kulttuurimaiseman välissä.	
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		

3	Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema (VAM110108) 28,1 km (pääosin teoreettisella vaikutusalueella – 35 km voimaloista)	VE1 -	VE1 -	VE1 0	Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema on pääosin vaikutusalueen (0-30 km) ulkopuolella, teoreettisella maksiminäkyvyysalueella. Voimalat voi hyvissä sää- ja valaistusolosuhteissa erottaa paljaalla silmällä, mutta niillä ei ole oleellista merkitystä maiseman luonteen tai laadun kannalta. Tuulivoimapuiston näkymien arvokohteen alueelle on vähäistä ja näkyminen ei merkittävästi vaikuta maiseman arvoihin tai erityispiirteisiin.	
		VE2 -	VE2 -	VE2 0		
Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet / 15-30 km						
No:	Kohde ja etäisyys	Kohteen herkkyys	Muutoksen voimakkuus	Vaikutuksen merkitys	Perustelu	Epävarmuus / Yhteisvaikutukset
5	Kainaston viljelylakeus 14 km (pääosin kauko-vaikutusalueella)	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Kainaston viljelylakeus sijaitsee Kauhajoenkeskustan reunan länsipuolella. Kainastonjokilaakso on kauttaaltaan alavaa ja avointa viljelylakeutta, joka itään tultaessa saa rinnalleen teollisuutta ja tiiviimpää asutusta. Viljelyaukeat avautuvat hankealueen suuntaan suurin näkymien. Etäisyyden vuoksi hankkeen vaikutukset Kainaston viljelylakeukseen jäävät kuitenkin vähäiseksi.	Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita.
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		
6	Kosken kulttuurimaisema 14,7 km (pääosin kauko-vaikutusalueella)	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimalat näkyvät alueelle osittain. Kosken kulttuurimaisemaan ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet.	
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		

7	Nummijärven maisema-alue (Nummijärvi) 15,4 km	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Nummijärveltä ja sen rannoilta avautuu maisema järven yli kohti hankealuetta. Hankkeen vaikutukset Nummijärven maisema-alueelle on arvioitu vähäiseksi.	
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		
8	Esihistorialliset muinaisjäännökset (Pois-tettu Maa-kuntakaava-kartan 2050 ehdotuksesta) 15,6 km	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet.	
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		
9	Kauhajoen keskustan rakennettu kulttuuriympäristö 16,4 km	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Kauhajoen keskustan rakennettu kulttuuriympäristöön ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Alueelta ei ole suoria näkymiä tuulivoimaloiden suuntaan.	Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita.
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		
10	Kurikan Ilmajoen kulttuurimaisemat 16,6 km	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Maisema-alueen itäreunassa sijaitsee Santavuoren tuulipuisto. Lisäksi Kurikan Ilmajoen kulttuurimaiseman ja hankealueen välissä sijaitsee Ponsivuoren tuulipuisto, joten hankealue ei itsessään vaikuta Kurikan Ilmajoen kulttuurimaisemaan merkittävästi. Alueelle ei arvioida kohdistuvan tai ne ovat erittäin pienet.	
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		
11	Hirvikylän kulttuurimaisema (Koh-tämäki ja Huhdan-mäki) 18 km	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Hirvikylän kulttuurimaiseman ja hankealueen välissä sijaitsee Rustarin tuulipuisto, joten hankealue ei vaikuta Hirvikylän kulttuurimaisemaan merkittävästi. Alueelle ei arvioida kohdistuvan tai ne ovat erittäin pienet.	Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita.
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		

12	Päntäneen jokivarsimaisema 27,5 km	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimalat näkyvät alueella pääosin avoimille peltoaukeille. Etäisyys heikentää tuulivoimaloiden näkymisedellytyksiä pääosaan kohteista. Alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet.	Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita.
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		
13	Teuvanjokilaakson-Tiukanjokilaakson kulttuurimaisemat 27,5 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimalat eivät näy hyvin tältä etäisyydeltä, joten alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia.	
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		
14	Seinäjokivarren kulttuurimaisema 28 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimalat eivät näy hyvin tältä etäisyydeltä, joten alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia.	
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		
15	Kihniänjoen kulttuurimaisema 29 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimalat eivät näy tältä alueelta, joten alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia.	
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		
Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, RKY / 15-30 km						
No:	Kohde ja etäisyys	Kohteen herkkyys	Muutoksen voimakkuus	Vaikutuksen merkitys	Perustelu	Epävarmuus / Yhteisvaikutukset
5	Nummijärven kirkko 18,5 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimalat eivät näy Nummijärven kirkolta, joten alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia.	
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		
6	Panttilan kylä ja Kurikan lakkitehdas	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Panttilan kylään ja Kurikan lakkitehtaan ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet.	Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai
		VE2	VE2	VE2		

	20,4 km	-	-	-		yksittäisiä puista tai pensaita.
7	Koskenkorvan tehtaot 23,3 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Koskenkorvan tehdas-alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat eivät näy alueelta.	Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita.
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		
8	Karviankylä 26,8 km	VE1 -	VE1 -	VE1 0	Karviankylään ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Etäisyys vähentää oleellisesti tuulivoimaloiden näkyvyyttä kohteesta.	
		VE2 -	VE2 -	VE2 0		
9	Ilmajoen kirkko ja kirkonseutu 27,9 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Ilmajoen kirkkoon ja kirkonseutuun ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat eivät pääosin näy alueelta. Etäisyys vähentää oleellisesti tuulivoimaloiden näkyvyyttä kohteesta.	Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita.
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		
10	Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot 28,3 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat eivät näy pääosin alueelta. Etäisyys vähentää oleellisesti tuulivoimaloiden näkyvyyttä kohteesta.	
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		
11	Ilmajoen rautatieasema 28,5 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Ilmajoen rautatieasemaan ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat eivät näy alueelta.	
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		
12	Seinäjäkivaren kyläasutus 28,6 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat eivät näy alueelta.	
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		

13	Yli-Lau- roselan piha- piiri 28,9 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Alueelle ei arvioida koh- distuvan vaikutuksia. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat ei- vät näy alueelta.	
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		
Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, MRKY / 15-30 km						
No:	Kohde ja etäisyys	Kohteen herkkyys	Muutok- sen voi- makkuus	Vaiku- tuksen- merkitys	Perustelu	Epävarmuus / Yh- teisvaikutukset
9	Kurikankylä 15,7 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Alueelle ei arvioida koh- distuvan vaikutuksia. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat ei- vät näy alueelta.	
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		
10	Kauhajoen keskusta 15,9 km	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Alueelle ei arvioida koh- distuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Etäisyys heikentää tuuli- voimaloiden näky- misedellytyksiä koh- teista.	Näkymäalueana- lyysi ei huomioi ra- kennuksia tai yksit- täisiä puista tai pensaita.
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		
11	Kurikan kes- kusta 16,1 km	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Alueelle ei arvioida koh- distuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Etäisyys heikentää tuuli- voimaloiden näky- misedellytyksiä koh- teista	Näkymäalueana- lyysi ei huomioi ra- kennuksia tai yksit- täisiä puista tai pensaita.
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		
12	Teollisuus- alue Velsa, Kurikan puunjalos- tustehdas ja Sauma 16,3 km	VE1 -	VE1 -	VE1 -	Alueelle ei arvioida koh- distuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Etäisyys heikentää tuuli- voimaloiden näky- misedellytyksiä koh- teista.	Näkymäalueana- lyysi ei huomioi ra- kennuksia tai yksit- täisiä puista tai pensaita.
		VE2 -	VE2 -	VE2 -		
13	Postitie 16,3 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Alueelle ei arvioida koh- distuvan vaikutuksia. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat ei- vät näy alueelta.	
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		
		VE1	VE1	VE1		

14	Hirvikylä 18,4 km	-	-	-	Alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Etäisyys vähentää oleellisesti tuulivoimaloiden näkyvyyttä kohteesta.	
		VE2	VE2	VE2		
		-	-	-		
15	Koskuen kirkkoympäristö 19,6 km	VE1	VE1	VE1	Alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Etäisyys vähentää oleellisesti tuulivoimaloiden näkyvyyttä kohteesta.	
		-	-	-		
		VE2	VE2	VE2		
16	Norinkylä 25,3 km	VE1	VE1	VE1	Alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Etäisyys heikentää tuulivoimaloiden näkymisedellytyksiä kohteista. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat eivät pääosin näy alueelta. Norinkylän itäpuolella sijaitsee Saunamaan tuulipuisto.	
		-	-	-		
		VE2	VE2	VE2		
17	Yli-Koskela 28,1 km	VE1	VE1	VE1	Alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat eivät näy alueelta.	
		-	0	0		
		VE2	VE2	VE2		
18	Ilmajoen keskusta 28,5 km	VE1	VE1	VE1	Alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia tai ne ovat erittäin pienet. Etäisyys heikentää tuulivoimaloiden näkymisedellytyksiä kohteista. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat eivät pääosin näy alueelta.	Näkymäalueanalyysi ei huomioi rakennuksia tai yksittäisiä puista tai pensaita.
		-	-	-		
		VE2	VE2	VE2		
19	Kyrönjoen kulttuurimaisema, keskustan pohjoispuoli 29,3 km	VE1	VE1	VE1	Alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimat eivät näy alueelta.	
		-	0	0		
		VE2	VE2	VE2		

20	Peräseinäjo- enkirkonkylä (keskusta, Koukkari ja Myllyniemi) 29,3 km	VE1 -	VE1 0	VE1 0	Alueelle ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia. Näkyvyysalueanalyysin perusteella voimalat eivät näy alueelta.	
		VE2 -	VE2 0	VE2 0		

5.4 Lentoestevalojen vaikutukset

Tuulivoimaloihin konehuoneen päälle asennetaan lentoestevalot. Ne ovat päivällä valkoiset vilkkuvat suuritehoiset valot, yöllä lähtökohtaisesti punaiset valot palavat jatkuvasti. Voimalatorniin asennettavat lentoestevalot muuttavat hankealueen ympäristön maisemaa ja tuovat uuden valonlähteen maisemakuvaan erityisesti pimeään aikaan.

Lentoestevalot vaikuttavat tuulivoimaloiden näkyvyyteen varsinkin lähivaikutusalueella ja ulommalla vaikutusalueella. Valkoiset valot, jotka vilkkuvat päivällä, eivät erotu maisemassa kirkkaalla säällä, mutta valot näkyvät paremmin pilvisellä säällä. Yöaikaan palavat punaiset lentoestevalot ovat matalatehoisia.

Lähialueiden maastonmuodot, metsäalueet sekä puusto ja kasvillisuus muodostavat katvevaikutusta. Katvevaikutusten takia lentoestevalojen näkyvyys on paikoin hajanaisista kuten tuulivoimaloissakin.

Tuulivoimahankkeen ulommalla ja kaukovaikutusvyöhykkeillä lentoestevalot eivät ole yhtä selkeästi havaittavissa kuin lähialueella. Vaikutuksen merkittävyys heikentyy etäisyyden kasvaessa. Sää- ja valo-olosuhteiden vaikutus lentoestevalojen havaittavuuteen maisemassa korostuu.

5.5 Toiminnan jälkeiset vaikutukset

Tuulivoimalat ovat hallitseva elementtejä maisemassa. Tuulivoimaloiden tekninen käyttöikä on noin 30 vuotta. Voimalat uusitaan tai tuotanto päätetään käyttöajan jälkeen.

Käytöstä poiston työvaiheet ja sen vaatimat tilat ovat sama kuin rakennusvaiheessa. Rakennuselementtien ja komponenttien kuljettaminen lisää liikettä hankealueella ja ympäristössä. Tämä vaihe voi aiheuttaa kasvillisuusvaurioita. Liikennevaikutukset ovat

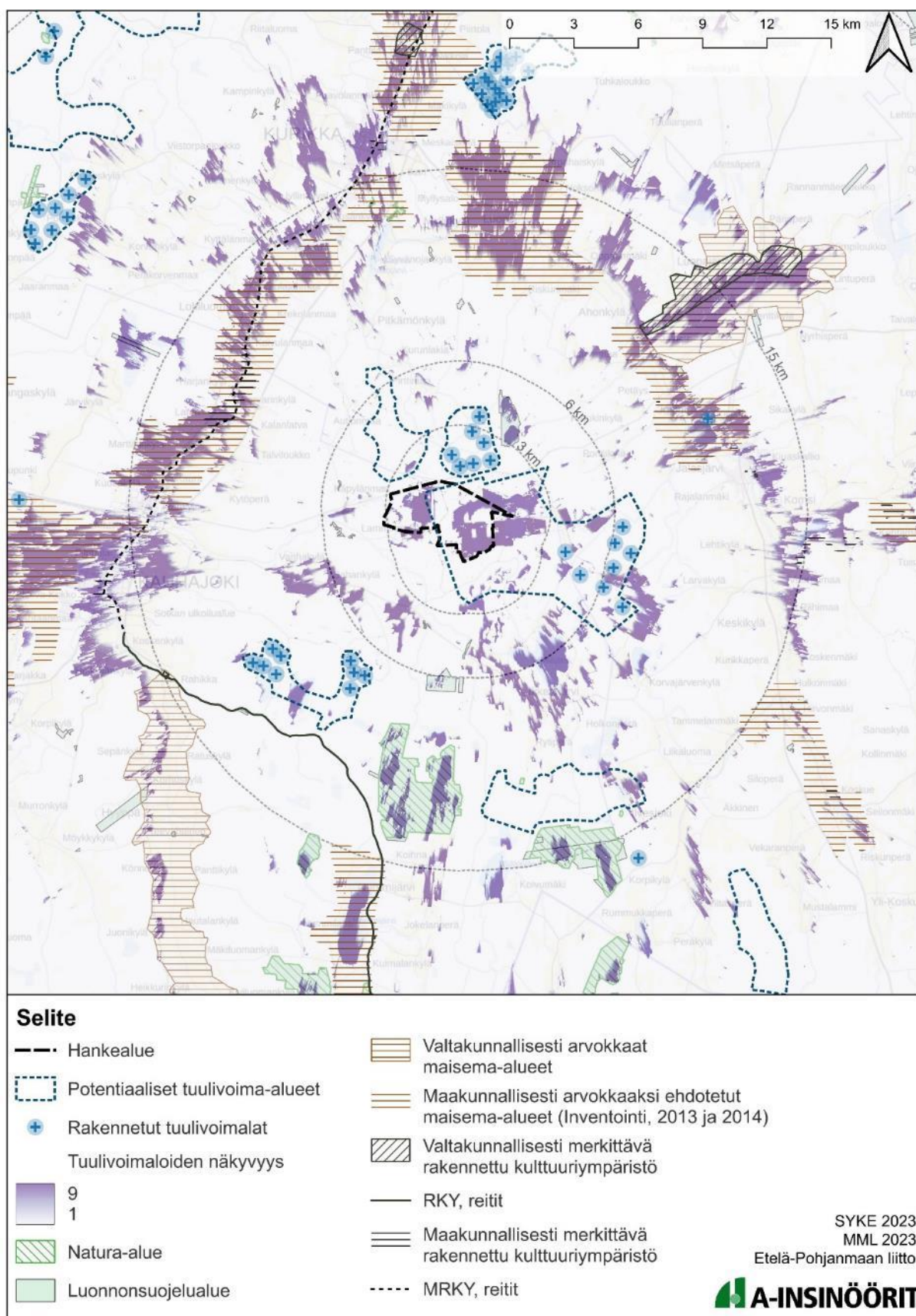
väliaikaisia. Kaapeleiden ja perustusten osalta päätetään, jäävätkö rakenteet paikoilleen vai kannattaako ne poistaa. Purkamisen aikaiset vaikutukset ovat pienemmät, jos jätetään perustukset ja kaapelit paikoilleen. Alueelta tulevat materiaalit ja metallit voidaan pääosin kierrättää.

5.6 Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Hakealueen vaikutusalueella tuulivoima-alueet sijaitsevat niin lähellä toisiaan, joten niiden väliin muodostuu yhteisvaikutusten alueita sekä lähi- että välivyöhykkeillä. Alueella on huomattava määrä jo toteutuneita tuulivoimaloita. Yhteisvaikutuksia syntyy alueen nykyisten tuulivoimapuistojen kanssa. Kuvasovituksista voidaan havaita, että tuulivoimaloiden yhteenlaskettu voimalamäärä muodostavat yhdessä laajan tuulivoimalakokonaisuuden, jonka vaikutuksia tulee tästä syystä arvioida nimenomaan yhdessä.

Alueella on kohteita, joihin syntyy näkyvyyttä useammalta tuulivoima-alueelta. ATP Pallonevan hankkeessa yhteisvaikutukset syntyvät erityisesti yhdessä Pallonevan (etelä), Ponsivuoren ja Rustarin hankkeen kanssa. Palloneva (eteläinen) tuulivoima-alue on kiinni hankealueen eteläosassa. Palloneva (pohjoinen) ja Ponsivuori tuulivoima-alueiden välinen etäisyys on vähimmillään hieman yli yksi kilometri ja Pallonevan tuulivoima-alueeseen on tuulivoimaloiden alueilta Rustariin etäisyyttä vähimmillään noin neljä kilometriä.

Edellä esitetty useamman hankealueen kokonaisuus muodostaa saartovaikutuksia etenkin viljelysalueille ja järville. Voimakkaimmat saartovaikutukset syntyvät Sahankylän alueelle Suolakankaan hankkeen kanssa.

Kuva 100. Tuulivoima-alueiden kokonaisuus. Näkyvyysalue-analyysi on tehty Pallonevan (pohjoinen) hanketta varten. Etäisyysvyöhykkeet katkoviivalla.

Yhteisvaikutuksia syntyy suo-, pelto- ja metsähakkuualueiden lisäksi myös vesialueille. Järvistä erityisesti Ikkälänjärvelle, Korvajärvelle, Hirvijärvelle, Karvianjärvelle, Jalasjärvelle, Ponsijärvelle, Nummijärvelle ja Säkki järvelle muodostuu näkyvyyden yhteisvaikutuksia. Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisemaselvityksen mukaan (2023) näkyvyysmallinnuksen perusteella näiltä järviltä näkyy teoreettisesti jopa 105 voimalaa, joista 9 voimalaa sijaitsee Pallonevan (pohjoinen) hankealueella.

Maisemavaikutus korostuu tuulivoimaloiden suuren määrän vuoksi. Yhteisvaikutus on selkeimmin havaittavissa lännestä ja idästä tarkasteltuna, sillä voimalat muodostavat pitkän ketjun pohjois-etelä suunnassa. Sen sijaan pohjoisesta ja etelästä tarkasteltuna tuulipuistot alkavat jossain määrin peittämään toisiaan, jolloin yhteisvaikutus ei ole yhtä voimakas tai merkityksellinen. Yhteisvaikutukset arvioidaan kohtalaisiksi.

6 Yhteenveto

6.1 Johtopäätökset

Tuulivoimalahankkeen toteutukset sekä vaihtoehtoon 1 että 2 mukaan aiheuttaa alueelle pitkäkestoisia maisemavaikutuksia. Vaikutusten lieventämisen keinoissa tulee ottaa huomioon myös yhteisvaikutukset alueen muiden hankkeiden kanssa, erityisesti Pallonevan (etelä), Ponsivuoren, Rustarin ja Suolakankaan tuulivoimahankkeet.

Yhteisvaikutuksia on enemmän havaittavissa, esimerkiksi Pallonevan hankealueen koillis- ja itäpuolen avoimilta alueilta tai muilta avoimilta alueilta. Yhteisvaikutus on selkeimmin havaittavissa lännestä ja idästä tarkasteltuna, sillä voimalat muodostavat pitkän ketjun pohjois-etelä suunnassa. Sen sijaan pohjoisesta ja etelästä tarkasteltuna tuulipuistot alkavat jossain määrin peittämään toisiaan, jolloin yhteisvaikutus ei ole yhtä voimakas tai merkityksellinen.

Merkittävimmät vaikutukset

Merkittävimmät vaikutukset tuulivoimaloista kohdistuvat niiden välittömään läheisyyteen, vaikutusalueelle etäisyydellä 0–3 km ja lähivaikutusalueelle, etäisyydellä 3–6 kilometriä. Näiden alueiden aukeille pelto- ja järviolueille kohdistuu voimakkaita vaikutuksia. Alueilla on erityisesti paikallista merkitystä.

Arvoalueet

Hankkeen lähivaikutusalueella ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, joten valtakunnallisesti arvokkaille tai merkittävälle alueelle (VAMA, RKY) tai maakunnallisesti merkittävälle kulttuuriympäristö (mrky) alueelle ei pääosin kohdistu voimakkaita vaikutuksia. Lähin maakunnallisesti arvokas maisema alue on Sahankylä. Mutta maakuntakaavan täydennysinventoinnin mukaan (2014) kohde ei ole maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi OSA 2, Päivitys- ja täydennysinventointi 2014). Yhteisvaikutukset Sahankylään syntyvät Pallonevan (pohjoinen) ja Neovan hankkeista (kuvauspiste 19), sekä Suolakankaan tuulipuistosta. Nämä ovat lähimmät tuulivoimahankkeet, jotka näkyvät alueelta katsottuna koillisessa, idässä ja lounaassa.

Lähimpiä valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ovat Luopajärven viljelylakeus ja Hyypänjokilaakson kulttuurimaisema. Luopajärven viljelylakeus sijaitsee noin 11 kilometrin etäisyydellä. Hankealue sijaitsee maisema-alueen lounaispuolella. Alueelta näkyvät myös luvituksessa olevan Neovan (Palloneva etelä) sekä tuotannossa olevan Ponsivuoren, Rustarin ja Suolakankaan tuulipuistot. Voimalat muodostavat pitkän ketjun. Pallonevan hankkeen myötä voimaloiden määrä kasvaa. Mutta kun otetaan huomioon tuotannossa olevien ja luvituksessa olevien hankkeiden tuulivoimaloiden kokonaismäärän, Pallonevan hankkeen vaikutus yhteisvaikutuksiin ja niistä aiheutuviin muutoksiin arvioidaan vähäiseksi. Lisäksi etäisyys heikentää voimaloiden havaittavuutta maisemassa.

Hyypänjokilaakson kulttuurimaisema sijaitsee noin 14 kilometrin etäisyydellä, hankealueen lounaispuolella. Näkemäalueanalyysin perusteella tuulivoimalat näkyvät suhteellisen pienille alueille, maisema-alueen pohjoisosan peltoalueille. Hankealueen vaikutukset maisemaan ovat etäisyyden takia vähäisiä. Lisäksi Suolakankaan tuulipuisto sijaitsee Pallonevan hankkeen ja Hyypänjokilaakson kulttuurimaiseman välissä.

Tieverkosto

Alueen sisäisen tieverkoston maisemavaikutukset jäävät melko vähäiseksi. Suurimmat vaikutukset syntyvät nykyisten teiden leventämisestä ja ympäröivän kasvillisuuden poistosta kuljetusten tieltä. Vaikutusta osittain pienentää se, että hankealueelle johtaa jo olemassa tiestöä turvetuotantoalueen takia ja hankealue sijaitsee muiden tuulivoimamahankkeiden keskellä.

Vaihtoehtojen vertailu

Vaihtoehtojen VE 1 ja VE 2 välillä ei ole havaittavissa olennaista eroa maisemavaikutusten kannalta, kun puhutaan vaikutuksista tunnistettuihin maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueisiin. Vaihtoehdossa 2 poistetaan 3 tuulivoimalaa hankkeen länsipuolelta, joten vaikutukset Sahankylään ja Lamminmaahan olisi hieman vähäiseksi. Mutta yhteisvaikutusten kannalta vaihtoehtojen välillä ei ole merkittävää eroa.

Maisemavaikutuksien yhteenveto

Vähäisin maisemavaikutus on vaihtoehdossa 2.

6.2 Ehdotetut lievennysmenetelmät

Maisemavaikutuksiin vaikuttaisivat lieventävästi matalammat voimalat sekä voimaloiden sijoittelu tasaisille maastokohdille. Matalammalla voimalalla olisi dominoiva vaikutus pienemmälle alueelle. Lievennysmenetelmä saattaisi kuitenkin oleellisesti vaikuttaa voimaloiden tehoon ja vaarantaa niiden taloudellisen mahdollisuuden toteutua.

Maisemavaikutuksia voi vähentää suuntaamalla uusissa kohteissa pihoilta ja asunnoista avautuvia näkymiä tuulipuistosta poispäin (rakennusten sijoittelu ja ikkunoiden suuntaus). Voimaloiden näkyvyyttä voi peittää lisäämällä kasvillisuutta, kuten puita ja pensaita, tai ohjaamalla näkymiä piharakennuksilla tai seinäkkeillä. Asutuksen lähellä sijaitseva puusto ja rakennukset vähentävät asuinympäristöön kohdistuvia vaikutuksia.

6.3 Epävarmuustekijät

Maisemaselvitys antaa kuvan maiseman sen hetkisestä tilasta, mutta maisema on jatkuvassa muutoksessa. Laajoihin maisemaselvityksiin liittyy myös ympäröivään alueen ja hankkeen muutoksiin sekä tiedon ajantasaisuuteen liittyviä epävarmuuksia.

Epävarmuustekijöitä ovat esimerkiksi:

- Voimaloiden sijainti tai määrä saattaa muuttua, jolloin vaikutukset muuttuvat.
- Voimaloiden vaatima rakennustila ja tieverkosto muuttuu, jolloin näiden aiheuttamat puustovaikutukset muuttuvat.
- Ympäröivän alueen muutokset, kuten hakkuut tai muut laajat puunpoistot, jotka saattavat avata näkymiä.
- Paikkatiedon ajantasaisuus mm. puuston suhteen
- Alueen kasvu- ja vesistöolosuhteet saattavat muuttua, mikä vaikuttaa kasvillisuuteen ja sitä kautta maisemaan kokonaisvaltaisesti
- Alueen asutuksessa ja maanviljelyssä tapahtuvat muutokset, joilla on vaikutusta maisema-arvojen ja rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilymiseen
- Muiden hankkeiden lopullinen toteutuminen yhteisvaikutusten arvioinnissa
- Tuulivoiman lopullinen koettu asema maisemassa; kiinnostava maamerkki vai häiriötekijä

7 Lähteet

- Etelä-Pohjanman liitto, [Etusivu - Etelä-Pohjanmaan liitto \(epliitto.fi\)](http://etusivu-etela-pohjanmaan-liitto-epliitto.fi)
- Museovirasto, museovirasti.fi
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, <https://www.ely-keskus.fi/ely-etela-pohjanmaa>
- Kauhajoen kaupunki, <https://kauhajoki.fi/>
- Fingrid, <https://www.fingrid.fi>

- Ympäristöhallinnon verkkopalvelu, <https://www.ymparisto.fi>

8 Liitteet

- Maisemakuva, A-Insinöörit Suunnittelu Oy
- Näkyvyysalueanalyysi ZVI, 5 km, Etha Wind Oy
- Näkyvyysalueanalyysi ZVI, 20 km, Etha Wind Oy
- Arvokohteet numeroituna kartalla, A-Insinöörit Suunnittelu Oy
- Havainnekuvat, Etha Wind Oy ja A-Insinöörit Suunnittelu Oy